

โครงการสำรวจความพึงพอใจในการให้บริการ
และคุณภาพการให้บริการ
ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์
อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์
ประจำปี 2564

โดย

สำนักบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม
โทร./โทรสาร 043-72543-9

มิติที่ 2 มิติด้านคุณภาพการให้บริการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์

คะแนนเต็ม	25
คะแนนที่ได้	

เกณฑ์การประเมิน		คะแนนที่ได้	ผลการประเมิน/ผลการดำเนินงาน
ตัวชี้วัด	คะแนนเต็ม		
2.1 ร้อยละของระดับความพึงพอใจของผู้รับบริการ			
☐ มากกว่าร้อยละ 95 ขึ้นไป	10		<p>- หน่วยงานหรือสถาบันที่ดำเนินการสำรวจความพึงพอใจของผู้รับบริการ ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม</p> <p>- ดำเนินการสำรวจเมื่อวันที่ 27 กันยายน 2564</p> <p>- จำนวนประชากรในพื้นที่ ณ วันที่ดำเนินการสำรวจ จำนวน 986,346 คน</p> <p>- จำนวนประชากรผู้กรอกแบบสำรวจ จำนวน 400 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ของประชากรที่ตอบแบบสอบถาม ความพึงพอใจต่อคุณภาพการให้บริการในภาพรวม ร้อยละ 95.83 แยกเป็น</p> <p>(1) งานด้านรายได้หรือภาษี คือ งานการจัดเก็บภาษีน้ำมันและค่าธรรมเนียมจากผู้เข้าพักโรงแรม ระดับความพึงพอใจร้อยละ 96.07</p> <p>(2) งานด้านสาธารณสุข คือ งานให้บริการเครื่องสูบน้ำ ระดับความพึงพอใจร้อยละ 95.88</p> <p>(3) งานด้านการศึกษา คือ งานที่ให้บริการเกี่ยวกับงานสันตนาการ ดนตรี กีฬา ระดับความพึงพอใจร้อยละ 95.82</p> <p>(4) งานด้านโครงสร้างพื้นฐาน คือ งานเกรดปรับปรุงซ่อมแซมถนนลูกรังภายในจังหวัดกาฬสินธุ์ ระดับความพึงพอใจร้อยละ 95.81</p> <p>(5) งานด้านอื่น เช่น การให้บริการยืมโต๊ะเต็นท์ แก้ว ี่ พัดลม ระดับความพึงพอใจร้อยละ 95.65</p> <p>(6) งานด้านการรักษาความสะอาดในที่สาธารณะ คือ งานบริการกำจัดขยะที่มีมลพิษและเป็นอันตราย ระดับความพึงพอใจร้อยละ 95.41</p> <p>เอกสารหน้า 1 ถึงหน้า 83</p>
☐ ไม่เกินร้อยละ 95	9		
☐ ไม่เกินร้อยละ 90	8		
☐ ไม่เกินร้อยละ 85	7		
☐ ไม่เกินร้อยละ 80	6		
☐ ไม่เกินร้อยละ 75	5		
☐ ไม่เกินร้อยละ 70	4		
☐ ไม่เกินร้อยละ 65	3		
☐ ไม่เกินร้อยละ 60	2		
☐ ไม่เกินร้อยละ 55	1		
☐ น้อยกว่าร้อยละ 50	0		

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร (Executive Summary)

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ทั่วไปเพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจในการให้บริการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ วัตถุประสงค์เฉพาะ คือ เพื่อประเมินระดับความพึงพอใจในภาพรวมของการให้บริการ 6 งาน (1) งานบริการงานด้านสาธารณสุข คือ งานให้บริการเครื่องสูบน้ำ (2) งานบริการงานด้านโครงสร้างพื้นฐาน คือ งานเกรดปรับปรุงซ่อมแซมถนนลูกรังภายในจังหวัดกาฬสินธุ์ (3) งานบริการงานด้านการรักษาความสะอาดในที่สาธารณะ คือ งานบริการกำจัดขยะที่มีมลพิษและเป็นอันตราย (4) งานบริการงานด้านรายได้หรือภาษี คือ งานการจัดเก็บภาษีน้ำมันและค่าธรรมเนียมจากผู้เข้าพักโรงแรม (5) งานบริการงานด้านการศึกษา คือ งานที่ให้บริการเกี่ยวกับงานสหนาการ ดนตรี กีฬา (6) งานบริการงานด้านอื่น เช่น การให้บริการยืมโต๊ะ เต้นท์ เก้าอี้ พัดลมผลการศึกษา พบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจในการให้บริการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ในภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ 95.77 ($\bar{x}=4.79$, S.D. =0.38) ซึ่งจัดอยู่ในระดับมากที่สุด และงานบริการ 6 งานด้าน พบว่า ระดับความพึงพอใจงานบริการงานด้านรายได้หรือภาษี คือ งานการจัดเก็บภาษีน้ำมันและค่าธรรมเนียมจากผู้เข้าพักโรงแรม อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ 96.07 ($\bar{x}=4.80$, S.D. =0.44) รองลงมาคือ งานบริการงานด้านสาธารณสุข คือ งานให้บริการเครื่องสูบน้ำ โดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ 95.88 ($\bar{x}=4.79$, S.D. = 0.34) งานบริการงานด้านการศึกษา คือ งานที่ให้บริการเกี่ยวกับงานสหนาการ ดนตรี กีฬา มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ 95.88 ($\bar{x}=4.79$, S.D. = 0.47) งานบริการงานด้านโครงสร้างพื้นฐาน คือ งานเกรดปรับปรุงซ่อมแซมถนนลูกรังภายในจังหวัดกาฬสินธุ์ มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ 95.81 ($\bar{x}=4.79$, S.D. = 0.35) งานบริการงานด้านอื่น เช่น การให้บริการยืมโต๊ะ เต้นท์ เก้าอี้ พัดลม มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ 95.65 ($\bar{x}=4.79$, S.D. = 0.47) และงานบริการงานด้านรายได้หรือภาษี คือ งานการจัดเก็บภาษีน้ำมันและค่าธรรมเนียมจากผู้เข้าพักโรงแรม โดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ 95.41 ($\bar{x}=4.77$, S.D. = 0.32) ซึ่งจัดอยู่ในระดับมากที่สุดตามลำดับเช่นกัน

จากผลการประเมินระดับความพึงพอใจต่อการให้บริการอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ มีศักยภาพสูงในการให้บริการที่ดี สามารถตอบสนองความพึงพอใจและความต้องการของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ได้เป็นอย่างดี

โดยสรุป องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นองค์กรที่มีศักยภาพสูงในการบริการประชาชนดังนั้นควรรักษาระดับการบริการให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และเกิดผลสัมฤทธิ์อย่างยั่งยืนสำหรับองค์กรตลอดไป และที่สำคัญควรพัฒนาการให้บริการอย่างต่อเนื่องสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนผู้มารับบริการ ซึ่งผลการประเมินระดับความพึงพอใจต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด คือ มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ 95.77 (ได้ระดับ 10 คะแนน)

คำนำ

การศึกษาเพื่อสำรวจความพึงพอใจในการให้บริการและคุณภาพการให้บริการประชาชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในครั้งนี้ ดำเนินการภายใต้ข้อตกลงร่วม (Term of Reference) ระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม โดย สำนักบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กับ องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ อำเภอมือเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งเป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล และกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ต้องการเพิ่มประสิทธิภาพในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติให้สอดคล้องกับแผนการบริหารราชการแผ่นดินตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 23 มีนาคม พ.ศ.2548

การศึกษาประเมินผลครั้งนี้ มีความมุ่งหมายที่จะสำรวจความพึงพอใจในการให้บริการและคุณภาพการให้บริการประชาชนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ อำเภอมือเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่เน้นการประเมินผลเชิงระบบเพื่อให้เห็นถึงความเชื่อมโยงขององค์ประกอบในระบบบริการประชาชน นอกจากนี้ยังได้ทำการประเมินผลสำหรับใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาศักยภาพและปรับปรุงระบบการให้บริการเพื่อยกระดับคุณภาพบริการและใช้เป็นแนวทางวางแผนปรับปรุงการให้บริการขององค์กรให้ดียิ่งขึ้นในอนาคต

การศึกษาเพื่อประเมินครั้งนี้ สำเร็จลงได้ เพราะความร่วมมือของนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดและคณะผู้บริหาร บุคลากรขององค์กร ที่อำนวยความสะดวกในทุกขั้นตอนของการประเมิน และขอขอบคุณคณะผู้ช่วยนักวิจัยทุกท่าน ที่ใช้ความทุ่มเทในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตลอดจนผู้ให้ข้อมูลทุกท่าน ทำให้การดำเนินงานศึกษาประเมินผลบรรลุวัตถุประสงค์ สำนักบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงขอขอบคุณไว้ ณ โอกาสนี้

สำนักบริการวิชาการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
พฤศจิกายน 2564

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร (Executive Summary)	
คำนำ	
สารบัญ	
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของการประเมิน	1
1.2 วัตถุประสงค์การประเมิน	6
1.2.1 วัตถุประสงค์เฉพาะ	6
1.3 ขอบเขตของการวิจัย	7
1.4 กรอบการประเมินผล	8
1.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับ	8
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ	9
บทที่ 2 แนวคิดการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	9
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ	10
2.2 ลักษณะทั่วไปของระบบติดตามและประเมินผล	10
2.3 องค์ประกอบของการติดตามประเมินผล	11
2.4 กรอบแนวคิดแผนการบริการราชการแผ่นดิน	13
2.5 ยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	13
2.6 สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนส่วนจังหวัด	46
กาฬสินธุ์	46
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการประเมินผล	47
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	47
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผล	
3.3 กระบวนการประเมินผล	
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล	

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.5 การวิเคราะห์และประมวลผล	47
	47

3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	48
3.7 การแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล	49
3.8 การนำเสนอข้อมูล	50
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	51
ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม	55
ตอนที่ 2 ระดับความพึงพอใจในงานบริการด้านงานรายได้หรือภาษี	61
ตอนที่ 3 ระดับความพึงพอใจในงานบริการด้านงานโครงสร้างพื้นฐาน	66
ตอนที่ 4 ระดับความพึงพอใจในงานบริการด้านงานด้านสาธารณสุข	72
ตอนที่ 5 ระดับความพึงพอใจในงานบริการด้านงานด้านการศึกษา	77
ตอนที่ 6 ระดับความพึงพอใจในงานบริการด้านงานด้านการรักษา ความสะอาดในที่สาธารณะ	
ตอนที่ 7 ระดับความพึงพอใจในงานบริการด้านงานด้านอื่น เช่น การให้บริการยืมโต๊ะ เต้นท์ เก้าอี้ พัดลม	
ตอนที่ 8 สรุปผลการสำรวจความพึงพอใจของผู้เข้ารับบริการขององค์การ บริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์	
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	79
5.1 ความมุ่งหมายของการศึกษา	79
5.2 สรุปผล	79
5.3 อภิปรายผล	80
5.4 ข้อเสนอแนะ	82
บรรณานุกรม	
ภาคผนวก	

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตามเพศ	51
ตารางที่ 2 แสดงจำนวนและร้อยละผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตามช่วงอายุ	52
ตารางที่ 3 แสดงจำนวนและร้อยละผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนก ตามระดับการศึกษา	52
ตารางที่ 4 แสดงจำนวนและร้อยละผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตามอาชีพ	54
ตารางที่ 5 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจ ด้านโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียนเยาวชนชนกิจกรรม ความร่วมมือกับโครงการผู้ว่าฯพาเยี่ยมวัดทำบุญสืบสานวัฒนธรรม ประเพณีวิถีพุทธและตรวจเยี่ยมสถานศึกษาอำนาจเจริญ ด้านที่ 1 ด้านกระบวนการและขั้นตอนการให้บริการ	55
ตารางที่ 6 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจ ด้านโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียนเยาวชนชนกิจกรรม ความร่วมมือกับโครงการผู้ว่าฯพาเยี่ยมวัดทำบุญสืบสานวัฒนธรรม ประเพณีวิถีพุทธและตรวจเยี่ยมสถานศึกษาอำนาจเจริญ ด้านที่ 2 ด้านช่องทางการให้บริการ	56
ตารางที่ 7 แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความพึงพอใจ ด้านโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียนเยาวชนชนกิจกรรม ความร่วมมือกับโครงการผู้ว่าฯพาเยี่ยมวัดทำบุญสืบสานวัฒนธรรม ประเพณีวิถีพุทธและตรวจเยี่ยมสถานศึกษาอำนาจเจริญ ด้านที่ 3 ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ	57
ตารางที่ 8 แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความพึงพอใจ ด้านโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียนเยาวชนชนกิจกรรม ความร่วมมือกับโครงการผู้ว่าฯพาเยี่ยมวัดทำบุญสืบสานวัฒนธรรม ประเพณีวิถีพุทธและตรวจเยี่ยมสถานศึกษาอำนาจเจริญ ด้านที่ 4 ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก	58
ตารางที่ 9 แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความพึงพอใจ ในภาพรวมงานบริการด้านด้านโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรม สำหรับนักเรียนเยาวชนชนกิจกรรมความร่วมมือกับโครงการผู้ว่าฯพาเยี่ยมวัด ทำบุญสืบสานวัฒนธรรมประเพณีวิถีพุทธและตรวจเยี่ยมสถานศึกษา อำนาจเจริญ ทั้ง 4 ด้าน	59

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 10 แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความพึงพอใจ ด้านโครงการส่งเสริมและสนับสนุนการแข่งขันกีฬาเยาวชนและประชาชน ด้านที่ 1 ด้านกระบวนการและขั้นตอนการให้บริการ	61
ตารางที่ 11 แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความพึงพอใจ ด้านโครงการส่งเสริมและสนับสนุนการแข่งขันกีฬาเยาวชนและประชาชน ด้านที่ 2 ด้านช่องทางการให้บริการ	62
ตารางที่ 12 แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความพึงพอใจ ด้านโครงการส่งเสริมและสนับสนุนการแข่งขันกีฬาเยาวชนและประชาชน ด้านที่ 3 ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ	63
ตารางที่ 13 แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความพึงพอใจ ด้านโครงการส่งเสริมและสนับสนุนการแข่งขันกีฬาเยาวชนและประชาชน ด้านที่ 4 ด้านสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก	64
ตารางที่ 14 แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความพึงพอใจในงานบริการ ในภาพรวม ด้านโครงการส่งเสริมและสนับสนุนการแข่งขันกีฬาเยาวชน และประชาชน ทั้ง 4 ด้าน	65
ตารางที่ 15 แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความพึงพอใจ ด้านโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการประชาชนรัฐร่วมใจต้านภัยยาเสพติด ตามโครงการต้านยาเสพติดสำหรับเด็กและเยาวชนในจังหวัดอำนาจเจริญ ด้านที่ 1 ด้านกระบวนการและขั้นตอนการให้บริการ	66
ตารางที่ 16 แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความพึงพอใจ ด้านโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการประชาชนรัฐร่วมใจต้านภัยยาเสพติด ตามโครงการต้านยาเสพติดสำหรับเด็กและเยาวชนในจังหวัดอำนาจเจริญ ด้านที่ 2 ด้านช่องทางการให้บริการ	67
ตารางที่ 17 แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความพึงพอใจ ด้านโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการประชาชนรัฐร่วมใจต้านภัยยาเสพติด ตามโครงการต้านยาเสพติดสำหรับเด็กและเยาวชนในจังหวัดอำนาจเจริญ ด้านที่ 3 ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ	68
ตารางที่ 18 แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความพึงพอใจ ด้านโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการประชาชนรัฐร่วมใจต้านภัยยาเสพติด ตามโครงการต้านยาเสพติดสำหรับเด็กและเยาวชนในจังหวัดอำนาจเจริญ ด้านที่ 4 ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก	69

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 19 แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความพึงพอใจ ในภาพรวมงานบริการด้านโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการประชาชน รัฐร่วมใจด้านภัยยาเสพติดตามโครงการด้านยาเสพติดสำหรับเด็ก และเยาวชนในจังหวัดอำนาจเจริญ ทั้ง 4 ด้าน	70
ตารางที่ 20 แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความพึงพอใจ ด้านโครงการบริการจัดการบ่อขยะมูลฝอยรวม ด้านที่ 1 ด้านกระบวนการและขั้นตอนการให้บริการ	72
ตารางที่ 21 แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความพึงพอใจ ด้านโครงการบริการจัดการบ่อขยะมูลฝอยรวม ด้านที่ 2 ด้านช่องทางการให้บริการ	73
ตารางที่ 22 แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความพึงพอใจ ด้านโครงการบริการจัดการบ่อขยะมูลฝอยรวม ด้านที่ 3 ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ	74
ตารางที่ 23 แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความพึงพอใจ ด้านโครงการบริการจัดการบ่อขยะมูลฝอยรวม ด้านที่ 4 ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก	75
ตารางที่ 24 แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความพึงพอใจในงานบริการ ในภาพรวม ด้านโครงการบริการจัดการบ่อขยะมูลฝอยรวม ทั้ง 4 ด้าน	76
ตารางที่ 25 แสดงร้อยละความพึงพอใจของผู้เข้ารับบริการองค์การบริหารส่วนจังหวัด อำนาจเจริญ	77

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 แสดงกรอบในการประเมิน	7
ภาพที่ 2 แสดงจำนวนและร้อยละผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตามเพศ	51
ภาพที่ 3 แสดงจำนวนและร้อยละผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตามอายุ	52
ภาพที่ 4 แสดงจำนวนและร้อยละผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกระดับการศึกษา	53
ภาพที่ 5 แสดงจำนวนและร้อยละผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตามอาชีพ	54
ภาพที่ 6 แสดงร้อยละความพึงพอใจในภาพรวมงานบริการ ด้านโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียนเยาวชนชนกิจกรรม ความร่วมมือกับโครงการผู้ว่าฯพาเยี่ยมวัดทำบุญสืบสานวัฒนธรรม ประเพณีวิถีพุทธและตรวจเยี่ยมสถานศึกษาอำนาจเจริญ รวมทั้ง 4 ด้าน	60
ภาพที่ 7 แสดงร้อยละความพึงพอใจในภาพรวมงานบริการในภาพรวม ด้านโครงการส่งเสริมและสนับสนุนการแข่งขันกีฬาเยาวชนและประชาชน ทั้ง 4 ด้าน	65
ภาพที่ 8 แสดงร้อยละความพึงพอใจในภาพรวมงานบริการ ด้านโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการประชาชนรัฐร่วมใจด้านภัยยาเสพติด ตามโครงการต้านยาเสพติดสำหรับเด็กและเยาวชนในจังหวัดอำนาจเจริญ ทั้ง 4 ด้าน	71
ภาพที่ 9 แสดงร้อยละความพึงพอใจในภาพรวมงานบริการ ด้านโครงการบริการจัดการบ่อขยะมูลฝอยรวม ทั้ง 4 ด้าน	76
ภาพที่ 10 แสดงร้อยละของประชาชนที่มีความพึงพอใจต่อการให้บริการขององค์การบริหาร ส่วนจังหวัดอำนาจเจริญ อำเภอเมือง จังหวัดอำนาจเจริญ	78

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของการประเมิน

แนวความคิดในการ “ให้บริการประชาชน” ของภาครัฐมีได้เกิดขึ้นในประเทศไทยประเทศเดียว ทุกประเทศที่พัฒนาแล้ว หรือกำลังพัฒนา มีความพยายามที่จะปฏิรูปการบริการประชาชนให้ดีขึ้นและมีประสิทธิภาพมากขึ้นและที่สำคัญที่สุด คือ ความพึงพอใจของประชาชนและการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เป้าหมายของการบริการประชาชนนั้นเป็นสิ่งที่วัดยากเพราะเป็นความรู้สึกของประชาชนว่ามีความพึงพอใจมากน้อยเพียงใดซึ่งในสังคมมีกลุ่มบุคคลหลายกลุ่ม หลายระดับ ทำให้มาตรการในการตรวจสอบและประเมินดำเนินการได้ยาก ซึ่งแตกต่างกับภาคเอกชนที่สามารถดำเนินการประเมินได้ด้วยการเปรียบเทียบผลขาดทุนและกำไรของแต่ละปีว่าเพิ่มหรือลด ทั้งนี้มาตรการวัดผลกำไรขาดทุนเป็นเรื่องของตัวเลขที่สามารถวัดประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้จากการดำเนินการตลอดทั้งปีของบริษัท ซึ่งแตกต่างจากภาครัฐแต่ความพยายามของภาครัฐในช่วงระยะเวลาเกือบ 20 ปีที่ผ่านมาทั้งในประเทศและต่างประเทศก็ต่างพยายามกำหนดนโยบายและมาตรการต่างๆ ที่จะพัฒนาคุณภาพในการบริการสาธารณะให้ดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “ความพึงพอใจ” ต่อขั้นตอนการให้บริการด้วยความสะดวก รวดเร็ว ทัศนคติและจิตบริการของเจ้าหน้าที่รัฐที่มีต่อประชาชนให้เปรียบเสมือนเป็น “ลูกค้า” ตามแนวคิดของภาคเอกชนและสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานต่างๆ ที่รัฐควรจัดหาเพื่อให้บริการประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และทั่วถึงแต่ความพึงพอใจอย่างเดียวไม่เพียงพอจะต้องคำนึงถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการปฏิบัติงานในองค์กรภาครัฐด้วย ซึ่งแนวคิดการบริการสาธารณะในประเทศไทยนั้นได้นำแนวคิดสัญญา/ข้อตกลงการบริการสาธารณะกับทุกส่วนราชการโดยให้มีการปรับปรุงพัฒนาการบริการสาธารณะ โดยให้มีการปฏิบัติงานที่มุ่งเน้นเป้าหมายมากขึ้นและจัดสรรงบประมาณโดยยึดหลักการสำคัญของการบริหารจัดการที่มุ่งเน้นประสิทธิภาพและประสิทธิผล

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้กำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง การจัดสรรสัดส่วนภาษีและอากรระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง นอกจากนี้ แผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2543 กำหนดกรอบแนวคิด เป้าหมายและแนวทางการกระจายอำนาจ โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายไม่เป็นแผนที่เบ็ดเสร็จ มีกระบวนการยืดหยุ่น และสามารถปรับวิธีการให้สอดคล้องกับสถานการณ์และการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่เพิ่มขึ้น ทั้งนี้ ได้กำหนดกรอบแนวคิดไว้ 3 ด้าน คือ 1) อิสระในการกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการ โดยยังคงรักษาความเป็นรัฐเดี่ยวและความมีเอกภาพของประเทศ 2) ด้านการบริหารราชการแผ่นดินและการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นโดยปรับบทบาทของราชการบริหารส่วนกลางและราชการบริหารส่วนภูมิภาคให้ส่วนท้องถิ่นเข้ามาดำเนินการแทนเพื่อให้ราชการบริหารส่วนกลางและบริหารส่วนภูมิภาครับผิดชอบภารกิจมหาภาคและภารกิจที่เกินขีด

ความสามารถขององค์กรปกครองท้องถิ่น โดยกำกับดูแลองค์กรปกครองท้องถิ่นในด้านนโยบายและด้านกฎหมายเท่าที่จำเป็นสนับสนุนด้านเทคนิควิชาการ และตรวจสอบติดตามประเมินผล 3) ด้านประสิทธิภาพการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณะที่ดีขึ้นไม่ต่ำกว่าเดิม มีคุณภาพมาตรฐาน การบริหารมีความโปร่งใส มีประสิทธิภาพ และรับผิดชอบต่อผู้ใช้บริการมากขึ้น รวมทั้งส่งเสริมให้ภาคประชาสังคมและชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจร่วมดำเนินงาน และติดตามตรวจสอบแนวทางการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พิจารณาจากอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ ยังขึ้นอยู่กับความพร้อมขององค์กรปกครองท้องถิ่นที่จะรับการถ่ายโอน รวมทั้งการสร้างกลไกและระบบควบคุมคุณภาพมาตรฐานมารองรับตลอดจนการปรับปรุงระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องภารกิจที่ถ่ายโอนจัดเป็น 6 กลุ่มภารกิจ ได้แก่ 1) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน 2) ด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต 3) ด้านการจัดระเบียบชุมชน/สังคมและการรักษาความสงบเรียบร้อย 4) ด้านการวางแผน การส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรม และการท่องเที่ยว 5) ด้านการบริหารจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและ 6) ด้านศิลปะ วัฒนธรรม จารีตและภูมิปัญญาท้องถิ่น (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2546)

การจัดรูปองค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งเป็นการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งที่ใช้อยู่ได้มีการปรับปรุงแก้ไข และวิวัฒนาการมาตามลำดับ โดยจัดให้มีสภาจังหวัดขึ้นครั้งแรกใน ปี พ.ศ.2476 ตามความในพระราชบัญญัติจัดระเบียบ เทศบาลพ.ศ.2476 ฐานะของสภาจังหวัดขณะนั้นมีลักษณะเป็นองค์กรตัวแทนของประชาชนทำหน้าที่ให้คำปรึกษาหารือ แนะนำแก่คณะกรรมการจังหวัดยังมีได้มีฐานะเป็นนิติบุคคลที่แยกต่างหากจากราชการบริหารส่วนภูมิภาคหรือเป็นหน่วย การปกครองท้องถิ่นตามกฎหมาย

ต่อมาในปี พ.ศ.2481ได้มีการตราพระราชบัญญัติสภาจังหวัดพ.ศ.2481ขึ้นโดยมีความประสงค์ที่จะแยก กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ สภาจังหวัดไว้โดยเฉพาะสำหรับสาระสำคัญของพระราชบัญญัติสภาจังหวัดนั้นยังมิได้มีการ เปลี่ยนแปลงฐานะและบทบาทของสภาจังหวัดไปจากเดิมกล่าวคือสภาจังหวัดยังคงทำหน้าที่เป็นสภาที่ปรึกษาของ คณะกรรมการจังหวัดเท่านั้นจนกระทั่งได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดินพ.ศ.2495 ซึ่งกำหนดให้ ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นหัวหน้าปกครองบังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบบริหารราชการในส่วน จังหวัดของกระทรวงทบวงกรมต่างๆโดยตรงแทนคณะกรรมการจังหวัดเดิมโดยผลแห่งพระราชบัญญัตินี้ทำให้สภาจังหวัดมีฐานะเป็นสภาที่ปรึกษาของผู้ว่าราชการจังหวัด แต่เนื่องจาก บทบาท และการดำเนินงานของสภาจังหวัด ในฐานะที่ปรึกษา ซึ่งคอยให้คำแนะนำและควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของจังหวัด ไม่สู้จะได้ผลสมความมุ่งหมายเท่าใดนัก จึงทำให้เกิดแนวความคิดที่จะปรับปรุงบทบาทของสภาจังหวัดให้มีประสิทธิภาพ โดยให้ประชาชนได้เข้ามา มีส่วน ในการปกครองตนเองยิ่งขึ้น พ.ศ. 2498 อันมีผลให้เกิด “องค์การบริหารส่วนจังหวัด” ขึ้น ตามกฎหมาย มีฐานะ เป็นนิติบุคคลแยกจากจังหวัด ในฐานะที่เป็นราชการบริหารส่วนภูมิภาค ต่อมาประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 218 ลงวันที่ 29 กันยายน 2515 ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บทว่าด้วยการจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ได้กำหนดให้องค์การบริหารส่วน จังหวัดมีฐานะเป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งเมื่อสภาจังหวัดแปรสภาพมาเป็นสภาการปกครอง ท้องถิ่นจึงมีบทบาทและอำนาจหน้าที่เพิ่มขึ้นอย่างมาก

การจัดตั้งและการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นไปตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัดพ.ศ.2498 ซึ่งกำหนดให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีฐานะเป็นนิติบุคคลและประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 218 ได้กำหนดให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นหน่วย การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปหนึ่ง ดังนั้นองค์การบริหารส่วนจังหวัดจึงเป็นหน่วยราชการบริหารส่วนท้องถิ่นที่มีฐานะเป็นนิติบุคคลและในพระราชบัญญัติฯดังกล่าว ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดไว้ว่าองค์การฯ อาจดำเนินกิจการส่วนจังหวัดภายในเขตจังหวัดนอกเขตเทศบาล และเขตสุขาภิบาลเช่น การรักษาความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน การศึกษา การทำนุบำรุงศาสนา และส่งเสริมวัฒนธรรม การสาธารณสุข การป้องกันโรค การบำบัดโรค และการจัดตั้งและบำรุงสถานพยาบาลฯ เป็นต้นนอกจากนี้้องค์การบริหารส่วนจังหวัดยังอาจทำกิจการซึ่งอยู่นอกเขตในเมื่อกิจการนั้นจำเป็นต้อง ทำและเป็นการเกี่ยวเนื่องกับกิจกรรมที่ดำเนินตาม อำนาจหน้าที่อยู่ภายในเขตของตน โดยได้รับความยินยอมจากสภา เทศบาล คณะกรรมการสุขาภิบาล สภาจังหวัด หรือสภาตำบลที่เกี่ยวข้องนั้น และได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยแล้วด้วย โครงสร้างการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัด มีองค์ประกอบที่สำคัญอยู่ 2 ส่วน คือ

- สภาจังหวัด ทำหน้าที่เสมือนฝ่ายนิติบัญญัติ
- ฝ่ายบริหาร มีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นหัวหน้าฝ่ายบริหาร

หน่วยงานภายในขององค์การบริหารส่วนจังหวัด มีพนักงานส่วนท้องถิ่น เป็นเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดที่ปฏิบัติงานอันเป็นภารกิจประจำสำนักงานหรืออาจจะนอกสำนักงานก็ได้ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนอย่างใกล้ชิด เพราะหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดต้องติดต่อและให้บริการแก่ประชาชน ทั้งในเรื่องการส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดี การจัดระเบียบชุมชน /สังคม และการรักษาความสงบเรียบร้อย การวางแผน การส่งเสริมการลงทุนพาณิชยกรรมและการท่องเที่ยว การบริหารจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และการทำนุ บำรุง ศิลปะ วัฒนธรรม จารีต และภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่กับท้องถิ่น ซึ่งนับว่าเป็นภาระหน้าที่ ที่ใกล้ชิดกับประชาชนในท้องถิ่นมาก (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2546)

ดังนั้น ภารกิจสำคัญประการหนึ่งขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นคือ ความรับผิดชอบ (Accountability) ในความคาดหวังและตอบสนองความต้องการของประชาชนต่อระบบราชการในเรื่องของคุณภาพการให้บริการซึ่งหมายถึงความรับผิดชอบต่อทางการเมือง (Political Accountability) ด้วยเช่นกันในการมุ่งเน้นการตอบสนองต่อตัวแสดง (Actor) ที่อยู่นอกหน่วยงานของผู้บริหาร ภายใต้กลไกด้านการเมือง ผู้บริหารจะต้องตัดสินใจใช้ดุลยพินิจที่จะต้องตอบสนองต่อความต้องการและความคาดหวังของกลุ่มและปัจเจกบุคคลที่หลากหลายที่อ้างความชอบธรรม ได้แก่ พลเมือง ฐานคะแนนเสียง ผู้รับบริการ ผู้เสียภาษี ลูกค้ำ เจ้าหน้าที่ที่มาจากการเลือกตั้ง และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอกและแนวคิดที่สำคัญประการหนึ่งที่เข้ามามีส่วนสัมพันธ์กับความรับผิดชอบต่อ (Accountability) ของรัฐคือแนวทางการจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public

Management : NPM) ที่นำไปสู่การพัฒนาและปรับปรุงองค์การแบบใหม่โดยนำแนวคิดทางการตลาด (Marketing) มาปรับใช้กับการให้บริการของภาครัฐ คือ ประชาชนเปรียบเสมือนลูกค้า (Customer) ผู้มารับบริการจากรัฐ รัฐจำเป็นต้องตอบสนองความคาดหวังและให้บริการลูกค้าด้วยความพึงพอใจ (วสันต์ ใจเย็น, 2549 : 39 – 55)

นอกจากความรับผิดชอบ (Accountability) ของรัฐต่อประชาชนแล้ว รัฐยังต้องส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง รวมทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ทุกระดับซึ่งการปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการต้องใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการติดตามตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงานของรัฐ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2546)

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์ในการปฏิบัติราชการโดยคำนึงถึงประโยชน์สุขของประชาชน การบริหารราชการเกิดผลสัมฤทธิ์และเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ และต้องตอบสนองความต้องการของประชาชนในการอำนวยความสะดวกในการให้บริการ ลดขั้นตอนการปฏิบัติงานที่เกินความจำเป็น เพื่อให้เกิดความคล่องตัวและรวดเร็วในการปฏิบัติราชการ รวมทั้งมีการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างต่อเนื่อง และในการประเมินผลการปฏิบัติราชการนั้น ต้องให้เป็นไปตามหมวดที่ 8 ของพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ที่กำหนดให้ส่วนราชการมีการประเมินผลการปฏิบัติราชการโดยจัดให้มี คณะผู้ประเมินอิสระ ดำเนินการประเมินผลการปฏิบัติราชการของส่วนราชการเกี่ยวกับสัมฤทธิ์ผลของภารกิจ คุณภาพการให้บริการ ความพึงพอใจของประชาชนผู้รับบริการ ความคุ้มค่าในการบริการ ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ จึงกำหนดให้ทุกส่วนราชการมีการ จัดทำคำรับรองการปฏิบัติราชการ และมีการประเมินผลการปฏิบัติราชการ โดยอยู่ภายใต้กรอบการประเมิน 4 มิติ ได้แก่ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2546)

มิติที่ 1 ด้านประสิทธิผลตรมยุทธศาสตร์ คือ ส่วนราชการแสดงผลงาน ที่บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายตามที่ได้รับงบประมาณมาดำเนินการ เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขต่อประชาชนและผู้รับบริการ เช่น ผลสำเร็จในการบรรลุเป้าหมาย ตามแผนยุทธศาสตร์ของส่วนราชการ ความสำเร็จในการบรรลุเป้าหมาย ผลผลิตของส่วนราชการ เป็นต้น

มิติที่ 2 ด้านคุณภาพการให้บริการ คือ ส่วนราชการแสดงการให้ความสำคัญกับผู้รับบริการ ในการให้บริการที่มีคุณภาพ สร้างความพึงพอใจแก่ผู้รับบริการ เช่น ระดับความพึงพอใจของผู้รับบริการ เป็นต้น

มิติที่ 3 ด้านประสิทธิภาพของการปฏิบัติราชการ คือส่วนราชการแสดงความสามารถในการปฏิบัติราชการ เช่น การบริหารงบประมาณ การรักษามาตรฐานระยะเวลาการให้บริการ การควบคุมภายในและการตรวจสอบภายใน เป็นต้น

มิติที่ 4 ด้านการพัฒนาองค์การ คือ ส่วนราชการแสดงความสามารถในการเตรียมความพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงขององค์การ เช่น การบริหารความรู้ในองค์การ การจัดการสารสนเทศและการบริหารการเปลี่ยนแปลง เป็นต้น

การประเมินทั้ง 4 มิติ นี้จะเป็นกรอบในการจัดสรรรางวัลพิเศษ บำเหน็จความชอบหรือจัดสรรเงินรางวัลเพิ่มประสิทธิภาพให้แก่ส่วนราชการ โดยใช้เงินงบประมาณเหลือจ่ายของส่วนราชการนั้น เพื่อนำไปปรับปรุงการปฏิบัติงานของส่วนราชการ หรือจัดสรรเงินรางวัลให้ข้าราชการในสังกัด ในกรณีที่ส่วนราชการดำเนินการให้บริการ ที่มีคุณภาพเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด หรือสามารถเพิ่มผลงาน หรือผลสัมฤทธิ์โดยไม่เพิ่มค่าใช้จ่าย และคุ้มค่าต่อภารกิจของรัฐหรือสามารถดำเนินการได้ตามแผนการลดค่าใช้จ่ายต่อหน่วย

สำหรับกรอบการประเมินผลการปฏิบัติราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความแตกต่าง ไปจากส่วนราชการทั่วไป “ส่วนราชการ” ตามมาตราที่ 4 ของ พ.ร.บ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริการกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 หมายความว่า ส่วนราชการตามกฎหมายว่าด้วยการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม และหน่วยงานอื่นของรัฐ ที่อยู่ในกำกับของราชการ ฝ่ายบริหาร แต่ไม่รวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมาตรา 52 ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำหลักเกณฑ์การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ตามแนวทางของพระราชกฤษฎีกานี้ โดยอย่างน้อยมีหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน และอำนวยความสะดวก และการตอบสนองความต้องการของประชาชน ที่สอดคล้องกับบัญญัติในหมวด 5 และหมวด 7 ของพระราชกฤษฎีกานี้ และให้กระทรวงมหาดไทยมีหน้าที่ดูแลและให้ความช่วยเหลือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดทำหลักเกณฑ์ดังกล่าว ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงใช้กรอบการประเมินผลการปฏิบัติราชการตามแนวทางของพระราชกฤษฎีการาชการทั้ง 4 มิติ คือ มิติที่ 1 ประสิทธิภาพตามยุทธศาสตร์ มิติที่ 2 ด้านคุณภาพการให้บริการ มิติที่ 3 ด้านประสิทธิภาพของการปฏิบัติราชการ และมิติที่ 4 ด้านการพัฒนาองค์กร (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2546)

องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นหน่วยงานราชการในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งจะต้องมีการประเมินผลการปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ 2563 ตามกรอบการประเมินผลการปฏิบัติราชการ 4 มิติ ข้างต้นนั้น การประเมินผลการปฏิบัติราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ จำเป็นต้องมีหน่วยงานกลางที่มีความเป็นอิสระมารับผิดชอบการประเมินประสิทธิภาพ ประสิทธิผลการปฏิบัติราชการ

สำนักบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เป็นสถาบันการศึกษาที่มีหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการวิจัย มีบุคลากรเพียงพอในการดำเนินการวิจัย จัดเป็นองค์กรกลางในภูมิภาค จึงได้รับการประสานจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ให้เป็นหน่วยงานกลางที่จะดำเนินการประเมินผลความพึงพอใจของผู้รับบริการ ในมิติด้านคุณภาพการให้บริการตามกรอบการประเมินผลความพึงพอใจการปฏิบัติราชการใน 4 ด้าน ด้วยกัน คือ ด้านกระบวนการขั้นตอนการให้บริการ ด้านช่องทางการให้บริการ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ และด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก และงานบริการ 4 งานด้าน ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งการสำรวจความพึงพอใจของผู้รับบริการในครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการประเมินผลในรูปแบบของการทำการวิจัยเชิงประเมินตามกิจกรรมของโครงการที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ รวม 6 งานที่ต้องการประเมินคือ

1. งานด้านรายได้หรือภาษี คืองานการจัดเก็บภาษีน้ำมันและค่าธรรมเนียมจากผู้เข้าพักโรงแรม

2. งานด้านโครงสร้างพื้นฐาน คือ งานเกรดปรับปรุงซ่อมแซมถนนลูกรังภายในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์
3. งานด้านสาธารณสุข คือ งานให้บริการเครื่องสูบน้ำ
4. งานด้านการศึกษา คือ งานให้บริการเกี่ยวกับงานสันตนาการ ดนตรี กีฬา
5. งานด้านการรักษาความสะอาดในที่สาธารณะ คือ งานบริการกำจัดขยะที่มีมลพิษและเป็นอันตราย
6. งานด้านอื่น เช่น การให้บริการยืมโต๊ะ เต้นท์ แก้วอี้ พัดลม

ผลการวิจัยครั้งนี้คาดว่าจะประโยชน์สำหรับองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ นำไปปรับปรุง คุณภาพการให้บริการเพื่อผู้รับบริการมีความพึงพอใจมากขึ้นและเป็นสารสนเทศสำหรับผู้บริหารใช้ประกอบการพิจารณาในการกำหนดประโยชน์ตอบแทนอื่นเป็นกรณีพิเศษ และเพื่อประเมินองค์กร มิติด้านคุณภาพการให้บริการ ประจำปีงบประมาณ 2564 ของข้าราชการ พนักงานส่วนท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่ในสังกัดต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์การประเมิน

1. วัตถุประสงค์เฉพาะ

เพื่อสำรวจความพึงพอใจในการให้บริการประชาชนและการพัฒนาศักยภาพการให้บริการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ประเมินความพึงพอใจในผลงานที่ปรากฏ 6 งาน ดังนี้

โครงการที่ 1 : งานด้านรายได้หรือภาษี คืองานการจัดเก็บภาษีน้ำมันและค่าธรรมเนียมจากผู้เข้าพักโรงแรม

โครงการที่ 2 : งานด้านโครงสร้างพื้นฐาน คือ งานเกรดปรับปรุงซ่อมแซมถนนลูกรังภายในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์

โครงการที่ 3 : งานด้านสาธารณสุข คือ งานให้บริการเครื่องสูบน้ำ

โครงการที่ 4 : งานด้านการศึกษา คือ งานให้บริการเกี่ยวกับงานสันตนาการ ดนตรี กีฬา วัฒนธรรมและประเพณี ของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์

โครงการที่ 5 : งานด้านการรักษาความสะอาดในที่สาธารณะ คือ งานบริการกำจัดขยะที่มีมลพิษและเป็นอันตราย

โครงการที่ 6 : งานด้านอื่น เช่น การให้บริการยืมโต๊ะ เต้นท์ แก้วอี้ พัดลม

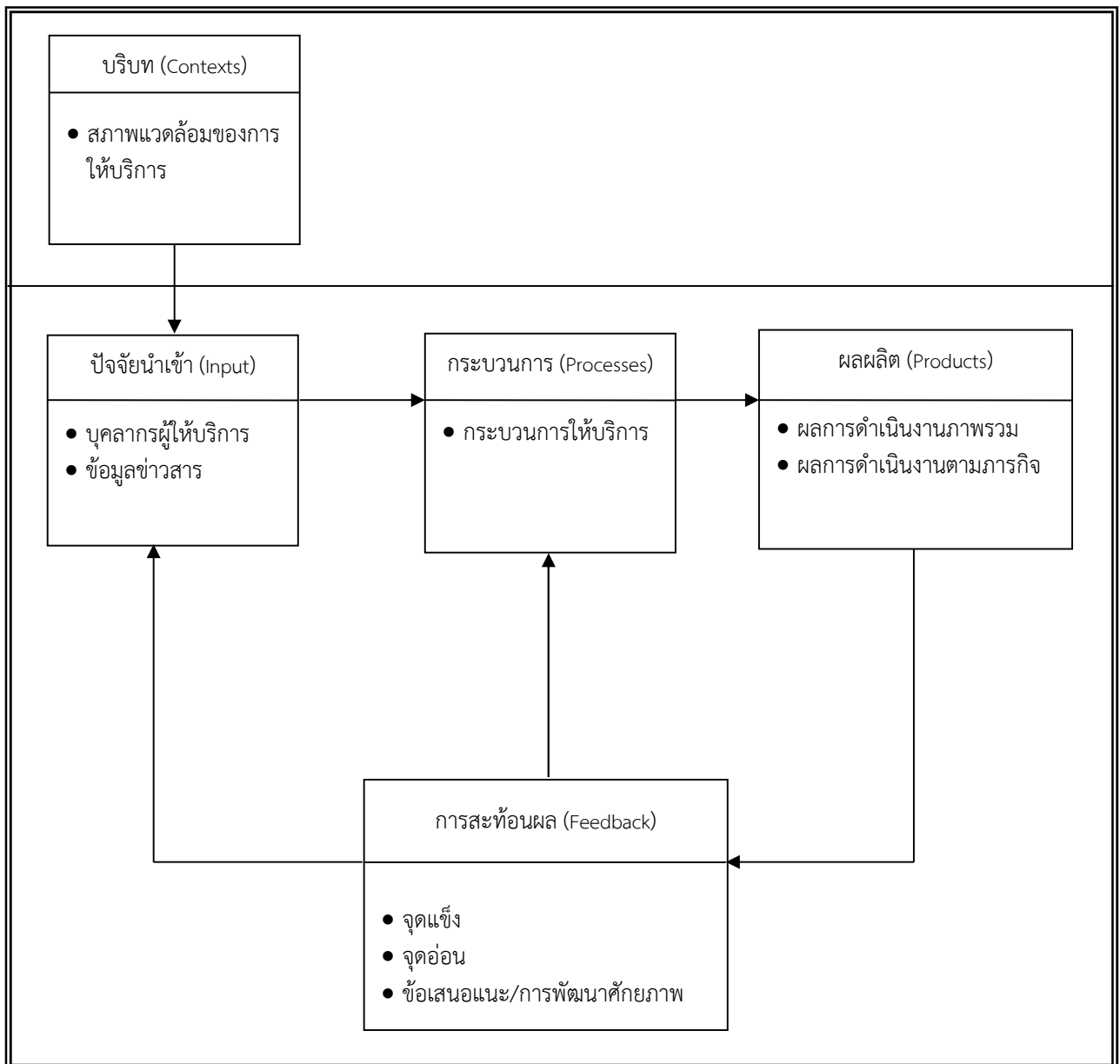
1.3 ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- ประชากรที่ทำการประเมิน ประชากรทั้งสิ้น 986,346 คน ทำการเก็บกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 คน

1.4 กรอบการประเมิน

ภาพที่ 1 แสดงกรอบในการประเมินผล

1.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้แนวทางหรือประเด็นในการพัฒนาศักยภาพการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2. ได้ทราบระดับความพึงพอใจ ของประชาชนในการให้บริการของหน่วยงาน เพื่อจะนำมาใช้ในการปรับทิศทางการพัฒนาบริการให้มีคุณภาพและสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน
3. สามารถนำผลการประเมินไปใช้ในการจัดสรรทรัพยากรสนับสนุนการพิจารณาความดีความชอบของบุคลากรขององค์กร

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้ผู้ศึกษางานวิจัยเชิงประเมิน เรื่อง “โครงการสำรวจความพึงพอใจในการให้บริการและคุณภาพการให้บริการขององค์กรบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ” มีความเข้าใจตรงกัน คณะผู้วิจัยจึงนิยามศัพท์ที่ใช้ในงานวิจัยไว้ดังนี้

1. “ ผู้รับบริการ ” หมายถึง ผู้มารับบริการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ประจำปี 2564
2. “ การให้บริการ ” หมายถึง การให้บริการแก่ผู้มารับบริการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์
3. “ ความพึงพอใจ ” หมายถึง ความพึงพอใจของผู้รับบริการที่เกิดจากการให้บริการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ใน 4 ด้าน ดังนี้
  - 3.1) “ กระบวนการขั้นตอนการให้บริการ ” หมายถึง มีกระบวนการขั้นตอนในการให้บริการที่ไม่ซับซ้อน มีการจัดลำดับของการให้บริการที่สะดวกและรวดเร็ว และใช้เวลาในการบริการอย่างเหมาะสม
  - 3.2) “ ช่องทางการให้บริการ ” หมายถึง ช่องทางการให้บริการที่หลากหลาย ขั้นตอนการให้บริการมีระบบ ไม่ยุ่งยาก ซับซ้อน มีความชัดเจน มีความสะดวก รวดเร็ว มีผังลำดับขั้นตอนและระยะเวลาการให้บริการอย่างชัดเจน
  - 3.3) “ เจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ” หมายถึง เจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ที่ทำหน้าที่ให้บริการ อำนวยความสะดวกแก่ผู้รับบริการด้วยความสุภาพอ่อนน้อม มีความรอบรู้และสามารถให้คำแนะนำแก่ผู้มารับบริการได้อย่างถูกต้อง
  - 3.4) “ สิ่งอำนวยความสะดวก ” หมายถึง อาคารสถานที่ เช่น ห้องพัก ห้องน้ำที่จอดรถ สะดวกแก่การให้บริการ และมีความปลอดภัย มีเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ทันสมัยเพียงพอแก่การให้บริการ รวมไปถึงอาหารและเครื่องดื่มที่มีการจัดให้เหมาะสม
4. “ อบจ. ” หมายถึง องค์การบริหารส่วนจังหวัด
5. “ องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ” หมายถึง องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

บทที่ 2

แนวคิดการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษา ได้ค้นคว้าจากเอกสารทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาประกอบการวิจัย ซึ่งประกอบด้วยสาระสำคัญดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ
2. ลักษณะทั่วไปของระบบติดตามและประเมินผล
3. องค์ประกอบของการติดตามประเมินผล
4. กรอบแนวคิดแผนการบริหารราชการแผ่นดิน
5. ยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
6. สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอำนาจเจริญ

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ

ความพึงพอใจ เป็นลักษณะนามธรรม ไม่สามารถที่จะมองเห็นเป็นรูปร่างได้ แต่สามารถสังเกตได้จากการแสดงออก “พึง” เป็นคำช่วยกิริยา หมายถึง “ควร” เช่น พึงใจ หมายความว่า เหมาะใจ พอใจ เป็นความรู้สึกที่มีความสุข เมื่อได้รับความสำเร็จตามความมุ่งหมาย และความต้องการ ความพึงพอใจเป็นเรื่องของบุคคล เป็นความรู้สึกส่วนตัวของบุคคลที่มีความหมายกว้าง ความพึงพอใจโดยทั่วไปตรงกับคำภาษาอังกฤษ “Satisfaction” ซึ่งมีความหมายโดยสังเขปดังนี้

กูต (Good. 1973 : 384) กล่าวว่าความพึงพอใจหมายถึง คุณภาพ สภาพหรือระดับของความพึงพอใจ ซึ่งเป็นผลมาจากความสนใจ และ ความพึงพอใจของบุคคลที่มีต่องานของเขา

แมงเกิลส์ดอร์ฟฟ์ (Mangelsdorff. 1978 : 86) กล่าวว่า ความพึงพอใจเป็นเกณฑ์อย่างหนึ่งที่ใช้สำหรับวัดคุณภาพของงาน

วอลแมน (Wolman. 1973 : 333) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง “ความรู้สึกที่มีความสุขเมื่อได้รับผลสำเร็จตามความมุ่งหมายของความต้องการ หรือ แรงจูงใจ” จากคำจำกัดความข้างต้นจะสังเกตได้ว่า ความพึงพอใจจะเกิดขึ้นได้ถ้าบุคคลได้รับการตอบสนองเป็นอย่างดีไม่ว่าจะเป็นด้านวัตถุหรือด้านจิตใจ ซึ่งความพึงพอใจนั้นอาจเกิดจากคุณภาพของงาน หรือสิ่งที่มีการนำเสนอในรูปแบบที่น่าพอใจ

สุโท เจริญสุข (2519 : 23) กล่าวว่า “ความพึงพอใจ (Satisfaction) เป็นส่วนหนึ่งของเจตคติ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการเรียนรู้อีกประการหนึ่ง”

สรุปได้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง สภาพจิตใจ ความรู้สึกของผู้เป็นประชากรที่มีต่อการบริหารจัดการของหน่วยงานของรัฐ ความพึงพอใจ (Satisfaction) เป็นส่วนหนึ่งของเจตคติ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการเรียนรู้อีกประการหนึ่ง

2.2 ลักษณะทั่วไปของระบบติดตามและประเมินผล

ระบบติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือปัจจุบันเรียกว่า “แผนยุทธศาสตร์” สามารถใช้เป็นกลไกในการติดตามแผนการปฏิบัติงานตามยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้

โดยจะปรากฏในรูปแบบรายงานในทุกช่วงของแผนยุทธศาสตร์ โดยข้อมูลที่ได้จะถูกส่งไปยัง “หน่วยติดตามและประเมินผล” (Monitoring and Evaluation Unit) ซึ่งเป็นหน่วยรวบรวม วิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวมของจังหวัด นอกจากนี้ยังทำหน้าที่เป็น “ระบบสัญญาณเตือนภัยล่วงหน้า” (Early Warning System) ว่าองค์กรท้องถิ่น มีแผนยุทธศาสตร์ที่ดีหรือไม่ อย่างไร สามารถดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้เพียงใด ผลการดำเนินงานตามแผนเป็นอย่างไร เพื่อประโยชน์ต่อการปรับปรุงและพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานขององค์กรให้บรรลุเป้าหมายในทุกช่วงของแผนต่อไปในอนาคต (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น 2548)

2.3 องค์ประกอบของการติดตามประเมินผล

ระบบติดตามประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่น ประกอบด้วยองค์ประกอบสามส่วนหลัก คือ ส่วนปัจจัยนำเข้า (Input) ส่วนของกระบวนการ (Process) และส่วนของผลลัพธ์ (Output) (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น 2548) ดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยนำเข้า (Input) คือปัจจัยที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีเพื่อเข้าสู่ระบบติดตาม และประเมินผล ได้แก่ แผนยุทธศาสตร์ ผู้ประเมิน และเครื่องมือในการประเมิน

2. กระบวนการติดตาม (Process) คือช่วงของการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ของท้องถิ่น ซึ่งจะทำให้ทราบว่า แผนยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้ดีเพียงใด สามารถวัดผลได้จริงหรือไม่เป็นไปตามเป้าหมายเพียงใด เพื่อบุคลากรที่เกี่ยวข้องสามารถระดมความคิดในการปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินงานสู่การบรรลุแผนที่กำหนดไว้ได้ เน้นการติดตามการดำเนินงานโครงการ การเฉพาะกิจ ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน

3. ผลลัพธ์ (Output) เป็นการติดตามช่วงสุดท้ายหรืออาจเรียกว่า “การประเมินแผนยุทธศาสตร์” ซึ่งจะได้แสดงให้เห็นว่า ผลที่เกิดขึ้นเป็นไปตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้หรือไม่ เพื่อเป็นประโยชน์สำหรับบุคลากร หน่วยงาน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง และเป็นฐานในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ของท้องถิ่น อันได้แก่ ความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้อง ต่อผลการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้องต่อการดำเนินงานในแต่ละยุทธศาสตร์ และการเปลี่ยนแปลงของชุมชนตามตัวชี้วัด

2.4 กรอบแนวคิดแผนการบริหารราชการแผ่นดิน

แผนการบริหารราชการแผ่นดินซึ่งคณะรัฐมนตรีได้อนุมัติ เมื่อ 12 เมษายน พ.ศ.2548 มีสาระสำคัญบนพื้นฐานหลักการที่สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลที่ได้แถลงไว้ต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 4 มีนาคม พ.ศ. 2548 ประกอบด้วยประเด็นยุทธศาสตร์ 9 ประเด็น (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น 2548) ดังนี้

1. การขจัดความยากจน
2. การพัฒนาคนและสังคมที่มีคุณภาพ
3. การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลและแข่งขันได้
4. การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
5. การต่างประเทศและเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

6. การพัฒนากฎหมายและส่งเสริมการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี
7. การส่งเสริมประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคม
8. การรักษาความมั่นคงของรัฐ
9. การรองรับการเปลี่ยนแปลงและพลวัตโลก

ทั้งนี้ยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับภารกิจของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นโดยตรงมี 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ 1) การขจัดความยากจน 2) การพัฒนาคนและสังคมที่มีคุณภาพ 3) การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลและแข่งขันได้ 4) การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 5) การพัฒนากฎหมายและส่งเสริมการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และ 6) การส่งเสริมประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคม

2.5 ยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.5.1 การขจัดความยากจน

เพื่อให้สามารถขจัดความยากจนของประเทศให้หมดสิ้นไป โดยบูรณาการการบริหารจัดการงบประมาณและการปฏิบัติ การแก้ไขปัญหาความยากจนทั้งระบบตั้งแต่บุคคล ชุมชนและประเทศ โดยในระดับชุมชน มีเป้าหมายประสงค์เพื่อเสริมสร้างกระบวนการชุมชนเข้มแข็งและเชื่อมโยงประโยชน์จากปัจจัยแวดล้อม โดยชุมชนจะได้รับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และได้รับโอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชนเองโดยมีกลยุทธ์หลัก ได้แก่การยกระดับกองทุนหมู่บ้านเป็นธนาคารหมู่บ้าน การสนับสนุนเงินอุดหนุนเฉพาะกิจสำหรับกิจกรรมที่เป็นความต้องการพื้นฐานของชุมชน การจัดสรรงบประมาณตามขนาดประชากรให้ครบทุกหมู่บ้าน การพัฒนาองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจ และการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานด้านการเกษตร เช่น โรงสีข้าวพัฒนาเศรษฐกิจ และเครื่องจักรกลเกษตรขั้นพื้นฐาน เป็นต้น สำหรับระดับบุคคล มีเป้าหมายเพื่อให้ประชาชนยากจนได้รับโอกาสในการเข้าสู่ทุน ที่ทำกิน และได้รับการพัฒนาความรู้เพื่อเพิ่มโอกาสในการประกอบอาชีพ โดยมีกลยุทธ์หลัก ได้แก่ การจัดการรวานแก๊งที่ให้บริการและคำแนะนำด้านอาชีพ การขยายโอกาสเข้าสู่ทุนผ่านระบบการแปลงสินค้าของเกษตรกรอย่างต่อเนื่องและเป็นธรรม และการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ และการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2.5.2 การพัฒนาและสังคมที่มีคุณภาพ

การพัฒนาคนและสังคมที่มีคุณภาพให้สอดคล้องกับโครงสร้างประชากร เศรษฐกิจ และสังคมในอนาคต จะต้องให้ความสำคัญกับการสร้างคนให้มีความรู้ มีความสุข มีสุขภาพแข็งแรง ครอบครัวอบอุ่น มีวัฒนธรรม มีสภาพแวดล้อมที่ดี มีสังคมที่สันติ และเอื้ออาทร ปราศจากอบายมุขและสิ่งเสพติด โดยการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต พัฒนาคนให้มีความรู้คู่คุณธรรม จริยธรรม และจิตสำนึกสาธารณะ อนุรักษ์สืบทอดประเพณีวัฒนธรรมที่ดีงาม และพัฒนาภูมิปัญญาให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม เสริมสร้างสุขภาวะของประชาชนอย่างครบวงจร มีคุณภาพมาตรฐาน เพื่อลดรายจ่ายด้านการรักษาพยาบาลของรัฐ เสริมสร้างความมั่นคง ปลอดภัยในชีวิต

ทรัพย์สินของประชาชน และทำให้ผู้ด้อยโอกาส ผู้ประกอบอาชีพ และเกษตรกรรายย่อย ได้รับความคุ้มครองทางสังคม รวมทั้งเตรียมความพร้อมแก่สังคม เพื่อให้ผู้สูงอายุเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่า

2.5.3 การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลและแข่งขันได้

เพื่อให้การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจเป็นกลไกในการขับเคลื่อนสังคมไทยให้ก้าวสู่เศรษฐกิจที่มีสมรรถนะสูง สมดุลและเอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคน องค์ความรู้ นวัตกรรมและโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพและเทคโนโลยี เพื่อสนับสนุนการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้ครอบคลุมประเด็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญ เช่น การปรับโครงสร้างภาคการเกษตร การปรับโครงสร้างภาคอุตสาหกรรม และการปรับโครงสร้างการท่องเที่ยว การบริการและการค้า เป็นต้น

2.5.4 การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การใช้ทรัพยากรธรรมชาติเป็นปัจจัยการผลิตเพื่อสนองความต้องการในการบริโภคเป็นจำนวนมากส่งผลให้ทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรมลงเกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืนของประเทศ จึงจำเป็นต้องเสริมสร้างให้เกิดความสมดุลระหว่างการใช้ประโยชน์ กับการอนุรักษ์ และทดแทนอย่างเหมาะสม เพื่อคืนความสมบูรณ์ให้กับธรรมชาติ มีฐานทรัพยากรการผลิตและสร้างรายได้ให้กับประชาชน ควบคู่กับการคุ้มครองและใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพ พื้นฟูทรัพยากรดินและการใช้ประโยชน์ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ บริหารจัดการน้ำอย่างเป็นระบบเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำขาดแคลน น้ำท่วม และคุณภาพน้ำ รวมทั้งการควบคุมมลพิษจากขยะ น้ำเสีย ฝุ่นละออง ก๊าซ กลิ่นและเสียง เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน โดยดำเนินการภายใต้การมีส่วนร่วมของเอกชน ชุมชนท้องถิ่นเพื่อให้เกิดความร่วมมือ และเป็นพลังการขับเคลื่อนการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศสู่ความยั่งยืน

2.5.5 การพัฒนากฎหมายและส่งเสริมการบริหารการเมืองที่ดี

รากฐานการพัฒนาประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมที่มีความมั่นคงและมั่งคั่งอย่างยั่งยืน คือ การปรับปรุงตัวบทกฎหมายให้ทันสมัย สอดรับกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น พัฒนาระบบการยุติธรรมให้ประชาชนได้รับความเสมอภาคและเป็นธรรม สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากระบบการยุติธรรมได้อย่างรวดเร็ว การพัฒนาระบบราชการให้มีประสิทธิภาพโปร่งใส ตรวจสอบได้ ปราศจากการทุจริต ประพฤติมิชอบ รวมทั้งการส่งเสริมระบบธรรมาภิบาลในภาคเอกชนและสังคม เสริมสร้างความเชื่อมั่นเชื่อถือของประชาชนในกลไกการดำเนินงานภาคเอกชนและภาครัฐในทุกระดับ โดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง มุ่งเน้นประโยชน์สุขของประเทศชาติและประชาชนเป็นสำคัญ

2.5.6 การส่งเสริมประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคม

การส่งเสริมและพัฒนาระบบประชาธิปไตย ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน การรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนในรูปแบบที่เหมาะสม และร่วมกับทุกภาคส่วนที่จะส่งเสริมและยกระดับสิทธิมนุษยชนให้ทัดเทียมระดับสากล รวมถึงการส่งเสริมสนับสนุนองค์กรอิสระต่างๆ ตามรัฐธรรมนูญ ส่งเสริมบทบาทผู้นำชุมชน หรือปราชญ์ ท้องถิ่น ส่งเสริมองค์กรพัฒนาเอกชนที่สร้างสรรค์ และกระบวนการประชาสังคม ที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง และการตรวจสอบใช้อำนาจรัฐทุกระดับ

แหล่งต้นน้ำลำธารหล่อเลี้ยงจังหวัดกาฬสินธุ์ ที่สำคัญได้แก่ ลำน้ำปาว และลำน้ำพาน มีเขื่อนลำปาวเพื่อเก็บกักน้ำไว้ใช้ในการเพาะปลูกทั้งในฤดูฝนและฤดูแล้ง

1.2.2 ลักษณะพื้นที่ตอนกลาง ได้แก่ บริเวณอำเภอนองสูงศรี อำเภอสหัสขันธ์ อำเภอสว่างแดนดิน อำเภอยางชุมน้อย อำเภอนามน อำเภอกุฉินารายณ์ และอำเภอยางน้อย ลักษณะภูมิประเทศเป็นเนินเขา สลับกับป่าโปร่งและทุ่งราบ

1.2.3 ลักษณะพื้นที่ตอนล่าง ได้แก่ บริเวณอำเภอยางตลาด อำเภอมือเืองกาฬสินธุ์ อำเภอร่องคำ อำเภอกมลาไสย อำเภอดอนจาน และอำเภอน้ำขุ่น ลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบต่ำเป็นแหล่งเพาะปลูกที่สำคัญของจังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นบริเวณที่รับน้ำชลประทานจากโครงการชลประทานลำปาว และมีลำน้ำชี ลำน้ำพาน ลำน้ำห้วย บึง และหนองน้ำทั่วไป

1.3 ลักษณะภูมิอากาศ

ภูมิอากาศโดยทั่วไปจะมีลักษณะคล้ายคลึงกับจังหวัดอื่น ๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือ มีอากาศร้อนและค่อนข้างหนาวในฤดูหนาว ส่วนฤดูฝนจะมีฝนตกชุกช่วงเดือนพฤษภาคม ถึงเดือนตุลาคม จังหวัดกาฬสินธุ์มีฝนตกเฉลี่ย 1,283.6 มิลลิเมตร/ปี อุณหภูมิสูงสุด 41.8 องศาเซลเซียสและอุณหภูมิต่ำสุด 9.9 องศาเซลเซียส (ที่มา : สถานีอุตุนิยมวิทยากาฬสินธุ์)

1.4 ลักษณะของดิน

จากการสำรวจสภาพดินของจังหวัดกาฬสินธุ์แบ่งดินตามลักษณะพื้นที่ที่เกิดและศักยภาพการใช้ประโยชน์ที่ใกล้เคียงกัน ดังนี้

1.4.1 ดินที่เกิดในที่ราบน้ำท่วมถึง แบ่งเป็น 2 ประเภท คือดินที่เกิดตามสันริมฝั่งแม่น้ำ ได้แก่ ดินชุดเชียงใหม่ มีลักษณะเนื้อดินละเอียดปานกลางเนื้อดินด้านบนเป็นดินร่วน หรือร่วนปนทรายแข็ง สีน้ำตาลเข้มหรือ สีน้ำตาลปนเทาเข้ม มีปฏิกิริยาเป็นกรดปานกลาง ถึงเป็นกรดเล็กน้อย มีค่าของ PH อยู่ระหว่าง 6.0 – 6.5 ส่วนดินชั้นล่างมีลักษณะเนื้อดินไม่แน่นอน อาจเป็นดินร่วนหรือดินร่วนเหนียวปนทรายแข็ง สีน้ำตาลหรือสีน้ำตาลปนแดง หรือสีน้ำตาลปนเหลืองเข้ม มีปฏิกิริยาเป็นกรดเล็กน้อยถึงปานกลาง ค่าของ PH ประมาณ 6.5 – 7.0 เหมาะสำหรับทำนาปลูกข้าว

1.4.2 ดินที่เกิดในที่ราบต่ำของตะพักลำน้ำ จะพบในบริเวณพื้นที่ที่มีระดับดิน สูงกว่าดินพวกแรกที่ว่ามาแล้วเล็กน้อย ซึ่งพอจะแยกออกเป็น 4 พวกใหญ่ๆ ดังนี้

- ดินที่มีเนื้อดินลึก ได้แก่ ดินชุดร้อยเอ็ด ที่พบมากที่สุด ดินชนิดนี้มีลักษณะเนื้อดินเป็นดินร่วนปนทรายละเอียด หรือดินร่วนสีน้ำตาลปนเทาเข้ม มีปฏิกิริยาเป็นกรดแก่ หรือกรดปานกลาง ค่าของ PH ประมาณ 5 – 6 ดินนี้มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ ให้ผลผลิตข้าวเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 20 – 30 ถังต่อไร่

- ดินที่มีเนื้อดินตื้น ได้แก่ ชุดดินอัน ดินเพ็ญ จะพบชั้นกรวดลูกรัง หรือชั้นศิลาแลงอยู่ตื้นประมาณ 50 เซนติเมตร

- ดินที่เป็นทรายจัด ได้แก่ ดินชุดอุบลเป็นดินทรายร่วน ลึกเกิน 80 เซนติเมตร

- ดินเค็ม ได้แก่ ดินชุดอุดร ในดินชุดนี้จะสังเกตเห็นง่ายในฤดูแล้งจะมีคราบเกลือขาวๆ อยู่ที่ผิวดินบนสภาพดินดังกล่าวเหมาะสำหรับทำไร่นาสวนผสมเศรษฐกิจพอเพียง

1.4.3 ดินที่ดอน เหมาะสำหรับการปลูกพืชไร่ เช่น มันสำปะหลัง และอ้อย อีกทั้งยังคงสภาพเป็นป่าธรรมชาติ ดินพวกนี้พบในพื้นที่ที่เรียกว่า ที่ราบของตะพักลำน้ำชั้นกลาง กับที่ราบของตะพักลำน้ำชั้นสูง มีลักษณะทั่วไปเป็นลุ่มๆ ดอนๆ แบบลูกคลื่น จะสังเกตได้ง่าย คือ อยู่สูงกว่าดินที่ใช้ทำนา

(ที่มา : สถานีพัฒนาที่ดินจังหวัดกาฬสินธุ์)

1.4.4 การใช้ประโยชน์ที่ดิน

จังหวัดกาฬสินธุ์ มีพื้นที่รวม จำนวน 4.34 ล้านไร่ (4,341,716 ไร่) จำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินแบ่งออกเป็น

(1) พื้นที่ป่าไม้ จำนวน 0.47 ล้านไร่ (470,460 ไร่) หรือ ร้อยละ 10.84 ของพื้นที่จังหวัด

(2) พื้นที่ทำการเกษตร จำนวน 2.70 ล้านไร่ (2,701,256 ไร่) หรือ ร้อยละ 62.21 ของพื้นที่จังหวัด

- พื้นที่เกษตรถือครอง จำนวน 2.24 ล้านไร่ (2,151,631 ไร่) หรือ ร้อยละ 79.66 ของพื้นที่การเกษตร

- พื้นที่เกษตรในเขตพื้นที่ชลประทาน จำนวน 0.40 ล้านไร่ (493,866 ไร่) หรือ ร้อยละ 18.28 ของพื้นที่การเกษตร

- พื้นที่เกษตรในเขตพื้นที่ปฏิรูปที่ดิน จำนวน 0.06 ล้านไร่ (55,759 ไร่) หรือร้อยละ 2.06 ของพื้นที่การเกษตร

(3) พื้นที่นอกการเกษตร จำนวน 1.17 ล้านไร่ (1,170,000 ไร่) หรือร้อยละ 26.95 ของพื้นที่จังหวัด

(ที่มา: สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติจังหวัดกาฬสินธุ์/สำนักงานเกษตรจังหวัดกาฬสินธุ์/โครงการชลประทานกาฬสินธุ์)

2. ด้านการเมือง/การปกครอง

2.1 เขตการปกครอง

จังหวัดกาฬสินธุ์ แบ่งการปกครองส่วนภูมิภาค ออกเป็น 18 อำเภอ 135 ตำบล 1,584 หมู่บ้าน โดยมีอำเภอ ดังนี้

1. อำเภอเมืองกาฬสินธุ์	จำนวน	17 ตำบล	185 หมู่บ้าน
2. อำเภอกมลาไสย	จำนวน	8 ตำบล	111 หมู่บ้าน
3. อำเภอกุฉินารายณ์	จำนวน	12 ตำบล	145 หมู่บ้าน
4. อำเภอเขาวง	จำนวน	6 ตำบล	71 หมู่บ้าน
5. อำเภอคำม่วง	จำนวน	6 ตำบล	71 หมู่บ้าน
6. อำเภอท่าคันโท	จำนวน	6 ตำบล	60 หมู่บ้าน
7. อำเภอนามน	จำนวน	5 ตำบล	67 หมู่บ้าน
8. อำเภอยางตลาด	จำนวน	15 ตำบล	208 หมู่บ้าน
9. อำเภอร่องคำ	จำนวน	3 ตำบล	40 หมู่บ้าน

10. อำเภอสมเด็จ	จำนวน	8 ตำบล	94 หมู่บ้าน
11. อำเภอสหัสขันธ์	จำนวน	8 ตำบล	85 หมู่บ้าน
12. อำเภอหนองกุงศรี	จำนวน	9 ตำบล	113 หมู่บ้าน
13. อำเภอห้วยผึ้ง	จำนวน	4 ตำบล	52 หมู่บ้าน
14. อำเภอห้วยเม็ก	จำนวน	9 ตำบล	84 หมู่บ้าน
15. อำเภอฆ้องชัย	จำนวน	5 ตำบล	48 หมู่บ้าน
16. อำเภอดอนจาน	จำนวน	5 ตำบล	48 หมู่บ้าน
17. อำเภอนาคู	จำนวน	5 ตำบล	55 หมู่บ้าน
18. อำเภอสามชัย	จำนวน	4 ตำบล	47 หมู่บ้าน

การปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวนทั้งสิ้น 151 แห่ง ประกอบด้วย

- องค์การบริหารส่วนจังหวัด จำนวน 1 แห่ง
- เทศบาลเมือง จำนวน 2 แห่ง
- เทศบาลตำบล จำนวน 77 แห่ง
- องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 71 แห่ง

ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัดกาฬสินธุ์, สำนักงานส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาฬสินธุ์)

2.2 การเลือกตั้ง (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดกาฬสินธุ์)

2.2.1 การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

จังหวัดกาฬสินธุ์ ประกอบไปด้วย 18 อำเภอ แบ่งเขตการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ออกเป็น 5 เขตการเลือกตั้ง ดังนี้

เขตเลือกตั้งที่ 1 : อำเภอเมืองกาฬสินธุ์, อำเภอร่องคำ และอำเภอกมลาไสย (เฉพาะตำบลโคกสมบูนูร์ ตำบลโพนงาม ตำบลดงลิง และตำบลเจ้าท่า)

เขตเลือกตั้งที่ 2 : อำเภอยางตลาด, อำเภอฆ้องชัย และอำเภอกมลาไสย (เฉพาะตำบลหนองแปน ตำบลกมลาไสย ตำบลหลักเมือง และตำบลธัญญา)

เขตเลือกตั้งที่ 3 : อำเภอห้วยเม็ก, อำเภอหนองกุงศรี, อำเภอท่าคันโท และอำเภอสหัสขันธ์

เขตเลือกตั้งที่ 4 : อำเภอสามชัย, อำเภอคำม่วง, อำเภอสมเด็จ, อำเภอนามน และอำเภอดอนจาน

เขตเลือกตั้งที่ 5 : อำเภอกุฉินารายณ์, อำเภอเขาวง, อำเภอนาคู และอำเภอห้วยผึ้ง

3. ประชากร

3.1 ข้อมูลเกี่ยวกับประชากร

จังหวัดกาฬสินธุ์ มีประชากรทั้งสิ้น ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561 จำนวน 986,346 คน แยกเป็นหญิง จำนวน 496,570 คน และ ชาย จำนวน 488,776 คน ประชากรส่วนใหญ่อยู่ในวัย

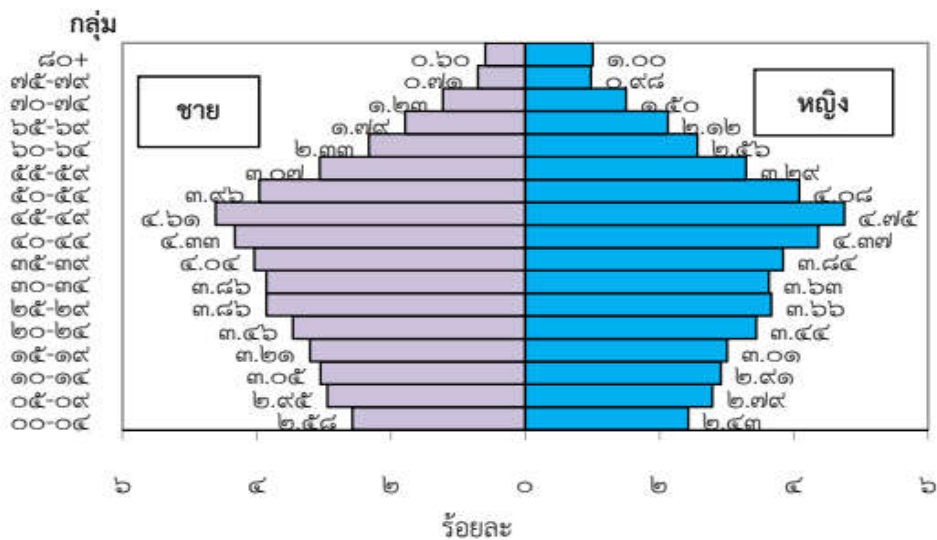
ทำงาน โดยอำเภอที่มีประชากรมากที่สุด ได้แก่ อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ รองลงมาคือ อำเภอยางตลาด และกุฉินารายณ์ ความหนาแน่นของประชากร 141.84 คน/ตร.กม.

ตารางแสดงจำนวนประชากรจังหวัดกาฬสินธุ์ ปี พ.ศ. ๒๕๕๗ - ๒๕๖๑

พ.ศ.	สัญชาติไทย			ไม่ได้สัญชาติไทย			รวมทั้งสิ้น	เพิ่ม/ลด
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม		
2557	490,584	494,323	984,907					
2558	489,623	494,971	984,594	423	186	609	985,203	296
2559	489,146	495,419	984,565	471	196	667	985,232	29
2560	489,240	496,023	985,263	530	212	742	986,005	773
2561	488,189	96,350	984,539	587	220	807	985,346	659

(ที่มา : สำนักบริหารการทะเบียน <http://www.bora.dopa.go.th>)

ปิรามิดประชากรจังหวัดกาฬสินธุ์ พ.ศ. 2560

กรม ราชอาณาจักรไทย

เมื่อนำข้อมูลประชากรของจังหวัดกาฬสินธุ์มาวิเคราะห์ตามช่วงอายุแล้ว พบว่า โครงสร้างประชากรของจังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นรูปปิรามิดแบบทรงผืนธง แสดงให้เห็นว่าประชากรของ

จังหวัดกาฬสินธุ์มีอัตราเด็กแรกเกิด 0 – 4 ปีต่ำ ในขณะที่ประชากรวัยแรงงานช่วงอายุ 25 – 44 ปี มีจำนวนมาก ซึ่งถือเป็นประชากรวัยแรงงานที่จะสร้างมูลค่าและผลผลิตให้กับจังหวัด สำหรับในระยะ 20 ปี ข้างหน้า โครงสร้างประชากรจังหวัดกาฬสินธุ์จะประสบปัญหาประชากร วัยแรงงานน้อยลง และมีประชากรอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปสูงขึ้น ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อแรงงานในภาคอุตสาหกรรมเป็นหลัก เนื่องจากเป็นภาคการผลิตที่ใช้แรงงานในช่วงอายุดังกล่าว ส่วนภาคการเกษตร อาจไม่มากเท่าที่ควร ลักษณะโครงสร้างประชากรเช่นนี้จะส่งผลให้ขาดกำลังแรงงานเพื่อสร้างผลผลิตและขยายเศรษฐกิจ ในขณะที่ประชาชนวันสูงอายุเพิ่มสูงขึ้นจะเป็นภาระต่องบประมาณของรัฐเพิ่มขึ้นในการจัดสวัสดิการ และดูแลสุขภาพของประชาชนสูงอายุ

3.2 ช่วงอายุและจำนวนประชากร

จำนวนประชากรแยกอายุ จังหวัดกาฬสินธุ์ (ธันวาคม 2561)

ลักษณะข้อมูล	ชาย	หญิง	รวม
แยกตามเพศ	488,776	496,570	985,346
แยกตามลักษณะสถานะของบุคคล			
- ผู้ที่มีสัญชาติไทย และมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน	484,605	493,255	977,860
- ผู้ที่ไม่ได้สัญชาติไทย และมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน	557	204	761
- ผู้ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านกลาง (ทะเบียนซึ่งผู้อำนวยการทะเบียนกลาง กำหนดให้จัดทำขึ้นสำหรับ ลงรายการบุคคลที่ไม่อาจมีชื่อในทะเบียนบ้าน)	3,145	2,877	6,022
- ผู้ที่อยู่ระหว่างการย้าย (ผู้ที่ย้ายออกแต่ยังไม่ได้ย้ายเข้า)	469	234	703

แยกตามช่วงอายุ (ปี) (เฉพาะผู้มีสัญชาติไทย และมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน)

อายุ	ชาย	หญิง	รวม	อายุ	ชาย	หญิง	รวม
น้อยกว่า 1 ปี	4,161	4,037	8,198	1 ปี	4,839	4,382	9,221
2 ปี	4,834	4,526	9,360	3 ปี	4,930	4,819	9,749
4 ปี	5,399	5,062	10,461	5 ปี	5,416	5,133	10,549
6 ปี	5,927	5,569	11,496	7 ปี	5,687	5,415	11,102
8 ปี	5,734	5,404	11,138	9 ปี	5,688	5,405	11,093
10 ปี	5,837	5,479	11,316	11 ปี	5,969	5,763	11,732
12 ปี	5,949	5,579	11,528	13 ปี	5,899	5,716	11,615
14 ปี	6,086	5,777	11,863	15 ปี	5,879	5,596	11,475
16 ปี	5,863	5,461	11,324	17 ปี	5,947	5,602	11,549
18 ปี	6,368	5,931	12,299	19 ปี	6,366	5,677	12,043
20 ปี	6,489	6,001	12,490	21 ปี	5,964	6,341	12,305
22 ปี	6,222	6,709	12,931	23 ปี	6,923	6,965	13,888
24 ปี	7,097	6,983	14,080	25 ปี	7,483	7,228	14,711
26 ปี	7,702	7,421	15,123	27 ปี	7,673	7,247	14,920
28 ปี	7,421	7,079	14,500	29 ปี	7,327	6,800	14,127
30 ปี	7,370	7,044	14,414	31 ปี	7,257	6,773	14,030
32 ปี	7,443	6,849	14,292	33 ปี	7,584	7,176	14,760
34 ปี	7,550	7,257	14,807	35 ปี	7,601	7,157	14,758
36 ปี	7,900	7,392	15,292	37 ปี	7,791	7,536	15,327
38 ปี	7,953	7,545	15,498	39 ปี	7,939	7,606	15,545
40 ปี	7,691	7,343	15,034	41 ปี	8,264	8,108	16,372
42 ปี	8,236	8,283	16,519	43 ปี	8,158	8,289	16,447
44 ปี	8,615	8,884	17,499	45 ปี	8,778	9,065	17,843
46 ปี	8,788	9,045	17,833	47 ปี	8,945	9,178	18,123
48 ปี	9,112	9,515	18,627	49 ปี	8,863	9,155	18,018
50 ปี	9,045	9,526	18,571	51 ปี	8,291	8,511	16,802
52 ปี	8,060	8,327	16,387	53 ปี	7,909	8,136	16,045
54 ปี	7,341	7,790	15,131	55 ปี	6,806	7,055	13,861
56 ปี	6,676	6,939	13,615	57 ปี	6,021	6,611	12,632
58 ปี	5,942	6,538	12,480	59 ปี	5,685	6,082	11,767
60 ปี	5,273	5,868	11,141	61 ปี	5,155	5,419	10,574
62 ปี	4,599	5,064	9,663	63 ปี	4,517	4,946	9,463
64 ปี	4,172	4,846	9,018	65 ปี	3,914	4,552	8,466
66 ปี	3,671	4,399	8,070	67 ปี	3,548	4,191	7,739
68 ปี	3,398	4,133	7,531	69 ปี	3,330	4,031	7,361
70 ปี	3,092	3,639	6,731	71 ปี	2,775	3,469	6,244
72 ปี	2,549	3,070	5,619	73 ปี	2,293	2,749	5,042
74 ปี	2,143	2,680	4,823	75 ปี	1,809	2,324	4,133
76 ปี	1,670	2,209	3,879	77 ปี	1,462	1,977	3,439
78 ปี	1,211	1,665	2,876	79 ปี	1,134	1,679	2,813
80 ปี	1,031	1,606	2,637	81 ปี	816	1,403	2,219
82 ปี	690	1,200	1,890	83 ปี	614	992	1,606
84 ปี	527	892	1,419	85 ปี	479	825	1,304
86 ปี	429	825	1,254	87 ปี	366	622	988
88 ปี	276	482	758	89 ปี	217	352	569
90 ปี	182	324	506	91 ปี	152	259	411
92 ปี	103	208	311	93 ปี	78	154	232
94 ปี	60	86	146	95 ปี	48	70	118
96 ปี	39	56	95	97 ปี	21	46	67
98 ปี	17	38	55	99 ปี	16	23	39
100 ปี	10	15	25	มากกว่า 100 ปี	26	45	71

ระดับปฐมวัย และการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย กระทรวงศึกษาธิการ จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อพัฒนาอาชีพ การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนและชุมชน การจัดการศึกษาตามอัธยาศัย และการศึกษาระดับอาชีวศึกษา

3. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ การศึกษาระดับปฐมวัย การศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาระดับอาชีวศึกษา

4. สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ การศึกษาอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา

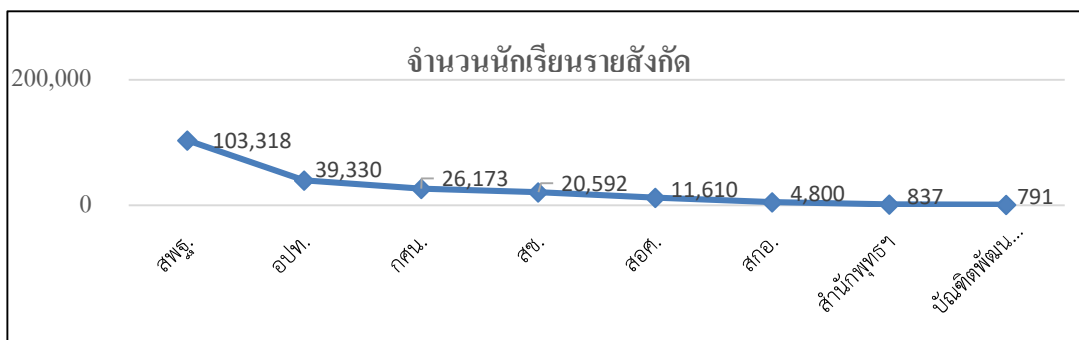
5. สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ การศึกษาอุดมศึกษา (ระดับปริญญา) และต่ำกว่าระดับอุดมศึกษา (ต่ำกว่าระดับปริญญา)

6. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย การศึกษาระดับปฐมวัย และการศึกษาขั้นพื้นฐาน

7. สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรีจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

8. สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม จัดการศึกษาระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน และอุดมศึกษา (ระดับปริญญา)

ในปี พ.ศ.2561 มีจำนวนสถานศึกษาทั้งหมด 1,173 แห่ง มีนักเรียนทั้งสิ้นจำนวน 207,451 คน จำนวนครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 11,127 คน มีจำนวนห้องเรียน 8,505 ห้อง และมีครูผู้สอน 9,398 คน จำนวนนักเรียนเฉลี่ยต่อห้องอยู่ที่ 24.39 คน และอัตราเฉลี่ย ครู 1 คน ต่อ นักเรียน 22.07 คน

ที่มา : สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์

ตารางแสดงข้อมูลหน่วยงาน/ จำนวนผู้เรียน (ข้อมูล ณ วันที่ 10 พฤศจิกายน 2561)

สังกัด/ หน่วยงาน	จำนวน สถานศึกษา	เตรียม ความ พร้อม	เด็กเล็ก	ก่อน ประถม	ประถม	ผู้เรียน					รวม	
						ม.ต้น	ม.ปลาย	ปวช.	ปวส.	อุดมศึกษา		คน พิการ
1. สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ												
1.1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)												
1) สพป.กาฬสินธุ์ เขต 1	174			4,253	16,398	1,772						22,423
2) สพป.กาฬสินธุ์ เขต 2	170			4,336	13,362	2,839						20,537
3) สพป.กาฬสินธุ์ เขต 3	199			4,944	19,644	2,997						27,585
4) สพม. เขต 24	55					17,869	14,030					31,899
5) ศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดกาฬสินธุ์	1	407										407
6) โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล	1			3	119	174	171					467
1.2 สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษา (สช.)												
1) โรงเรียนเอกชนจังหวัด	53		323	7,414	11,459	1,237	159					20,592
1.3 สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.)												
1) กศน. อำเภอ	17							7,995	3,587	28		11,610
1.4 สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัย												
1) กศน. อำเภอ	18			750	10,370	14,969	2				82	26,173
1.5 สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.)												
1) มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์	1									4,440		4,440
2) วิทยาลัยศาสนศาสตร์เฉลิมพระเกียรติ กาฬสินธุ์	1									360		360
2. สังกัดกระทรวงมหาดไทย												
2.1 สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น												
1) สถานศึกษา	15			1,874	2,558	3,517	3,049					10,998

สังกัด/ หน่วยงาน	จำนวน สถานศึกษา	เตรียม ความ พร้อม	ผู้เรียน										รวม
			เด็กเล็ก	ก่อน ประถม	ประถม	ม.ต้น	ม.ปลาย	ปวช.	ปวส.	อุดมศึกษา	คน พิการ		
2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	438		19,343										19,343
2.2 สำนักงานเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์	7		120	853	1,506	132	41						2,652
2.3 องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์	12					3,329	3,008						6,337
3. สังกัดสำนักพระพุทธศาสนาแห่งชาติ													
1) สถานศึกษา/ โรงเรียนพระปริยัติธรรม	10					547	290						837
4. กระทรวงวัฒนธรรม													
1) สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ (วิทยาลัยนาฏศิลป์ กาฬสินธุ์)	1					127	322			342			791
รวม	1,173	407	19,786	23,677	65,796	44,910	36,039	7,997	3,587	5,170	82	207,451	

ตารางแสดงจำนวนบุคลากร จำแนกตามสังกัด (ข้อมูล ณ วันที่ 10 พฤศจิกายน 2561)

สังกัด/ หน่วยงาน	จำนวนบุคลากร				จำนวนนักเรียน/ นักศึกษา			จำนวน ห้องเรียน
	บริหาร	สอน	สนับสนุน	รวม	ชาย	หญิง	รวม	
1. สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ								
1.1 สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)								
1) สพป.กาฬสินธุ์ เขต 1	142	1,219	18	1,379	11,650	10,773	22,773	1,609
2) สพป.กาฬสินธุ์ เขต 2	225	1,298	-	1,523	10,812	9,725	20,537	1,657
3) สพป.กาฬสินธุ์ เขต 3	169	1,901	153	2,223	14,333	13,252	27,585	1,878
4) สพม. เขต 24	88	2,056	150	2,294	14,010	17,889	31,899	921
5) ศูนย์การศึกษาพิเศษ จังหวัดกาฬสินธุ์	1	71	4	76	242	165	407	6
6) โรงเรียนกาฬสินธุ์ ปัญญานุกูล	2	16	-	18	298	169	467	51
1.2 สำนักงานคณะกรรมการ ส่งเสริมการศึกษา (สช.)								
1) โรงเรียนเอกชนจังหวัด กาฬสินธุ์	48	447	190	685	7,127	4,483	11,610	592
1.3 สำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษา (สอศ.)								
1.4 สำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.)								
1) กศน. อ่างทอง	18	425	44	487	14,339	11,834	26,173	653
1.5 สำนักงานคณะกรรมการ การอุดมศึกษา (สกอ.)								
1) มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์	26	332	265	623	1,441	2,999	4,440	
2) วิทยาลัยศาสนศาสตร์	6	24	16	46			360	
เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์								
2. สังกัดกระทรวงมหาดไทย								
2.1 สำนักงานส่งเสริมการ ปกครองท้องถิ่น								
1) สถานศึกษา	2	73	-	75			10,998	
2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก							19,343	
2.2 สำนักงานเทศบาลเมือง กาฬสินธุ์								
2.3 องค์การบริหารส่วน จังหวัดกาฬสินธุ์	30	304	28	362	2,866	3,471	6,337	163
3. สังกัดสำนักพระพุทธศาสนา แห่งชาติ								
1) สถานศึกษา/ โรงเรียน พระปริยัติธรรม	14	87	22	123	837	-	837	57
4. กระทรวงวัฒนธรรม								
1) สถาบันบัณฑิตพัฒน ศิลป์ (วิทยาลัยนาฏศิลป์ กาฬสินธุ์)	5	61	3	69	363	428	791	43

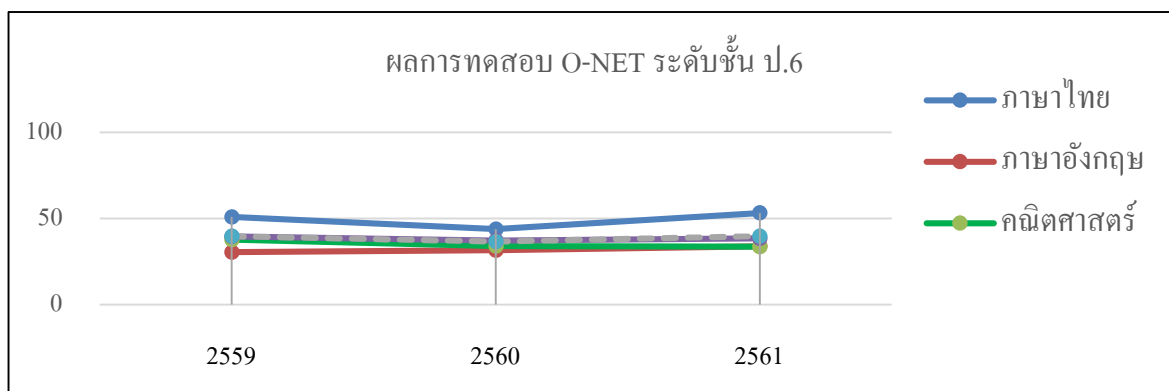
รวม 839 9,398 900 11,127 89,912 86,838 207,451 8,505

ที่มา : สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์

ผลการทดสอบ O-NET ระดับชั้น ป.6

ในปี พ.ศ.2561 วิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้นเมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา

วิชา	2559	2560	2561	ค่าเฉลี่ยระดับชาติ	ผลต่าง
ภาษาไทย	50.90	43.89	53.24	55.90	-2.66
ภาษาอังกฤษ	30.45	31.51	33.90	39.24	-5.34
คณิตศาสตร์	37.74	33.94	33.66	37.50	-3.84
วิทยาศาสตร์	39.59	37.30	38.35	39.93	-1.58

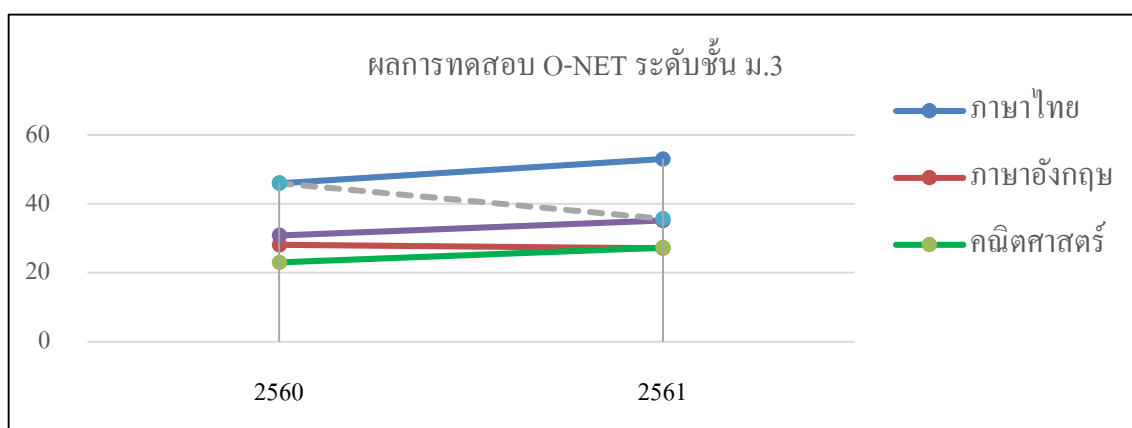

ที่มา : สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์

ผลการทดสอบ O-NET ระดับชั้น ม.3

ในปี พ.ศ.2561 วิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้นเมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา

วิชา	2560	2561	ค่าเฉลี่ยระดับชาติ	ผลต่าง
ภาษาไทย	45.99	53.02	54.42	-1.40
ภาษาอังกฤษ	28.09	27.14	29.45	-2.31
คณิตศาสตร์	23.00	27.33	30.04	-2.71
วิทยาศาสตร์	30.84	35.17	36.10	-0.93
เฉลี่ยรวม	45.99	35.67	37.50	-1.84

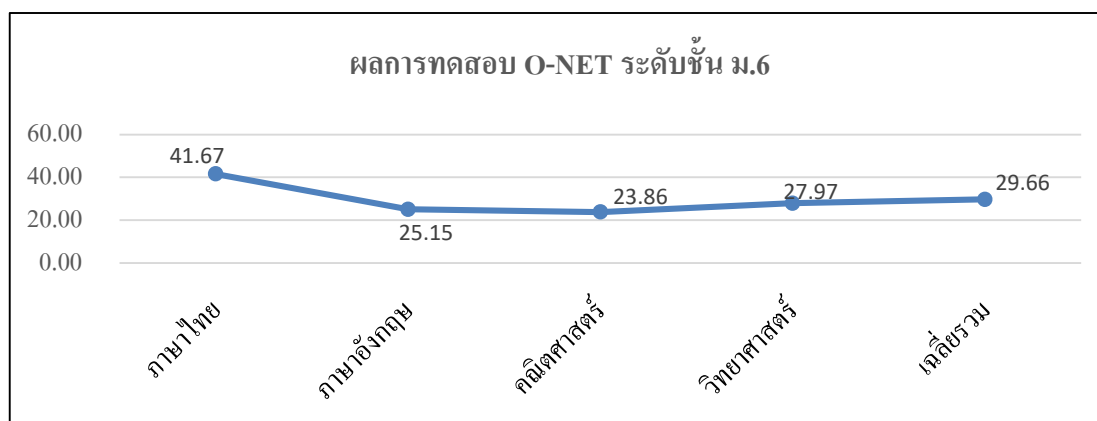

ที่มา : สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์

ผลการทดสอบ O-NET ระดับชั้น ม.6

วิชาที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือ ภาษาไทย รองลงมาคือ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ และ คณิตศาสตร์ตามลำดับ

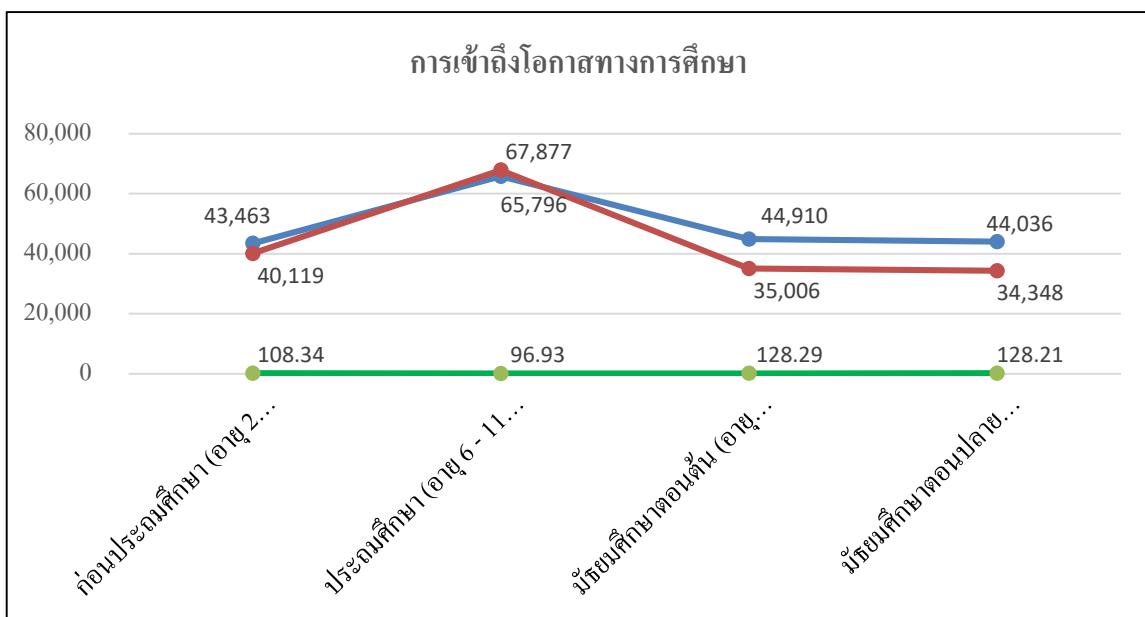
วิชา	2561	ค่าเฉลี่ยระดับชาติ	ผลต่าง
ภาษาไทย	41.67	47.31	-5.64
ภาษาอังกฤษ	25.15	31.41	-6.26
คณิตศาสตร์	23.86	30.72	-6.86
วิทยาศาสตร์	27.97	30.51	-2.54
เฉลี่ยรวม	29.66	34.99	-5.33

การเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา

อัตราส่วนนักเรียนต่อประชากรวัยเรียนระดับก่อนประถมศึกษา มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่าได้เข้าเรียนทุกคน

ที่	นักเรียนแยกอายุกลุ่มอายุ	นักเรียน	ประชากร	ร้อยละ
1	ก่อนประถมศึกษา (อายุ 2 - 5 ปี)	43,463	40,119	108.34
2	ประถมศึกษา (อายุ 6 - 11 ปี)	65,796	67,877	96.93
3	มัธยมศึกษาตอนต้น (อายุ 12 - 14 ปี)	44,910	35,006	128.29
4	มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า (อายุ 15 - 17 ปี)	44,036	34,348	128.21
รวมทั้งหมด		198,205	177,350	111.76

ที่มา : สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์

การขยายโอกาสทางการศึกษา จากปี 2557 - 2560 พบว่า ประชากรที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป ที่มีงานทำ เป็นผู้ไม่มีการศึกษา ได้แก่ ผู้เร่ร่อนที่ไม่ได้เรียนหนังสือ ลดลงจากจำนวน 1,700 คน เป็นจำนวน 450 คน คิดเป็นร้อยละ 0.20 ของผู้มีงานทำทั้งสิ้น โดยประชากรส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาซึ่งเพิ่มขึ้นจากจำนวน 235,600 คน เป็นจำนวน 280,370 คน รองลงมาเป็นระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ลดลงจากจำนวน 191,300 เป็นจำนวน 52,060 คน

ตารางแสดงจำนวนประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปที่มีงานทำ แยกตามระดับการศึกษาปี2557 – 2560

หน่วย : พันคน/ ร้อยละ

สถานภาพแรงงาน/ปี พ.ศ.	2557		2558		2559		2560	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ผู้มีงานทำ	437.05	100.00	423.44	100.00	407.50	100.00	395.31	100.00
ไม่มีการศึกษา	0.45	0.10	0.74	0.17	0.31	0.08	0.41	0.10
การศึกษา ระดับประถม	280.37	64.10	265.59	62.72	247.01	60.62	231.64	58.60
การศึกษาระดับ มัธยมต้น	82.06	11.00	48.72	11.50	48.33	11.86	45.81	11.60
การศึกษาระดับ มัธยมปลาย	63.26	14.00	52.29	12.35	51.41	12.62	59.53	15.10
การศึกษาระดับ อาชีวะ	8.41	1.50	7.52	1.77	5.49	1.35	6.53	1.70
การศึกษา ระดับอุดมศึกษา	40.91	9.30	48.58	11.47	54.96	13.49	51.38	13.00

(ที่มา : สำนักงานสถิติจังหวัดกาฬสินธุ์)

4.2 สาธารณสุข

1) สถานบริการสาธารณสุข จังหวัดกาฬสินธุ์มีสถานบริการสาธารณสุขทั้งหมด 377 แห่ง ดังนี้

ตารางแสดงจำนวนสถานบริการสาธารณสุข จำแนกรายอำเภอ

ลำดับ	อำเภอ	รพศ./รพท./รพช.			รพ.สต.		
		ระดับ	แห่ง	ขนาดเตียง (ตามกรอบ)	ขนาดใหญ่	ปกติ	รวม
1	เมือง	S	1	540	3	18	21
2	นามน	F2	1	30	-	6	6
3	กมลาไสย	F1	1	120	1	9	10
4	ร่องคำ	F2	1	30	-	2	2
5	กุฉินารายณ์	M2	1	160	-	17	17
6	เขาวง	F2	1	90	-	5	5
7	ยางตลาด	M2	1	120	2	15	17
8	ห้วยเม็ก	F2	1	30	1	8	9
9	สหัสขันธ์	F2	1	30	-	8	8
10	คำม่วง	F2	1	60	1	5	6
11	ท่าคันโท	F2	1	30	-	7	7
12	หนองกุงศรี	F2	1	30	2	7	9
13	สมเด็จ	M2	1	90	1	8	9
14	ห้วยผึ้ง	F2	1	30	-	5	5
15	สามชัย	F3	1		-	5	5
16	นาคู	F3	1		-	7	7
17	ดอนจาน	F3	1		-	6	6
18	ฆ้องชัย	F3	1		-	7	7
	กาฬสินธุ์		18		11	145	156

ที่มา : รายงานสรุปสถานการณ์รับรองคุณภาพสถานพยาบาล สถาบันรับรองคุณภาพ
โรงพยาบาล

2) บุคลากรทางการแพทย์ในปี 2560 มีแพทย์ทั้งหมด 160 คน เพิ่มขึ้นจากปี 2559 ซึ่งมีแพทย์ทั้งหมด 154 คน โดยมีอัตราส่วนแพทย์ต่อประชากรเท่ากับประชากร 6,315 คน/แพทย์ 1 คน

ตำแหน่งสายงาน	สสจ.กส.	รพช.	สสอ.	รพท.	รวม	อัตราส่วน:
แพทย์	2	97		61	160	1 : 6,315
ทันตแพทย์		46		11	57	1 : 17,912
เภสัชกร	7	95		31	133	1 : 7,352
พยาบาลวิชาชีพ	5	667	181	383	1,245	1 : 791
พยาบาลเทคนิค		3		13	16	1 : 61,573
นักเทคนิคการแพทย์		37		12	49	1 : 19,703
นักวิชาการสาธารณสุข	42	29	242	7	320	1 : 3,117
นักกายภาพบำบัด		16		9	25	1 : 39,406
นักรังสีการแพทย์		9		8	17	1 : 61,573
นักวิทยาศาสตร์		2		2	4	1 : 246,293
แพทย์แผนไทย		8	3	2	13	1 : 75,782
นักโภชนาการ				1	1	1 : 985,172
นักจิตวิทยา(คลินิก)				1	1	1 : 985,172
นักสังคมสงเคราะห์				1	1	1 : 985,172
เจ้าพนักงานสาธารณสุข	8	12	70	4	94	1 : 10,052
เจ้าพนักงานสาธารณสุข		16		6	22	1 : 44,780
เจ้าพนักงานทันต		34	35	10	78	1 : 16,419
เจ้าพนักงานเภสัชกรรม		50		15	65	1 : 15,889
เจ้าพนักงาน		11		11	22	1 : 51,851
เจ้าพนักงานเวชสถิติ		13		7	20	1 : 54,731
เจ้าพนักงานเวชกรรม		1			1	1 : 985,172
เจ้าพนักงานรังสี		9		3	12	1 : 82,097
ข้าราชการอื่นๆ	26	46	66	22	160	1 : 5325
รวมข้าราชการ	90	1,202	599	620	2,511	1:392
ลูกจ้างประจำ	6	145		82	233	1:4302
พนักงานราชการ	14	26	3	29	72	1 : 13,135
พทส. (สายวิชาชีพ/สาย	32	931	460	313	1,736	1:616
ลูกจ้างชั่วคราว (สาย	22	569	308	381	1,280	1:713
รวมทั้งหมด	164	2,873	1,370	1,425	5,832	1:170

ที่มา : จากฐานข้อมูลบุคลากร กลุ่มงานทรัพยากรบุคคล (ณ วันที่ 1 มกราคม 2560) ประชากร จำนวน 985,172 คน (ฐานข้อมูล Health Data Center สสจ.กาฬสินธุ์ 43 แห่ง ณ วันที่ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2559)

3) สาเหตุการป่วยและตายด้วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง

สรุปสถานการณ์โรคไม่ติดต่อ ปี 2554-2559 ดังนี้

สาเหตุการป่วยผู้ป่วยนอก ที่สำคัญ ๓ อันดับแรก (อัตราต่อประชากรแสนคน)

1. โรคเบาหวาน 5,455
2. โรคความดันโลหิตสูง 6,751
3. โรคหัวใจขาดเลือด 303

สาเหตุการป่วยผู้ป่วยใน ที่สำคัญ 3 อันดับแรก (อัตราต่อประชากรแสนคน)

1. โรคความผิดปกติเกี่ยวกับต่อมไทรอยด์และเมตะบอลิซึมอื่น ๆ 402.60
2. โรคเบาหวาน 282.61
3. โรคความดันโลหิตสูง 259.77

สาเหตุการตายที่สำคัญ 3 อันดับแรก (อัตราต่อประชากรแสนคน)

1. โรคเนื้อร้ายที่ตับ และท่อน้ำดีในตับ 23.55
2. โรคเบาหวาน 23.45
3. โรคหัวใจขาดเลือด 7.41

ความชุกของโรคเรื้อรัง ตามสาเหตุการป่วยที่สำคัญจังหวัดกาฬสินธุ์ ปี 2556 - 2560

สาเหตุการป่วย	2556		2557		2558		2559		2560	
	จำนวน	อัตรา (ต่อแสน)	จำนวน	อัตรา (ต่อแสน)	จำนวน	อัตรา (ต่อแสน)	จำนวน	อัตรา (ต่อแสน)	จำนวน	อัตรา (ต่อแสน)
เบาหวาน	46,709	4,746.70	47,721	4,845.23	49,469	5,021.20	52,120	5,290.45	53,807	5,461.69
ความดันโลหิตสูง	44,445	4,516.63	43,485	4,415.14	48,435	4,916.25	64,268	6,523.53	67,891	6,891.28
หัวใจขาดเลือด	1,667	169.41	2,862	290.59	1,553	157.63	2,234	226.76	2,229	226.25
โรคหลอดเลือดในสมอง	722	73.37	1,008	102.34	1,515	153.78	2,16	204.63	1,987	201.49
เนื้องอกร้ายที่ตับและท่อน้ำดีในตับ	594	60.36	498	50.56	567	57.55	352	35.73	387	39.28

ที่มา : ประชากรทะเบียนราษฎร ณ วันที่ 31 ธันวาคม 255-2558 (www.dopa.go.th)

ประชากรปี 2559 ข้อมูลผู้ป่วยจากฐานระบบ Health Data

Center สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์ (HDC 43 เพิ่ม)

สาเหตุการตายที่สำคัญจังหวัดกาฬสินธุ์ ปี พ.ศ. 2556-2559

สาเหตุการตาย	2556		2557		2558		2559	
	จำนวน	อัตรา	จำนวน	อัตรา	จำนวน	อัตรา	จำนวน	อัตรา
เนื้องอกร้ายที่ ตับและท่อน้ำดี ในตับ	484	49.19	484	49.10	499	50.65	496	50.35
เบาหวาน	423	42.99	423	42.95	407	41.31	395	40.09
โรคหลอดเลือด ในสมอง	290	29.47	290	29.44	355	36.03	389	39.49
หัวใจขาดเลือด	149	15.14	157	15.94	128	12.99	110	11.17
ความดันโลหิต สูง	50	5.08	50	5.08	50	5.08	37	3.76
ไตวาย	408	41.46	408	41.43	489	49.30	502	50.96
Population	984,030		984,907		985,203		985,172	

ที่มา : ข้อมูลการตาย จากระบบทะเบียนการตาย ของ สनย.ปี 2554-2559, ประชากรทะเบียนราษฎร ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2554-2558 (www.dopa.go.th) ประชากรจากการสำรวจ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2559 (www.203.157.186.112/HDC) หมายเหตุ อัตราตายต่อประชากร 100,000 คน

สถานการณ์โรคติดต่อ

1. อุจจาระร่วง อัตราป่วย 1,137 ต่อแสนประชากร อัตราป่วยสูงสุดที่อำเภอกวาง 2,110 ต่อแสนประชากร
2. ใช้เลือดออก อัตราป่วย 79 ต่อแสนประชากร อัตราป่วยสูงสุดที่อำเภอกวาง 464 ต่อแสนประชากร
3. เลปโตสไปโรซิส อัตราป่วย 15 ต่อแสนประชากร อัตราป่วยสูงสุดที่ อำเภอกมลาไสย 127 ต่อแสนประชากร
4. ปอดบวมในเด็ก อัตราป่วย 5,171 ต่อแสนประชากร อัตราป่วยสูงสุดที่ อำเภอมืองกาฬสินธุ์ 5,022.04 ต่อแสนประชากร อัตราตาย 0.44 ต่อแสนประชากร

4.3 อาชญากรรม

คดีอาชญากรรม 5 กลุ่ม มีแนวโน้มลดลง และโดยส่วนมากสามารถจับกุมสำเร็จ ที่สะท้อนให้เห็นถึงความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวบรวมสถิติจำนวน 5 ปี ดังนี้ (ที่มา:ตำรวจภูธรจังหวัดกาฬสินธุ์)

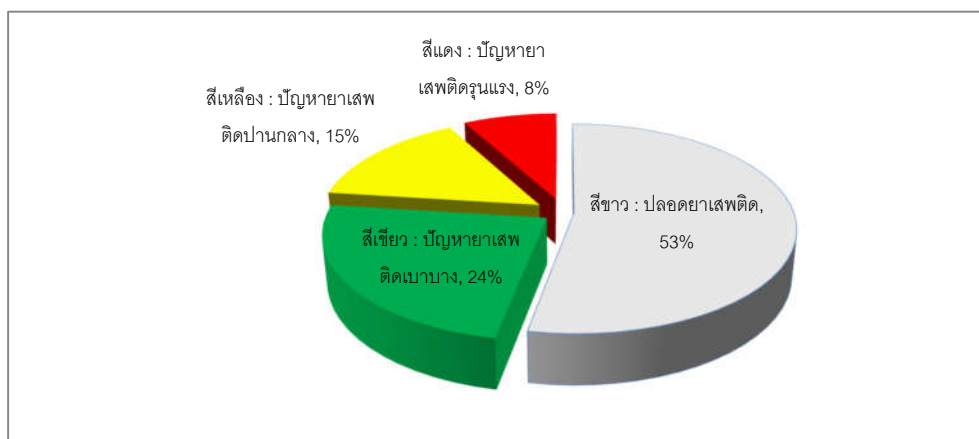
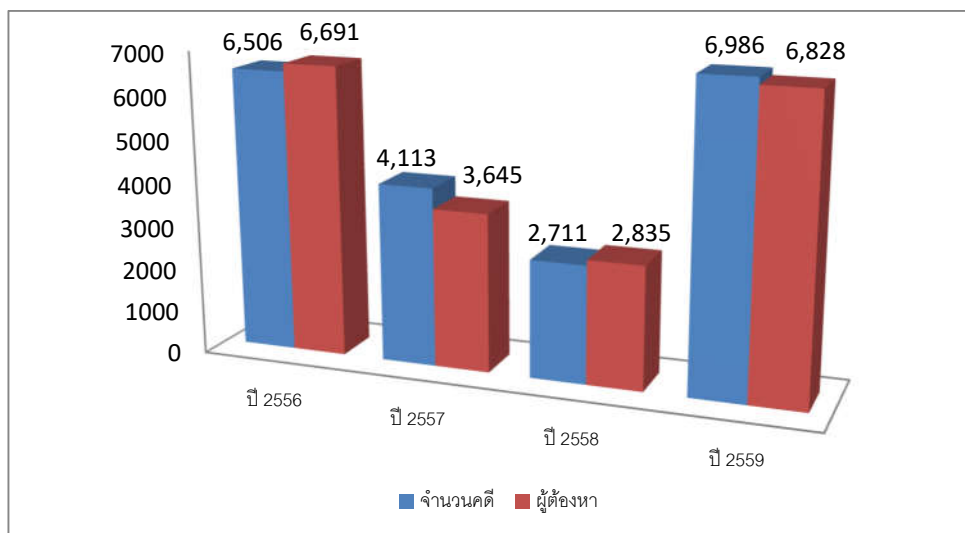
ที่	ประเภท ความผิด	ปี 2555		ปี 2556		ปี 2557		ปี 2558		ปี 2559	
		เกิด	จับ	เกิด	จับ	เกิด	จับ	เกิด	จับ	เกิด	จับ
1	คดีอุกฉกรรจ์	40	40	29	25	36	30	29	24	22	19
2	คดีชีวิต ร่างกายและ เพศ	230	191	210	152	188	140	225	177	130	90
3	คดี ประทุษร้าย ต่อทรัพย์สิน	360	237	432	250	374	219	429	239	250	152
4	คดีที่น่าสนใจ	428	355	432	319	387	292	407	280	192	105
5	คดีที่รัฐเป็น ผู้เสียหาย	8,232	8,232	7,591	7,591	5,967	5,967	4,112	4,112	1,911	1,911

4.4 ยาเสพติด

4.4.1 จากสถิติผลการจับกุมยาเสพติดให้โทษ เดือน ตุลาคม-กันยายน เปรียบเทียบปีงบประมาณ 2558/2559 พบว่า คดียาเสพติดในปี 2559 สูงขึ้น 6,986 คดีหรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 157.690 จากปีก่อนหน้า จากการจับกุมคดียาเสพติดในปี 2559 ทั้งหมด 6,986 คดี ผู้ต้องหา 6,828 คน ประเภทข้อหาที่มีการจับกุม มากที่สุด คือ ข้อหาครอบครอง 959 คดี คิดเป็นร้อยละ 35.37 ของคดีทั้งหมด รองลงมาคือข้อหาครอบครองเพื่อจำหน่าย 729 คดี คิดเป็นร้อยละ 25.71 ของคดีทั้งหมด อย่างไรก็ตาม สถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติด ยังคงเกิดขึ้นซึ่งอาจเป็นภัยคุกคามของการพัฒนาจังหวัดได้ จำเป็นที่จะต้องมีการควบคุมการแพร่ระบาดอย่างต่อเนื่อง โดยพื้นที่การแพร่ระบาดของยาเสพติดในจังหวัด กาฬสินธุ์ พบว่าการแพร่ระบาดของยาเสพติดกระจายอยู่ทุกอำเภอ ส่วนใหญ่ อยู่ในพื้นที่อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ รองลงมาคืออำเภอยางตลาด และอำเภอนามน

แผนภูมิแสดงสถิติผลการจับกุม เปรียบเทียบ ปี พ.ศ. 2556 - 2559
(ที่มา: ตำรวจภูธรจังหวัดกาฬสินธุ์)

4.4.2 หมู่บ้าน/ ชุมชนด้านยาเสพติด ในปี 2561 จังหวัดกาฬสินธุ์มีหมู่บ้านที่ได้รับการจัดอันดับเป็นหมู่บ้านปลอดยาเสพติด (สีขาว) คิดเป็นร้อยละ 53 ของหมู่บ้านทั้งหมด และหมู่บ้านที่มีปัญหาเสพติดอย่างรุนแรง (สีแดง) คิดเป็น ร้อยละ 8 ของหมู่บ้านทั้งหมด

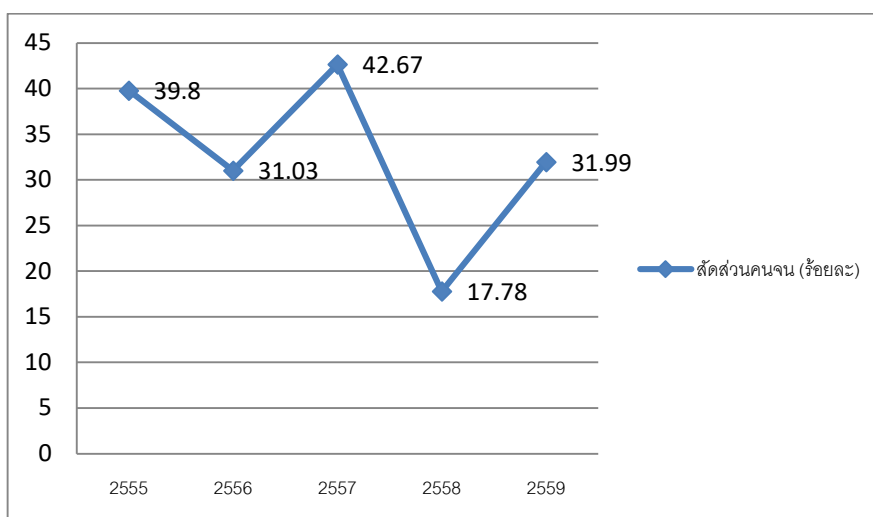

แผนภูมิแสดงข้อ

4.5 การสังคมสงเคราะห์

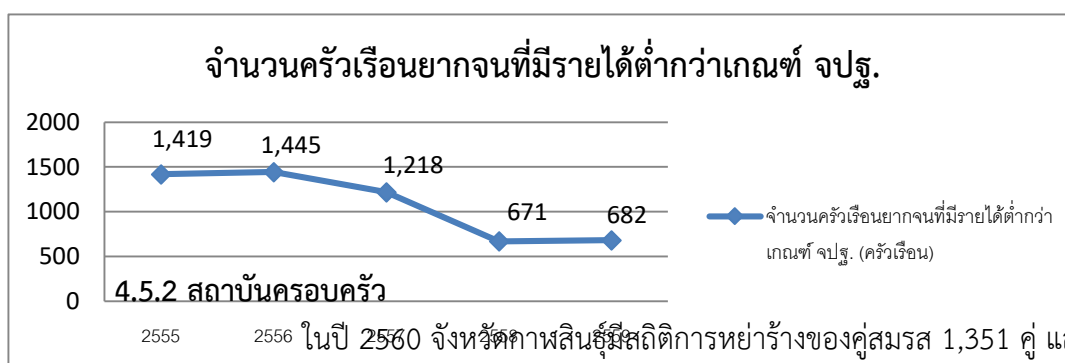
4.5.1 จำนวนและสัดส่วนคนจน

จังหวัดกาฬสินธุ์เป็นจังหวัดที่มีปัญหาความยากจนเรื้อรังติดต่อกันเป็นระยะเวลากว่า 5 ปี และจากข้อมูลรายงานดัชนีความก้าวหน้าของคน ปี 2560 ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ข้อมูลปี 2559) จังหวัดกาฬสินธุ์มีประชากรที่อยู่ใต้เส้นความยากจนเป็นอันดับ ๔ ของประเทศรองจากจังหวัดแม่ฮ่องสอน และจังหวัดนราธิวาส โดยจังหวัดกาฬสินธุ์มีสัดส่วนคนจนอยู่ที่ร้อยละ 31.99 โดยมีแนวโน้มที่มีสัดส่วนคนจนเพิ่มสูงขึ้น จังหวัดกาฬสินธุ์ได้จัดทำโครงการ Kalasin Happiness Model โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตคนจนขั้นพื้นฐาน และยกระดับรายได้ของประชาชน บนพื้นฐานความยั่งยืน และแต่ละปีจะต้องสามารถลดลงร้อยละ 2.5 ต่อปี

4.5.2 สถิติครัวเรือนยากจน

จังหวัดกาฬสินธุ์ยังมีปัญหาความยากจนของประชาชน จากข้อมูล จปฐ. สถานการณ์ครัวเรือนยากจน จำนวนครัวเรือนยากจนที่มีรายได้ต่ำกว่าเกณฑ์ จปฐ. ตั้งแต่ปี 2555-2559 ที่มีรายได้ต่ำกว่าเกณฑ์ โดยมีการปรับตัวลดลง และเพิ่มขึ้นเล็กน้อยในปี 2559

4.5.2 สถาบันครอบครัว

ในปี 2560 จังหวัดกาฬสินธุ์มีสถิติการหย่าร้างของคู่สมรส 1,351 คู่ และการจดทะเบียนสมรส 3,734 คู่ คิดเป็นสัดส่วน 1 : 2.76

ตารางแสดงจำนวนการหย่าร้างของผู้สมรสที่ได้จดทะเบียนหย่า ปี 2558 - 2560

จังหวัด/ทะเบียน/ปี พ.ศ.	พ.ศ.2558		พ.ศ.2559		พ.ศ.2560	
	สัดส่วน	คู่	สัดส่วน	คู่	สัดส่วน	คู่
กาฬสินธุ์ (ทะเบียนหย่า)	1:3.14	1,272	1:3.07	1,294	1:2.76	1,351
(ทะเบียนสมรส)		3,995		3,972		3,734

(ที่มา: ฐานข้อมูลกรมการปกครองด้านการทะเบียนหย่า/สมรส)

5.ระบบบริการพื้นฐาน

5.1 การคมนาคมขนส่ง

จังหวัดกาฬสินธุ์ มีทางหลวงแผ่นดิน และทางหลวงจังหวัด ใช้ในการเดินทางติดต่อในจังหวัดและระหว่างจังหวัด ได้โดยสะดวกมีถนนเชื่อมต่อระหว่างตำบลและหมู่บ้านในชนบทซึ่งมีประโยชน์ต่อการเดินทางไปมา และการขนส่งผลิตผลทางการเกษตร จำนวนรถที่จดทะเบียนตามพระราชบัญญัติรถยนต์ ณ วันที่ 31 พฤษภาคม 2559 จำนวน 273,319 คัน และจดทะเบียนตามพระราชบัญญัติขนส่งทางบก จำนวน 12,775 คัน

ระยะทางจากตัวจังหวัดไปยังอำเภอต่างๆ

1. อำเภอเมือง-อำเภอนามน	ระยะทาง	42	กิโลเมตร
2. อำเภอเมือง-อำเภอกมลาไสย	ระยะทาง	13	กิโลเมตร
3. อำเภอเมือง-อำเภอร่องคำ	ระยะทาง	38	กิโลเมตร
4. อำเภอเมือง-อำเภอกุฉินารายณ์	ระยะทาง	80	กิโลเมตร
5. อำเภอเมือง-อำเภอเขาวง	ระยะทาง	98	กิโลเมตร
6. อำเภอเมือง - อำเภอยางตลาด	ระยะทาง	16	กิโลเมตร
7. อำเภอเมือง-อำเภอห้วยเม็ก	ระยะทาง	48	กิโลเมตร
8. อำเภอเมือง-อำเภอสหัสขันธ์	ระยะทาง	32	กิโลเมตร
9. อำเภอเมือง-อำเภอคำม่วง	ระยะทาง	85	กิโลเมตร
10. อำเภอเมือง - อำเภอท่าคันโท	ระยะทาง	109	กิโลเมตร
11. อำเภอเมือง-อำเภอหนองกุงศรี	ระยะทาง	62	กิโลเมตร
12. อำเภอเมือง - อำเภอสมเด็จ	ระยะทาง	42	กิโลเมตร
13. อำเภอเมือง - อำเภอห้วยผึ้ง	ระยะทาง	59	กิโลเมตร
14. อำเภอเมือง - อำเภอสามชัย	ระยะทาง	85	กิโลเมตร
15. อำเภอเมือง - อำเภอนาคู	ระยะทาง	88	กิโลเมตร
16. อำเภอเมือง - อำเภอดอนจาน	ระยะทาง	32	กิโลเมตร
17. อำเภอเมือง - อำเภอฆ้องชัย	ระยะทาง	38	กิโลเมตร

การเดินทาง ระหว่าง กาฬสินธุ์ – กรุงเทพฯ

การเดินทางโดยรถยนต์ระยะทางจากกรุงเทพฯ – กาฬสินธุ์ มีระยะทาง 519 กิโลเมตร ใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 2 เลี้ยวขวาไปตามเส้นทางหลวงหมายเลข 23 และ 213 มีรถประจำทาง ของบริษัทขนส่ง จำกัด และรถร่วมของเอกชนให้บริการหลายเที่ยวต่อวัน

การเดินทางโดยรถไฟจากกรุงเทพฯถึงกาฬสินธุ์ สามารถขึ้นลงที่สถานีรถไฟจังหวัดขอนแก่น จากนั้นโดยสารรถประจำทางจากขอนแก่นถึงกาฬสินธุ์ ระยะทางประมาณ 80 กิโลเมตร

การเดินทางโดยเครื่องบินจากกรุงเทพฯถึงจังหวัดกาฬสินธุ์สามารถขึ้นลงที่ สนามบินจังหวัดขอนแก่นและจังหวัดร้อยเอ็ด

(ที่มา : สำนักงานขนส่งจังหวัดกาฬสินธุ์)

5.2 การไฟฟ้า

ในปี 2559 มีผู้ใช้กระแสไฟฟ้า จำนวน 272,331 ราย และมีการจำหน่ายกระแสไฟฟ้า จำนวน 720,375,819 กิโลวัตต์/ ชั่วโมง/ ปี (ที่มา : สำนักงานการไฟฟ้า ส่วนภูมิภาค)

5.3 การประปา

จังหวัดกาฬสินธุ์มีการประปาในความรับผิดชอบ 3 แห่ง ประกอบด้วย การประปาส่วนภูมิภาค สาขากาฬสินธุ์ การประปาส่วนภูมิภาค สาขาภูผินารายณ์ และ การประปาส่วนภูมิภาค สาขาสมเด็จ โดยในเดือน ตุลาคม 2561 มีกำลังผลิตที่ใช้งานรวมทั้งสิ้น จำนวน 39,190 ลูกบาศก์ เมตร/วัน มีผู้ใช้น้ำ จำนวน 33,214 ราย (ที่มา : การประปาส่วนภูมิภาค)

ข้อมูลสำคัญการประปาส่วนภูมิภาคในจังหวัดกาฬสินธุ์

ปี	จำนวนผู้ใช้น้ำ (ราย)	กำลังผลิตที่ ใช้งาน (ลบ.ม./วัน)	ปริมาณน้ำผลิต (ลบ.ม./เดือน)	ปริมาณน้ำ	ปริมาณน้ำ
				ผลิตจ่าย (ลบ.ม./เดือน)	จำหน่าย (ลบ.ม./เดือน)
2557	29,637	33,360	1,030,853	853,634	613,489
2558	30,743	39,720	922,591	823,022	658,969
2559	31,527	40,360	977,443	912,993	639,722
2560	32,281	40,280	1,060,794	960,450	637,765
2561	33,214	39,190	1,194,856	950,303	641,817

ข้อมูลสำคัญการประปาส่วนภูมิภาค สาขากาฬสินธุ์

ปี	จำนวนผู้ใช้น้ำ (ราย)	กำลังผลิตที่ ใช้งาน (ลบ.ม./วัน)	ปริมาณน้ำ ผลิต (ลบ.ม./เดือน)	ปริมาณน้ำ	ปริมาณน้ำ
				ผลิตจ่าย (ลบ.ม./เดือน)	จำหน่าย (ลบ.ม./เดือน)
2557	19,813	23,760	789,100	640,666	463,424
2558	20,596	28,800	678,891	591,975	483,035
2559	21,173	28,800	727,481	682,613	476,574
2560	21,665	28,800	807,610	732,976	468,524
2561	22,182	27,310	937,339	720,979	468,588

(ที่มา : สำนักงานการประปา การประปาส่วนภูมิภาค สาขากาฬสินธุ์)

ข้อมูลสำคัญการประปาส่วนภูมิภาค สาขาสุพรรณบุรี

ปี	จำนวนผู้ใช้ น้ำ (ราย)	กำลังผลิตที่ ใช้งาน (ลบ.ม./วัน)	ปริมาณน้ำ ผลิต (ลบ.ม./เดือน)	ปริมาณน้ำ ผลิตจ่าย (ลบ.ม./ เดือน)	ปริมาณน้ำ จำหน่าย (ลบ.ม./ เดือน)
2557	4,472	4,320	100,865	96,219	76,003
2558	4,634	4,080	108,343	102,383	80,863
2559	4,841	4,000	112,957	104,257	73,331
2560	4,868	3,920	113,959	100,559	78,612
2561	5,143	4,320	104,653	98,931	76,527

(ที่มา : สำนักงานการประปา การประปาส่วนภูมิภาค สาขาสุพรรณบุรี)

ข้อมูลสำคัญการประปาส่วนภูมิภาค สาขาสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

ปี	จำนวนผู้ใช้ น้ำ (ราย)	กำลังผลิตที่ ใช้งาน (ลบ.ม./วัน)	ปริมาณน้ำ ผลิต (ลบ.ม./เดือน)	ปริมาณน้ำ ผลิตจ่าย (ลบ.ม./ เดือน)	ปริมาณน้ำ จำหน่าย (ลบ.ม./ เดือน)
2557	5,352	5,280	140,888	116,749	74,062
2558	5,513	6,840	135,357	128,664	95,071
2559	5,673	7,560	137,005	126,123	89,817
2560	5,748	7,560	139,225	126,915	90,629
2561	5,889	7,560	152,964	130,393	96,702

(ที่มา : สำนักงานการประปา การประปาส่วนภูมิภาค สาขาสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช)

5.4 โทรศัพท

ในปี 2559 มีชุมสายโทรศัพท์ โครงข่ายของ TOT จำนวน 70 ชุมสาย 25,123 เลขหมาย มีชุมสายโทรศัพท์โครงข่ายของ TT&T จำนวน 8 ชุมสาย 6,217 เลขหมายเลขหมายที่เปิดใช้แล้วในส่วนโครงข่าย TOT จำนวน 15,029 เลขหมาย และโครงข่าย TT&T จำนวน 2,804 เลขหมาย โดยประเภทผู้เข้าส่วนมากเป็นบ้านพักอาศัย ธุรกิจส่วนราชการ ตามลำดับ (ที่มา : บ.ทีไอที จำกัด จำกัด (มหาชน))

5.5 ไปรษณีย์หรือการสื่อสารหรือการขนส่ง และวัสดุ ครุภัณฑ์

จังหวัดกาฬสินธุ์มีการไปรษณีย์ทุกอำเภอ และมีไปรษณีย์อนุญาตเอกชน 56 แห่ง กระจายอยู่ในอำเภอ (ที่มา : สำนักงานไปรษณีย์จังหวัดกาฬสินธุ์)

6. ระบบเศรษฐกิจ

6.1 การเกษตร

6.1.1 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ

จังหวัดกาฬสินธุ์มีการปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง และอ้อย โรงงาน และมีพืชเศรษฐกิจรอง ได้แก่ ยางพารา แตงโม และปาล์มน้ำมัน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการขยายตัวภาคเกษตรกรรมของจังหวัด

6.1.1.1 ข้าว

ในปี 2561 จังหวัดกาฬสินธุ์มีการใช้ที่ดินของจังหวัดเพื่อการเกษตรประมาณ 2.8 ล้านไร่ ซึ่งพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่นาข้าว มีพื้นที่เพาะปลูกข้าวนาปี ปีการผลิต 2560/61 จำนวน 1,442,455 ไร่ มีการเพาะปลูกข้าวในพื้นที่ในเขตชลประทานประมาณ 354,926 ไร่ และเพาะปลูกในพื้นที่นอกเขตชลประทานประมาณ 1,087,529 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 368 กิโลกรัมต่อไร่ ผลผลิตรวม 491,983 ตัน อำเภอที่มีพื้นที่ปลูกข้าวมากที่สุด 5 อันดับ ได้แก่ อำเภอยางตลาด อำเภอกุฉินารายณ์ อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ อำเภอกมลาไสย และอำเภอเขาวง มีพื้นที่เพาะปลูกข้าวนาปีการผลิต 2560/61 จำนวน 280,616 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 640 กิโลกรัมต่อไร่ ผลผลิตรวม 179,970 ตัน รายได้จากการจำหน่าย 2,191,011,532.92 บาท อำเภอที่มีพื้นที่ปลูกข้าวนาปีมากที่สุด 5 อันดับ ได้แก่ อำเภอกมลาไสย อำเภอยางตลาด อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ อำเภอฆ้องชัย และอำเภอร่องคำซึ่งอยู่ในเขตชลประทานลำปาว

ข้าวเหนียวเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์เป็นแหล่งผลิตข้าวพื้นเมือง GI ได้แก่ “ข้าวเหนียวเขาวง” ได้ขึ้นทะเบียนกับกรมทรัพย์สินทางปัญญากระทรวงพาณิชย์เมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2552 ทะเบียนเลขที่ สช 52100026 มีสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์มาตรฐานถิ่นกำเนิด (Geographical Indication : GI) ปลูกในพื้นที่ที่เป็นดินภูเขาไฟเก่า ใช้พันธุ์ข้าวเหนียวกอเดียว ซึ่งเป็นข้าวพันธุ์เบา (ข้าวตอ) และข้าวเหนียว กข 6 โดยข้าวเหนียวเขาวงมีความพิเศษคือ มีความเหนียวนุ่ม มีกลิ่นหอมไม่ติดมือเก็บความนุ่มไว้ได้นาน พื้นที่การผลิตข้าวเหนียวเขาวง ได้แก่ 1) พื้นที่ 6 ตำบลของอำเภอเขาวง 2) พื้นที่ตำบลนาโก และตำบลหนองห้าง อำเภอกุฉินารายณ์ และ 3) ตำบลนาคู และตำบล บ่อแก้ว อำเภอนาคู รวมทั้งสิ้น 109,127 ไร่ จำนวนครัวเรือนเกษตรกรทั้งหมด 14,850 ครัวเรือน มูลค่าการจำหน่าย 247.46 ล้านบาท

นอกจากนี้ยังมีการส่งเสริมการปลูกข้าวหอมมะลิปลอดภัย (GAP) และข้าวหอมมะลิอินทรีย์ โดยมีพื้นที่เพาะปลูกข้าวหอมมะลิปลอดภัย (GAP) ในปีการผลิต 2560/61 จำนวน 11,061.7 ไร่ รายได้จากการจำหน่าย 48,765,550 บาท ส่วนข้าวหอมมะลิอินทรีย์ มีพื้นที่เพาะปลูกในปีการผลิต 2560/2561 จำนวน 12,980.50 ไร่ รายได้จากการจำหน่าย 242,467.73 บาท

จังหวัดกาฬสินธุ์ได้ดำเนินการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบแปลงใหญ่เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตในปี 2560 ดำเนินการพื้นที่ปลูกข้าว จำนวน 35 แปลง รวมพื้นที่ 30,805 ไร่ เกษตรกร 2,608 ราย ส่งผลให้เกษตรกรรายย่อยมีความเข้มแข็ง มีต้นทุนการผลิตลดลง คุณภาพผลผลิตที่ดีตรงกับความต้องการของตลาด

1. ตำบลมหาไชย	อำเภอสมเด็จ	พื้นที่ 3,327 ไร่	เกษตรกร 200 ราย
2. ตำบลบ่อแก้ว	อำเภอนาคู	พื้นที่ 3,030 ไร่	เกษตรกร 220 ราย
3. ตำบลหนองผือ	อำเภอเขาวง	พื้นที่ 3,076 ไร่	เกษตรกร 228 ราย
4. ตำบลลำพาน	อำเภอเมืองกาฬสินธุ์	พื้นที่ 3,000 ไร่	เกษตรกร 200 ราย
5. ตำบลกมลาไสย	อำเภอกมลาไสย	พื้นที่ 3,000 ไร่	เกษตรกร 363 ราย
6. ตำบลสามัคคี	อำเภอร่องคำ	พื้นที่ 3,000 ไร่	เกษตรกร 200 ราย
7. ตำบลบึงนาเรียง	อำเภอห้วยเม็ก	พื้นที่ 2,940 ไร่	เกษตรกร 277 ราย
8. ตำบลโนนสูง	อำเภอยางตลาด	พื้นที่ 3,000 ไร่	เกษตรกร 200 ราย
9. ตำบลนาเชือก	อำเภอยางตลาด	พื้นที่ 600 ไร่	เกษตรกร 42 ราย

(ที่มา : กลุ่มทะเบียนเกษตรกร ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์)

6.1.1.2 มันสำปะหลัง อ้อยโรงงาน ยางพารา แดงโม และปาล์มน้ำมัน

ที่	พืชเศรษฐกิจ	พ.ศ.	ผลผลิตรวม (ตัน)	พื้นที่ปลูก (ไร่)	แหล่งปลูกที่ สำคัญ	ปริมาณ จำหน่าย (ตัน)	มูลค่าการจำหน่าย (บาท)
1	มัน สำปะหลัง	2557	752,258.08	248,801	อ.เมือง	752,258.08	613,803,458
		2558	669,807.10	239,899	กาฬสินธุ์, อ.	669,807.10	542,026,778
		2559	761,819.62	244,421	หนองงูศรี	761,819.62	555,428,240
		2560	875,616.00	246,453	อ.ภูผินารายณ์,	875,616	1,339,692,480
		2561	856,325.00	241,523	อ.สหัสขันธ์ อ.ดอนจาน	856,325	2,183,628,750
2	อ้อยโรงงาน	2557	3,920,772.64	422,330	อ.หนองงูศรี,	3,920,772.64	4,164,695,185
		2558	4,367,925.49	402,025	อ.ภูผินารายณ์	4,367,925.49	4,937,632,439
		2559	4,115,022.17	396,151	อ.ท่าคันโท,	4,115,022.17	4,165,719,373
		2560	4,147,590.00	404,091	อ.สามชัย	4,147,590.00	4,354,969,500
		2561	4,558,215.00	385,897	อ.คำม่วง	4,558,215.00	4,011,229,200
3	ยางพารา	2557	24,869.35	186,980	อ.ภูผินารายณ์,	24,869.35	2,062,652,296
		2558	27,243.19	192,951	อ.เมือง	27,243.19	1,968,987,591
		2559	26,708.79	198,268	กาฬสินธุ์	26,708.79	1,201,895,325
		2560	26,363.33	191,113	อ.หนองงูศรี	26,363.33	795,908,932
		2561	28,779.00	190,969	อ.คำม่วง, อ. ดอนจาน	28,779.00	116,209,602
4	แดงโม	2557	1,110.14	369	อ.สหัสขันธ์,	1,110.14	4,571,910
		2558	933.72	463	อ.สมเด็จ	933.72	7,184,487
		2559	1,120.91	285	อ.เมือง	1,120.91	4,363,350
		2560	833.14	241	กาฬสินธุ์	833.14	4,542,850
		2561	597.03	210	อ.ดอนจาน อ.นามน	597.03	2,100,00
5	ปาล์ม น้ำมัน	2557	1,102	2,004	อ.ภูผินารายณ์	1,102	4,144,184
		2558	1,060	2,375	อ.หนองงูศรี	1,060	2,618,200
		2559	1,138	3,341	อ.คำม่วง	1,138	6,156,580
		2560	1,456.84	3,477	อ.ดอนจาน	1,456.84	5,973,044
		2561	2,881	3,698	อ.นามน	2,881	9,075,150

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดกาฬสินธุ์ ข้อมูล ณ วันที่ 12 ธันวาคม 2561

6.1.2 พืชทางเลือก

6.1.2.1 มะม่วงมหาชนก

มะม่วงมหาชนก เกิดจากการผสมข้ามพันธุ์ตามธรรมชาติระหว่างมะม่วง
หนังกลางวันของไทยและต้นแม่มะม่วงชั้นเซทจากประเทศอินเดีย นำมาปลูกในจังหวัดกาฬสินธุ์ครั้งแรกเมื่อปี 2539 โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ และมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม สนับสนุน

โครงการขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ผลบ้านไร่อันเนื่องมาจากพระราชดำรินในพื้นที่อำเภอหนองกุรังศรี ซึ่งพืชที่ปลูกได้ผลผลิตและจำหน่าย ได้ราคาดีที่สุด คือ “มะม่วงพันธุ์มหาชนก” ลักษณะพิเศษของมะม่วงพันธุ์มหาชนกคือ มีผลสุกผิวมีสีแดงส้มจนถึงเหลืองทอง เนื้อสีเหลืองอร่ามรสชาติหวาน กลิ่นไม่แรงเหมือนมะม่วงชั้นเซท เมล็ดบาง มีพื้นที่เพาะปลูกทั้งหมด 2,532 ไร่ พื้นที่ให้ผลผลิตแล้ว 1,728 ไร่ ผลผลิตรวม 4,463.10 ตัน ผลผลิตเฉลี่ย 2,698 กิโลกรัมต่อไร่ มูลค่า 69.94 ล้านบาท อำเภอที่มีพื้นที่ปลูกมะม่วงมหาชนกเพื่อจำหน่าย ได้แก่ อำเภอ หนองกุรังศรี ห้วยเม็ก ท่าคันโท ร่องคำ ยางตลาด และกมลาไสย ส่วนใหญ่จะถูกส่งไปขายยังต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศญี่ปุ่น จีน และเกาหลี ผลผลิตที่เหลือจำหน่ายภายในประเทศ

6.1.2.2 พุทรา

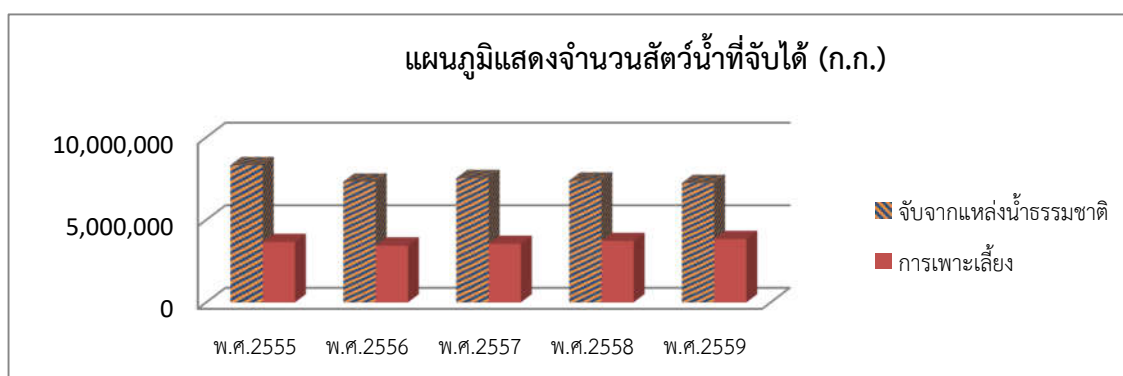
จังหวัดกาฬสินธุ์มีการปลูกพุทราหลายสายพันธุ์ เช่น จัมโบ้ นมสด พวงทอง และสามรส เป็นต้น มีพื้นที่เพาะปลูก 1,401 ไร่ ผลผลิตรวม 3,920.80 ตัน ผลผลิตเฉลี่ย 2,816.67 กิโลกรัมต่อไร่ มูลค่า 69.59 ล้านบาท ฤดูกาลเก็บเกี่ยว โดยปลูกในพื้นที่อำเภอกำม่วง ดอนจาน เมืองกาฬสินธุ์ และสหัสขันธ์ ฤดูกาลเก็บเกี่ยว เดือน ตุลาคม- มีนาคม ปีถัดไป ผลผลิตจำหน่ายทั้งภายในและภายนอกจังหวัด

6.2 การประมง

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555-2559 จังหวัดกาฬสินธุ์ มีการจับสัตว์น้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติ โดยเฉลี่ย 7,556.27 ล้าน-กิโลกรัม มีการเพาะเลี้ยงสัตว์ที่ทำรายได้ให้แก่จังหวัด เช่น กุ้งก้ามกราม และ ปลากระชัง CP โดย เฉลี่ย 3,642.88 ล้าน-กิโลกรัม

ที่	พ.ศ.	จับจากแหล่งน้ำธรรมชาติ (ก.ก.)	การเพาะเลี้ยง (ก.ก.)
1	2555	8,314,412	3,663,456
2	2556	7,314,413	3,443,649
3	2557	7,533,845	3,546,958
4	2558	7,383,168	3,724,307
5	2559	7,235,504	3,836,035

ที่มา สำนักงานประมงจังหวัดกาฬสินธุ์

สำหรับการผลิตกุ้งก้ามกรามนั้น ในปี พ.ศ. 2558 จังหวัดกาฬสินธุ์มีจำนวนผู้เลี้ยง กุ้งก้ามกราม จำนวน 1,035 ราย เนื้อที่รวม 6,670 ไร่ ผลผลิต 1,332.20 ตัน มูลค่า 333.50 ล้านบาท ในปัจจุบันมีเกษตรกรที่เลี้ยงกุ้งก้ามกราม จำนวน 1,147 ราย เนื้อที่ 8,325.85 ไร่ ผลผลิต 1,670 ตัน มูลค่า 415 ล้านบาท ปัญหาที่ผ่านมาเกษตรกรประสบกับการส่งน้ำผ่านคลองชลประทานไม่ต่อเนื่อง บ่อเลี้ยงกุ้งของเกษตรกรส่วนใหญ่ค่อนข้างตื้น ประมาณ 80 เซนติเมตร ตากบ่อลอกเลนกันบ่อไม่เหมาะสม ปล่อยุ้งในอัตราที่หนาแน่น ไม่นำเครื่องตีน้ำมาใช้ในการเพิ่มออกซิเจนในช่วงวิกฤตสภาพ อากาศปิดและไม่มีบ่อพักน้ำ แนวทางการเพิ่มผลผลิตให้มากขึ้นกว่าเดิม 15 % หรือประมาณ 250 ตัน หรือคิดเป็นมูลค่า 63 ล้านบาท โดยส่งเสริมแนะนำให้เกษตรกรปล่อยุ้งในอัตราที่เหมาะสม ให้มีการลอก เลนตากบ่อที่เหมาะสม แนะนำเทคนิคการเลี้ยงกุ้งให้ได้ผลผลิตดี โดยในปี พ.ศ. 2561 ได้นำเกษตรกร เขตอำเภอยางตลาดเข้าร่วมโครงการแปลงใหญ่ จำนวน 50 ราย (ปี พ.ศ.2560 ได้นำเกษตรกรเขต อำเภอมืองกาฬสินธุ์เข้าร่วมโครงการแปลงใหญ่ 30 ราย)

ตารางแสดงการเพาะเลี้ยงกุ้งก้ามกราม จังหวัดกาฬสินธุ์

ปี	จำนวนเกษตรกร (ราย)	เนื้อที่รวม (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)
2559	1,035	6,670	1,332.20	333.50
2560	1,147	8,235.85	1,670.00	415.00

จังหวัดกาฬสินธุ์มีผู้ประกอบการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำทั้งหมด 12,729 ราย แบ่งเป็น บุคคลธรรมดา 12,725 ราย และนิติบุคคล 4 ราย โดยส่วนใหญ่เป็นประเภทฟาร์มแบบยังชีพ 11,782 ราย รองลงมาคือประเภทฟาร์มแบบพาณิชย์ 2,149 ราย

ตารางแสดงการจดทะเบียนผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ จำแนกเป็นรายอำเภอ

อำเภอ	ประเภทการจดทะเบียน				ประเภทฟาร์ม			
	บุคคล ธรรมดา	นิติ บุคคล	จำนวน ผู้ประกอบการ ทั้งหมด	แบบ พาณิชย์	แบบยัง ชีพ	เพาะ เลี้ยง เดี่ยว	เพาะ เลี้ยง/ อนุบาล	อนุบาล เดี่ยว
เมือง	969	2	971	158	851	1	3	20
กมลา ไสย	1,146	-	1,146	102	1,214	-	1	-
ร่องคำ	225	-	225	2	233	-	-	1
กุฉี นารายณ์	1,111	-	1,111	9	1,276	-	2	-
เขาวง	631	-	631	23	705	-	-	-
ยาง	4,325	2	4,327	1,306	3,475	-	3	7
ตลาด								
ห้วยเม็ก	740	-	740	126	691	-	-	-
สหัสขันธ์	586	-	586	44	582	-	-	-
คำม่วง	156	-	154	4	155	-	-	-
ท่าคันโท	115	-	115	-	119	-	-	-
หนองกุง ศรี	512	-	512	333	185	-	-	-
สมเด็จ	468	-	428	7	483	1	-	-
ห้วยผึ้ง	422	-	422	22	439	-	-	-
สามชัย	39	-	39	1	40	-	-	-
นาคู	278	-	278	1	323	-	-	-
ดอนจาน	883	-	883	5	895	-	-	-
ฆ้องชัย	121	-	121	6	112	-	-	-
รวม	12,725	4	12,729	2,149	11,782	2	9	28

ที่มา : สำนักงานประมงจังหวัดกาฬสินธุ์

6.3 การปลูกสัตว์

จังหวัดกาฬสินธุ์ มีจำนวนสัตว์เศรษฐกิจที่สร้างรายได้ให้แก่จังหวัด ได้แก่ โคเนื้อ โคนม กระบือ สุกร ไก่ เป็ด แพะ แกะ โดยอำเภอที่มีจำนวนเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์เศรษฐกิจมากที่สุดคือ อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ อำเภอยางตลาด และอำเภอกุฉินารายณ์ ตามลำดับ (ข้อมูล ณ วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2560)

มีจำนวนฟาร์มระบบปิด จำนวน 50 แห่ง แบ่งเป็น ฟาร์มเลี้ยงสุกร จำนวน 39 แห่ง ฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อ จำนวน 9 แห่ง และฟาร์มเลี้ยงไก่ไข่ จำนวน 2 แห่ง และมีฟาร์มไข่ไก่ระบบเปิด จำนวน 1 แห่ง (ข้อมูล ณ วันที่ 26 เมษายน พ.ศ.2560)

6.4 การบริการ

รายงานสถานะทางเศรษฐกิจโดยรวมของจังหวัดกาฬสินธุ์เมื่อเทียบกับเดือนเดียวกันของปีก่อน พิจารณาจาก เครื่องชี้ทางด้านเศรษฐกิจของจังหวัดดังนี้ ด้านการบริการปรับตัวสูงขึ้น โดยขยายตัวเมื่อเทียบกับเดือนเดียวกันของปีก่อน โดยพิจารณาจากการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม ประเภทโรงแรมและภัตตาคารจัดเก็บได้ 0.166 ล้านบาท หรือขยายตัวร้อยละ 61.17

6.5 การท่องเที่ยว

จังหวัดกาฬสินธุ์ มีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายทั้งแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีความโดดเด่นและเป็นเอกลักษณ์ แหล่งโบราณคดีที่น่าสนใจแหล่งท่องเที่ยววิถีชุมชน แหล่งท่องเที่ยวยุคก่อนประวัติศาสตร์ ที่มีการค้นพบซากพืชซากสัตว์โบราณที่กลายเป็นหินเช่นซากไดโนเสาร์ต้นไม้หินพันปีซากปลา และหอยโบราณที่ สูญพันธุ์ไปแล้วหลายพันปีและแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ดังนี้

1) **เมืองฟ้าแดดสงยางวัดโพธิ์ชัย พระธาตุยาคุ**อยู่ที่บ้านเสมาอำเภอ กมลาไสยเป็นเมืองโบราณที่มีซากอิฐปูนดินเป็นขอบคูเมืองสองชั้นผังเมืองรูปไข่แบบทวารวดีขุดพบพระพิมพ์ดินเผาและ ใบเสมาทั้งที่อยู่ในดินและปักอยู่เป็นแนวมากมายมีลวดลาย การแกะสลักที่สวยงามมากและยังพบโบราณ วัตถุที่สามารถประมาณอายุเมืองได้ว่าราว พ.ศ.1300-1600 และมีพระธาตุยาคุหรือพระธาตุใหญ่เป็นสถูปสมัยทวารวดี (ราวพุทธศตวรรษที่13-15ตั้งอยู่ห่างทางทิศเหนือบ้านเสมาเป็นโบราณสถานที่ค่อนข้างสมบูรณ์มากอยู่ในบริเวณเมืองฟ้าแดดสงยาง และยังมีสถานที่ที่น่าสนใจใกล้เคียงกับเมืองฟ้าแดดสงยาง เช่น วัดโพธิ์ชัยเสมารามเป็นวัดโบราณในสมัยเดียวกัน สิ่งที่น่าสนใจภายในวัด ได้แก่ใบเสมาหินสมัยทวารวดี ที่ปักอยู่เป็นแนวกำแพงและที่เก็บรวบรวมไว้ในวัดเป็นบางส่วน ที่ใบเสมาจำหลักเป็นภาพต่างๆ ส่วนมาก สลักเป็นภาพเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาและโนนสาวเอ้มีซากโบสถ์จมดินอยู่และมีซากโบราณสถานอยู่ทั่วไปโดยเฉพาะคูเมืองโบราณ

2) **วัดพุทธนิมิตภูค่าว** ตั้งอยู่บ้านนาสีนวล อำเภอสหัสขันธ์ ห่างจากอำเภอสหัสขันธ์ ประมาณ 7 กิโลเมตร ประดิษฐานพระพุทธไสยาสน์ ตะแคงซ้าย ภายในวัดยังมีอุโบสถแบบเปิดแกะสลักลวดลายสวยงาม ตามประตูหน้าต่าง เพดาน เป็นภาพพุทธประวัติทศชาติชาดก และยังมีวิหารสังฆนิมิต ซึ่งเป็นที่เก็บพระพุทธรูป และพระเครื่องรุ่นต่างๆ ที่ยากหากเปิดให้เข้าชมทุกวัน

3) **พระพุทธรูปสถานภูโป** เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปโบราณปางไสยาสน์ฝีมือช่างจากสมัยทวารวดีจำหลักบนหน้าผา 2 องค์เป็นที่เคารพบูชาของชาวจังหวัดกาฬสินธุ์และใกล้เคียง บริเวณนี้ยังมีทิวทัศน์ตามธรรมชาติที่สวยงามเหมาะแก่การพักผ่อนอย่างยิ่ง

4) **พุทธสถานภูสิงห์** ตั้งอยู่บนยอดเขาภูสิงห์ อำเภอสหัสขันธ์ ใกล้เคียงตลาดสหัสขันธ์ ห่างจากจังหวัดกาฬสินธุ์ 34 กม. มีทางขึ้น 2 ทาง คือ ทางลาดยางคดเคี้ยวขึ้นตามไหล่เขาทางทิศตะวันตก และทางเดินเท้าทำเป็นขั้นบันได 104 ขั้นทางทิศตะวันออกเป็นสถานที่พักผ่อนที่ร่มรื่นล้อมรอบด้วยธรรมชาติ ทั้งยังมองเห็นทิวทัศน์ของทุ่งนาหมู่บ้านและ น้ำในเขื่อนลำปาวอันสวยงามอีกด้วย พุทธสถานภูสิงห์เป็นที่ประดิษฐานพระพรหมภูมิปาโล ซึ่งเป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัย หน้าตักกว้าง 10.5 เมตร มีพุทธลักษณะสง่างามเป็นพระพุทธรูปที่ใหญ่ที่สุดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สร้างเมื่อปี พ.ศ. 2511

5) **วัดวังคำ** ตั้งอยู่ที่ บ.นาวิ ต.สงเปลือย อ.เขาวง จ.กาฬสินธุ์ มีเนื้อที่กว่า 8 ไร่ เริ่มก่อสร้าง (อย่างเป็นทางการ) ตั้งแต่วันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2539 โดยคณะชาวบ้านนาวิและหมู่บ้านใกล้เคียง และได้รับการประกาศ ตั้งเป็นวัดในพระพุทธศาสนา มีนามว่า “วัดวังคำ” สังกัดคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกาย เมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2543 ต่อมาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ พระราชทานเขตวิสุงคามสีมาแก่วัดวังคำ เมื่อวันที่ 7 มีนาคม 2545 สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระราชทานพระราชนุญาตให้เชิญตราสัญลักษณ์งานเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ เนื่องในโอกาส พระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ 12 สิงหาคม 2547 ประดิษฐานที่หน้าบันอุโบสถ (สิม) วัดวังคำเมื่อวันที่ 14 มิถุนายน 2547 การก่อสร้างวัด วังคำได้นำสถาปัตยกรรมแบบล้านช้างได้แก่ “**วัดเชียงทอง**” แห่งเมืองหลวงพระบาง สปป.ลาว มาเป็นต้นแบบ นอกจากโบสถ์อันงดงามวิจิตรแล้ว วัดวังคำยังมีงานพุทธศิลป์อิทธิพลศิลปะล้านช้างปรากฏให้เห็นในหลายจุดด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็น องค์พระธาตุสีทองอร่ามที่ได้รับอิทธิพลมาจากธาตุหลวงเมืองเวียงจันทน์ สปป.ลาว ศาลาการเปรียญหลังใหญ่ที่ภายในประดิษฐาน “**หลวงปู่วังคำ**” พระประธานศิลปะล้านช้างอันงดงาม

6) **อนุสาวรีย์พระยาชัยสุนทร (เจ้าโสมพะมิตร)** อยู่บริเวณกลางเมืองกาฬสินธุ์ เป็นเจ้าเมืองคนแรกของจังหวัดกาฬสินธุ์ หล่อด้วยสัมฤทธิ์เท่าตัวจริง ยืนอยู่บนแท่นมือขวาถือกาน้ำ มือซ้ายถือกระบี่บังเงิน

7) **กลุ่มทอผ้าไหมแพรวาบ้านโพน** เป็นกลุ่มทอผ้า ที่ได้รับอนุเคราะห์ให้อยู่ในโครงการศิลปาชีพของสมเด็จพระนางเจ้าฯ สิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ผ้าแพรวาทอจากผ้าไหมด้วยลายมัดหมี่ฝีมือละเอียดประณีตเป็นงานศิลปหัตถกรรมของ ชาวผู้ไทที่ทำได้น้อยแห่งในประเทศไทย

8) **พิพิธภัณฑสถานสิรินธร** จังหวัดกาฬสินธุ์ อยู่ห่างจากตัวจังหวัดกาฬสินธุ์ไปทางทิศเหนือ ระยะทางประมาณ 30 กิโลเมตรสามารถเดินทางโดยใช้ทางหลวงหมายเลข 227 (กาฬสินธุ์ - สหัสขันธ์-คำม่วง-วังสามหมอ-พังโคน) ก่อนถึงตัวอำเภอสหัสขันธ์ ประมาณ 1 กิโลเมตร เลี้ยวขวาเข้าสู่วัดสักกะ

วันตรงข้ามโรงเรียนสหศาสตร์ศึกษาเป็นระยะทางประมาณ 1 กิโลเมตรเดิมคือศูนย์วิจัยไดโนเสาร์ภูคุ้มข้าวซึ่งดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 เพื่อเป็นสถานที่ปฏิบัติงานศึกษาวิจัยอนุรักษ์เก็บรวบรวมตัวอย่างอ้างอิงซากไดโนเสาร์และสัตว์ร่วมสมัย และนำข้อมูลเหล่านี้ไปเผยแพร่แก่นักท่องเที่ยวในรูปแบบของพิพิธภัณฑ์ไดโนเสาร์ซึ่งเป็นแหล่งไดโนเสาร์กินพืชที่สมบูรณ์ที่สุดของประเทศไทย โดยพบกระดูกไดโนเสาร์เกือบทั้งตัวมากกว่า 650 ชิ้น เป็นกระดูกส่วนขา ซี่โครง คอและหางของไดโนเสาร์กินพืช ไม่น้อยกว่า 7 ตัวนอกจากนี้ยังพบฟันของไดโนเสาร์กินพืชและกินเนื้ออีกอย่างละ 2 ชนิดเป็นกระดูกของไดโนเสาร์กินพืช “ภูเวียงโกซอรัส สิริธรเน่ *Phuwiagosaurussirindhornae*”) และไดโนเสาร์กินพืชชนิดใหม่อีก 1 ชนิด ซึ่งกำลังศึกษาวิจัยชั้นรายละเอียดอยู่ในปี 2550 พิพิธภัณฑ์สิรินธร เปิดให้บริการได้อย่างเต็มรูปแบบและ ปัจจุบันมีนักท่องเที่ยวปีละประมาณกว่า 300,000 คน

9) **หมู่บ้านวัฒนธรรมโคกโก่ง** ตั้งอยู่ในอำเภอกุฉินารายณ์เป็นหมู่บ้านที่มีการอนุรักษ์วัฒนธรรมชาวผู้ไทเปิดวิถีชาวบ้านประเพณีพิธีต่างๆกิจกรรมที่จัดให้ได้แก่พิธีบายศรีสู่ขวัญรับประทานอาหารพื้นบ้าน “พาแลง” ชมการแสดงศิลปะพื้นบ้าน เพลิดเพลินกับการเดินชมป่าเขาลำเนาไพร น้ำตก ตาดสูง-ตาดยาว ศึกษาธรรมชาติพรรณไม้และพืชสมุนไพรท้องถิ่นตามเส้นทางเดินป่าในวนอุทยานภูผาวิ้ว

10) **รอยเท้าไดโนเสาร์** จังหวัดกาฬสินธุ์ ค้นพบรอยเท้าไดโนเสาร์ เมื่อวันที่ 16 พฤศจิกายน 2539 บริเวณกลางลานหินร่องน้ำห้วยวังเครือจาน เขิงเขาภูแฝก เทือกเขาภูพาน บ้านน้ำคำ ตำบลภูแล่นช้างอำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นรอยเท้าไดโนเสาร์ประเภทเทอร์โรพอส จัดอยู่ในกลุ่มคาร์โนซอร์ชนิดกินเนื้ออายุประมาณ 140 ล้านปี ซึ่งลักษณะรอยเท้ามีความชัดเจนถึง 7 รอย ขณะนี้อยู่ระหว่างการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญอีกแห่งหนึ่งของจังหวัดกาฬสินธุ์ นอกจากนี้ยังขุดพบซากกระดูกโครงกระดูกที่วัดบ้านนาไคร้ อำเภอกุฉินารายณ์และที่เขิงเขาวิ้วภูพาน อำเภอมืองกาฬสินธุ์

11) **น้ำตกผานางคอย** ตั้งอยู่บ้านนางาม ตำบลบ่อแก้ว อำเภอนาคู น้ำตก มีลักษณะเป็นหน้าผาสูงบนเทือกเขาภูพาน มีน้ำตก 4 ชั้น ในช่วงฤดูน้ำหลาก น้ำจะไหลลดหลั่นกันลงมาสวยงามมาก แต่ในช่วงหน้าแล้งจะปรากฏโขดหิน แอ่งน้ำกระจัดกระจาย อยู่ทั่วไป บนยอดผาเป็นที่ตั้งของสำนักสงฆ์ให้นักท่องเที่ยวได้กราบไหว้บูชา ทางขึ้นมีบันไดหลายร้อยขั้น น่าสนใจสำหรับผู้ชื่นชอบการเดินชมธรรมชาติ

12) **เขื่อนลำปาว** เป็นเขื่อนดินมีความสูงจากตอม่น้ำเมตรสันเขื่อนยาว 7.8 กิโลเมตรสามารถกักเก็บน้ำได้ 1,950 ล้านลูกบาศก์เมตร มีประตูระบายน้ำเป็นแบบ เปิด ไม่มีประตูปิดกั้นให้น้ำไหลตลอดเวลา (ไหลเฉพาะช่วงฤดูฝน) อยู่ในเขตอำเภอสหัสขันธ์, อำเภอคำม่วง, อำเภอยางตลาดจังหวัดกาฬสินธุ์ อยู่ห่างจากจังหวัดกาฬสินธุ์ประมาณ 36 กิโลเมตร เขื่อนลำปาวสร้างเสร็จเมื่อ พ.ศ. 2511

ปิดกั้น ลำน้ำป่าว และห้วยยางที่บ้านหนองสองห้อง ทำให้เกิดเป็นอ่างเก็บน้ำแฝดทางด้านเหนือเขื่อน จึงได้ขุดร่องเชื่อมระหว่างอ่างทั้งสองสร้างขึ้นเพื่อบรรเทาอุทกภัยและเพื่อการเกษตรโดยเฉพาะปัจจุบัน เขื่อนลำป่าวเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ปลามีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ได้แก่หาดดอกเกดซึ่งเปรียบเสมือนเป็น สวรรค์ชายหาดของคนอีสาน

13) หาดดอกเกด เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ตั้งอยู่บริเวณกิโลเมตรที่ 3+800 ของทำนบดิน บ.สะอาดนาทม ต.ลำคลอง อ.เมืองกาฬสินธุ์ จ.กาฬสินธุ์ เริ่มก่อสร้างตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2520 บริเวณหาด เดิมเป็นที่จอดเรือทั้งขนาดใหญ่และขนาดเล็ก ต่อมาได้จัดทำให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวบนพื้นที่ประมาณ 25 ไร่ ซึ่งในแต่ละปีมีนักท่องเที่ยว มาเยี่ยมชมและพักผ่อนเป็นจำนวนมาก ที่มาของหาดดอกเกด มาจากต้นกระแจะที่นำมาปลูกบริเวณหาดเป็นพืชชนิดเดียวกับเตย ปาหนัน เพื่อให้กระชับในการ เรียกชื่อและจำง่าย จึงใช้คำว่า“หาดดอกเกด” ในปี พ.ศ. 2558 ได้มีการปรับปรุงหาดดอกเกดขึ้นมา ใหม่เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว โดยการปรับพื้นที่หาดใหม่ นำทรายมาลงทำแนวป้องกันทรายได้น้ำ ทำ ทุ่นสำหรับเตือนภัย ก่อสร้างศาลาเอนกประสงค์สำหรับนั่งพักผ่อนหย่อนใจ ชมวิวความสวยงามของ อ่างเก็บน้ำลำป่าว ทำทางเดินเท้า บันไดทางขึ้นลงทางหาด ทางลาดสำหรับผู้ด้อยโอกาสหรือผู้พิการ รวมทั้งปรับปรุงภูมิทัศน์ให้ร่มรื่นและสวยงาม หาดดอกเกด เป็นสถานที่สำหรับต้อนรับนักท่องเที่ยวมา ชมความงามของอ่างเก็บน้ำลำป่าว ชมพระอาทิตย์ขึ้นในยามเช้า และในเทศกาลสงกรานต์จะมี นักท่องเที่ยวทั้งไกลและใกล้มาเที่ยวเป็นจำนวนมาก นับว่าเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญแห่งหนึ่งของ จังหวัดกาฬสินธุ์ ประชาชนในท้องถิ่นมีอาชีพและรายได้เป็นการส่งเสริมอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของ จังหวัดอีกด้วย

14) สะพานเทพสุตา เป็นสะพานซึ่งสร้างเพื่อเป็นเส้นทางเชื่อมระหว่าง อำเภอสมเด็จ และ อำเภอหนองกุงศรี ได้รับพระราชทานชื่อจากสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ความยาว 2,040 เมตร เป็นสะพานข้ามน้ำจืดที่ยาวที่สุดใน ประเทศไทย สามารถชมวิวเขื่อนลำปาวรับบรรยากาศธรรมชาติบริเวณแหลมโนนวิเศษ ผังอำเภอสมเด็จ ชั้นซ์ และเกาะมหาราชผังอำเภอ หนองกุงศรีได้อย่างสวยงาม

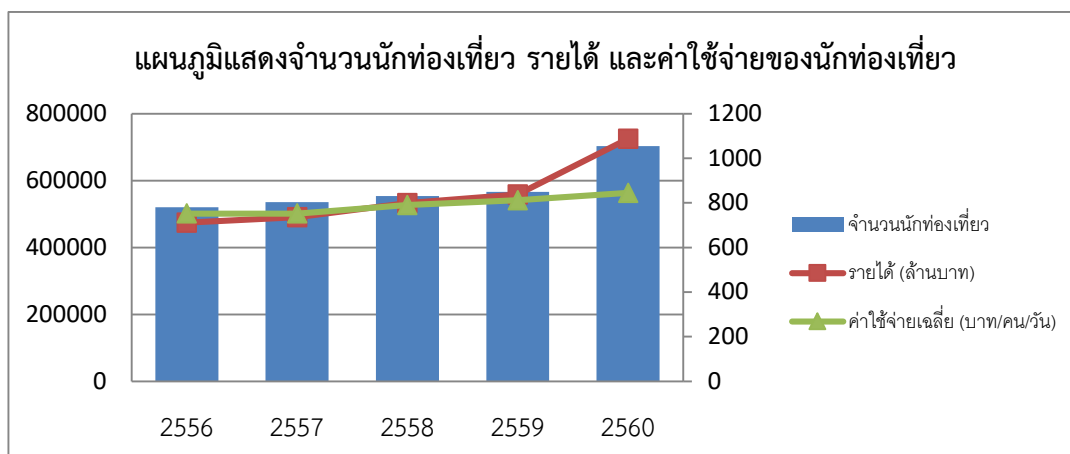
15) จุดชมวิวมหาเสวย เป็นหน้าผาบริเวณเทือกเขาภูพานอยู่ในเขตอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ อันเป็นรอยต่อระหว่างจังหวัดกาฬสินธุ์ และจังหวัดสกลนครเป็นเทือกเขาที่เต็มไปด้วย ธรรมชาติ เช่น แมกไม้ น้ำตก และหน้าผา เป็นหน้าผาที่สูงชัน ตั้งอยู่บนเส้นทางถนนหมายเลข 213 สายสกลนคร - กาฬสินธุ์ ในปี พ.ศ. 2498 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช และ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จเยี่ยมเยียนราษฎรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เมื่อเสด็จถึงอำเภอสมเด็จจังหวัดกาฬสินธุ์ บริเวณเทือกเขาภูพานได้หยุดพักทรงพระเกษมสำราญ ท่ามกลางธรรมชาติอันงดงามของหุบเขา และเสด็จประทับเสวยพระกระยาหารกลางวัน ณ หน้าผา แห่งนี้ นอกจากนี้ในบริเวณใกล้เคียงยังมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติอีกหลายแห่งเช่น น้ำตกแก้ง กะอาม บ่อน้ำเจ้าเมือง ศาลาชมวิวนบนเทือกเขาภูพานบนเส้นทางสายนี้ยังสามารถเดินทางไปสู่แหล่ง ท่องเที่ยวของจังหวัดสกลนครได้อีกด้วยโดยจะพบน้ำตกคำหอมและพระตำหนักภูพานราชนิเวศน์

1) จำนวนผู้มาเยี่ยมชมเยือน รายได้ และค่าใช้จ่าย

ในปี 2560 จังหวัดกาฬสินธุ์มีจำนวนผู้เยี่ยมเยือนเพิ่มขึ้นจากปี 2559 จำนวน 137,415 คน หรือ คิดเป็นร้อยละ 24.28 และมีรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น จำนวน 249.69 ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 29.79 ส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยและนักท่องเที่ยวชาวไทย โดยมีค่าใช้จ่ายต่อหัว เพิ่มขึ้นจำนวน 33.28 บาท/คน/วัน หรือเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 4.10 โดยค่าใช้จ่ายเฉลี่ยนักท่องเที่ยว ต่างประเทศสูงที่สุดอยู่ที่ 1,190.83 บาท/คน/วัน ซึ่งคาดว่าในปีต่อไป รายได้จากการท่องเที่ยวจะ เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 8 เนื่องจากรายได้จากการท่องเที่ยวตั้งแต่ปี พ.ศ. 2556 – พ.ศ. 2560 เติบโตเพิ่มขึ้นเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 8 ต่อปี

ตารางแสดงจำนวนผู้มาเยี่ยมเยือน รายได้ ค่าใช้จ่ายและวันพักจากการท่องเที่ยว
ปี 2556 - 2560

ปี	จำนวนผู้มาเยี่ยมเยือน			Growth (ล้านบาท)	รายได้ (ล้านบาท)	ค่าใช้จ่าย เฉลี่ย (บาท/คน/ วัน)
	รวมทั้งสิ้น	ไทย	ต่างชาติ			
2556	520,398	517,362	3,039	+6.15	712.00	752.97
2557	535,325	532,268	3,057	+2.87	736.54	752.97
2559	553,772	550,623	3,149	+3.45	799.80	790.24
2559	565,941	562,760	3,181	+2.20	838.18	812.41
2560	703,356	799,549	3,807	+24.28	1,087.87	845.69

6.6 อุตสาหกรรม

จังหวัดกาฬสินธุ์ มีโรงงานที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการ (สะสม) ณ วันที่ 30 เมษายน 2562 จำนวนทั้งสิ้น 602 โรงงาน เงินลงทุนรวม 20,244.14 ล้านบาท และมีจำนวนคนงาน

จำพวก	จำนวนโรงงาน	จำนวนเงินทุน (ล้านบาท)	จำนวนคนงาน
2	158	220.24	708
3	444	20,023.90	6,880
รวม	602	20,244.14	7,588

7,588 คน แยกตามจำพวกโรงงาน ตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้ดังนี้

จังหวัดกาฬสินธุ์ มีโรงงานที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการ (สะสม) ณ วันที่ 30 เมษายน 2562 จำนวนทั้งสิ้น 602 โรงงาน เงินลงทุนรวม 20,244.14 ล้านบาท และมีจำนวนคนงาน 7,588 คน แยกตามจำพวกโรงงาน ตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้ดังนี้

ที่มา : สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดกาฬสินธุ์

โรงสีข้าวทั้งหมด 101 โรงงาน คิดเป็น ร้อยละ 16.78 ของโรงงาน (จำพวก 2, 3)

โรงงานส่วนใหญ่เป็นโรงงานขนาดเล็กเงินลงทุนไม่เกิน 10 ล้านบาท จำนวน 347 โรงงาน คิดเป็นร้อยละ 57.64 ประกอบกิจการ ซ่อมเครื่องยนต์ ผลิตภัณฑ์คอนกรีต ผลิตภัณฑ์เส้น ผลิตภัณฑ์น้ำแข็งก้อนเล็ก ผลิตภัณฑ์โลหะ ผลิตภัณฑ์จากไม้ ผลิตภัณฑ์เครื่องมือสมุนไพร ผลิตภัณฑ์ยางเครป ทำภาชนะจากพลาสติก กิ่ง-เชื่อม โลหะทั่วไป ซ่อมแซมเครื่องจักรที่ใช้ไฟฟ้า การกลึงโลหะ การไสโลหะและเชื่อมโลหะทุกชนิด ซ่อมและเคาะพ่นสีรถยนต์ คัดแยกสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุไม่ใช่แล้ว ทำอาหารสำเร็จรูปสำหรับเลี้ยงสัตว์ สีข้าวชนิดแยกแกลบแยกรำ ผลิตภัณฑ์ไม้สับที่ปลูกขึ้นโดยเฉพาะ 13 ชนิด ตามมติคณะรัฐมนตรีเพื่อจำหน่าย แปรรูปไม้เพื่อประดิษฐ์กรรม ซอย ใส เซาะร่อง ทำวงกบขอบประตู ขอบหน้าต่าง บานประตู บานหน้าต่าง และทำเครื่องเรือนจากไม้ เผ่าถ่านจากไม้ ผลิตภัณฑ์พลาสติก

โรงงานขนาดกลางเงินลงทุน ตั้งแต่ 10 ล้านบาท ไม่เกิน 100 ล้านบาท จำนวน 135 โรงงาน คิดเป็นร้อยละ 22.42 ประกอบกิจการ ซ่อมเครื่องยนต์ ทำผลิตภัณฑ์คอนกรีต ทำน้ำแข็งก้อนเล็ก ผลิตภัณฑ์ชีวภาพ ผลิตภัณฑ์แป้งมันสำปะหลัง ผลิตภัณฑ์เส้น ผลิตภัณฑ์แผ่นหลังคาเหล็กและส่วนประกอบในการก่อสร้าง ผลิตภัณฑ์ฟลอร์ทิก คอนกรีต และเชื่อมโลหะทุกชนิด คอนกรีตผสมเสร็จ ตากกากแป้ง มันสำปะหลัง และผลิตภัณฑ์ยางเครป ผลิตภัณฑ์เครื่องมือสมุนไพร ห้อยเย็บ แห่อาหาร ทำพลาสติกเป็นเม็ด และสีข้าว

โรงงานขนาดใหญ่ที่มีเงินลงทุนมากกว่า 100 ล้านบาท มีจำนวน 19 โรงงาน คิดเป็นร้อยละ 3.16 ประกอบกิจการ ผลิตภัณฑ์แป้งมันสำปะหลัง ทำน้ำตาลทรายดิบ ผลิตภัณฑ์เอทานอลเพื่อเป็นเชื้อเพลิง ผลิตภัณฑ์ยางเครป ยางแท่ง เอสทีอาร์ 20 ยางผสม หล่อผลิตภัณฑ์คอนกรีตอัดแรงและคอนกรีตเสาะ ผลิตภัณฑ์และจำหน่ายพลังงานไฟฟ้า ผลิตภัณฑ์ข้าว

ชีวภาพ โรงงานห้องเย็นแช่อาหาร ซ่อมรถยนต์ อบพีชหรือเมล็ดพืช และผลิตพลังงานไฟฟ้าจากเชื้อเพลิง ชีวมวลกำลังการผลิต 45 เมกะวัตต์

หมวดอุตสาหกรรมที่มีการลงทุนมากที่สุด 5 อันดับแรกของจังหวัด ได้แก่

1. หมวดอุตสาหกรรมผลิตอื่น ๆ (ทั่วไป) ประกอบด้วยการผลิต ส่งและจำหน่าย พลังงานไฟฟ้า เงินลงทุน 7,825.08 ล้านบาท รองลงมาการผลิตก๊าซชีวภาพ เงินลงทุน 500.24 ล้านบาท และการผลิตไอน้ำของกิจการ โรงแรม เงินลงทุน 248.50 ล้านบาท ตามลำดับ ปัจจุบันมีจำนวน โรงงานทั้งสิ้น 52 โรงงาน เงินลงทุนรวม 9,182.59 ล้านบาท คนงาน 649 คน

2. หมวดอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์จากพืช ประกอบด้วยการทำแปรรูปน้ำมันรำปะหลัง เงินลงทุน 2,837.06 ล้านบาท รองลงมาโรงสีข้าว เงินลงทุน 674.38 ล้านบาท และการทำมันเส้น เงินลงทุน 108.17 ล้านบาท ตามลำดับ ปัจจุบันมีจำนวนโรงงานทั้งสิ้น 148 โรงงาน เงินลงทุนรวม 3,692.38 ล้านบาท คนงาน 1,672 คน

3. หมวดอุตสาหกรรมอาหาร ประกอบด้วยการทำน้ำตาลดิบและน้ำตาลทราย เงินลงทุน 1,862.57 ล้านบาท รองลงมาน้ำแข็งก้อนเล็ก 304.64 ล้านบาท และการทำสาหร่ายเงินลงทุน 39.50 ล้านบาท ตามลำดับ ปัจจุบันมีจำนวนโรงงานทั้งสิ้น 49 โรงงาน เงินลงทุนรวม 2,307.56 ล้านบาท คนงาน 1,824 คน

4. หมวดอุตสาหกรรมเครื่องตี๋ม ประกอบด้วยการผลิตเอทานอล (ไม่ใช่เพื่อการบริโภค) เงินลงทุน 2,084.25 ล้านบาท และทำน้ำตี๋ม เงินลงทุน 3.95 ล้านบาท ปัจจุบันมีจำนวน โรงงานทั้งสิ้น 5 โรงงาน เงินลงทุน รวม 2,109.12 ล้านบาท คนงาน 145 คน

5. หมวดอุตสาหกรรมผลิตยานพาหนะและอุปกรณ์รวมทั้งการซ่อมยานพาหนะและ อุปกรณ์ ประกอบด้วย ซ่อมและปะยางรถยนต์ เงินลงทุน 874.32 บาท รองลงมาซ่อมเครื่องยนต์ ซ่อมตัวถังรถยนต์ เงินลงทุน 18.03 ล้านบาท ตามลำดับ ปัจจุบันมีจำนวนโรงงานทั้งสิ้น 66 โรงงาน เงินลงทุนรวม 885.60 ล้านบาท คนงาน 497 คน

ประเภทอุตสาหกรรมที่มีการลงทุนมากที่สุด 5 อันดับแรกของจังหวัด ได้แก่

อันดับที่ 1 กลุ่มอุตสาหกรรมการผลิต ผลิตกระแสไฟฟ้าจากพลังงานอาทิตย์ ผลิตส่ง และจำหน่ายพลังงานไฟฟ้า

ประเภทลำดับที่ 88(2) สาขาอุตสาหกรรมการผลิตอื่น ๆ

มีจำนวนทั้งหมด 8 โรงงาน เงินลงทุน 7,825.08 ล้านบาท คนงาน 144 คน

อันดับที่ 2 กลุ่มอุตสาหกรรมการผลิต ทำแปรรูปน้ำมันรำปะหลัง

ประเภทลำดับที่ 9(2) สาขาอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์จากพืช

มีจำนวนทั้งหมด 11 โรงงาน เงินลงทุน 2,837.06 ล้านบาท คนงาน 948 คน

อันดับที่ 3 กลุ่มอุตสาหกรรมการผลิต ผลิตเอทานอล (ไม่ใช่เพื่อการบริโภค)

ประเภทลำดับที่ 17 สาขาอุตสาหกรรมเครื่องตี๋ม

มีจำนวนทั้งหมด 2 โรงงาน เงินลงทุน 2,084.25 ล้านบาท คนงาน 80 คน

อันดับที่ 4 กลุ่มอุตสาหกรรมการผลิต ทำน้ำตาลดิบและน้ำตาลทรายขาว

ประเภทลำดับที่ 11(3) สาขาอุตสาหกรรมอาหาร

มีจำนวนทั้งหมด 2 โรงงาน เงินลงทุน 1,862.57 ล้านบาท คนงาน 1,326 คน

อันดับที่ 5 กลุ่มอุตสาหกรรมการผลิต ซ่อม ปะยางรถยนต์

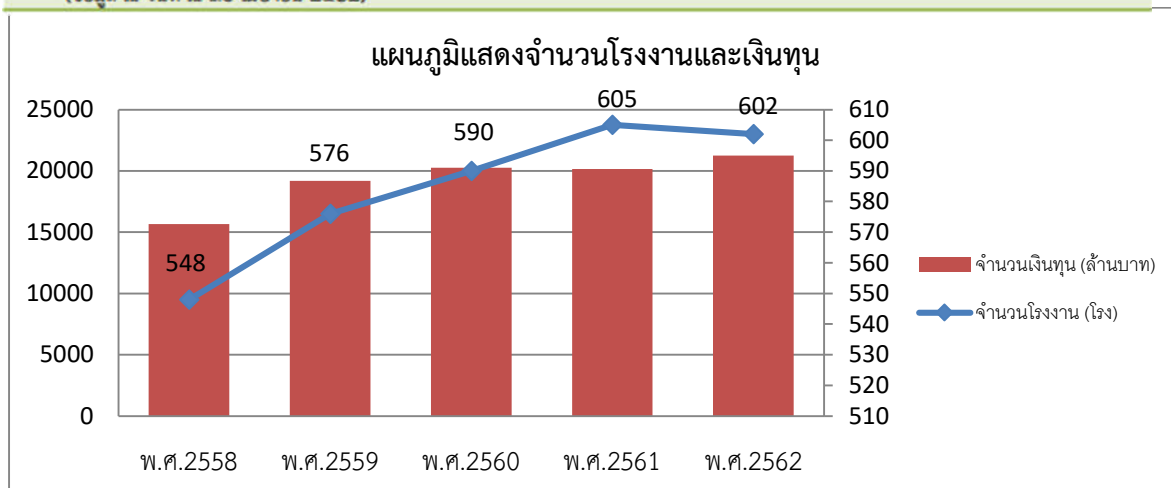

ประเภทลำดับที่ 95(1) สาขาอุตสาหกรรมผลิตยานพาหนะและอุปกรณ์รวมทั้ง
การซ่อมยานพาหนะและอุปกรณ์

มีจำนวนทั้งหมด 62 โรงงาน เงินลงทุน 882.16 ล้านบาท คนงาน 485 คน

ความเคลื่อนไหวการลงทุนภาคอุตสาหกรรมในจังหวัดกาฬสินธุ์ ปี พ.ศ. 2557 -
ปัจจุบัน โรงงานจำพวก 2 และ 3

ปี	จำนวนโรงงาน (โรง)	จำนวนเงินทุน (ล้านบาท)	จำนวนคนงาน (คน)
๒๕๕๘	๕๔๘	๑๕,๖๕๒.๐๗	๙,๓๘๐
๒๕๕๙	๕๗๖	๑๙,๑๗๑.๓๗	๖,๘๐๓
๒๕๖๐	๕๙๐	๒๐,๒๔๙.๓๖	๗,๔๙๒
๒๕๖๑	๖๐๕	๒๐,๑๕๕.๐๒	๗,๕๐๓
๒๕๖๒ (ข้อมูล ณ วันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๖๒)	๖๐๒	๒๐,๒๔๔.๑๔	๗,๕๘๘

ประเภทการประกอบกิจการที่ได้รับอนุญาตประกอบกิจการ

ปี พ.ศ. 2558 โรงงานที่ได้รับอนุญาตประกอบกิจการ ได้แก่ ประเภทประกอบกิจการ ฆ่าสัตว์ ผลิตพลังงาน ไฟฟ้า ผลิตสีเทอร์โมพลาสติก ทำเครื่องหมายบนถนน ตากกากแป้งมันสำปะหลัง ทำผลิตภัณฑ์จากไม้ เก็บรักษาและ ลำเลียงเมล็ดพืชหรือผลิตผลจากพืช สีส้าวชนิดแยกแกลบแยกรำ ทำมันเส้น ผลิตไส้ผ้าห่มจากใยผ้า ออบพืช หรือเมล็ด พืช ผลิตไม้แปรรูป ผลิตพลาสติกเป็นแผ่นสำหรับทำไส้ที่นอน ผลิตคอนกรีตผสมเสร็จ ดูดทราย ทำน้ำแข็งก้อนเล็ก ผลิตแอสฟัลต์ติกคอนกรีต บด ย่อย และล้าง เศษพลาสติกเก่า ผลิตหลังคาเหล็กและส่วนประกอบในการก่อสร้าง

ปี พ.ศ. 2559 โรงงานที่ได้รับอนุญาตประกอบกิจการ ได้แก่ ประเภทประกอบกิจการ ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ ชีวภาพ ตากกากแป้งมันชีวภาพ ซ่อมรถจักรยานยนต์ ซ่อมแซมรถพ่วง และผลิตรถพ่วง ซ่อมรถยนต์ ทำผลิตภัณฑ์ คอนกรีต เช่น ผลิตคอนกรีตผสมเสร็จ แปรรูปไม้เพื่อประดิษฐ์กรรม ใส ซอย ทำวงกบประตู หน้าต่าง และ เครื่องเรือน จากไม้ ผลิตแอสฟัลต์ติกคอนกรีต ผลิตภาชนะพลาสติกประเภทถังเก็บความเย็น ทำมันเส้น เชื่อมโลหะทั่วไป สีส้าว ทำน้ำปลาร้าปรุงสุก ทำขวดบรรจุน้ำ ผลิตส่วนประกอบสำหรับใช้ในการก่อสร้างอาคาร

ปี พ.ศ. 2560 โรงงานที่ได้รับอนุญาตประกอบกิจการ ได้แก่ ประเภทประกอบกิจการ ผลิตน้ำแข็งก้อนเล็ก ล้าง บด ย่อย พลาสติก อัดเศษพลาสติกหลอม และฉีดพลาสติก คัดแยกวัสดุที่ไม่ใช้แล้วไม่เป็นของเสียอันตราย ทำเครื่องเรือนหรือเครื่องตกแต่งภายในอาคารจากไม้ ทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ ผลิตขวดพลาสติก สีส้าวแยกแกลบแยกรำ แปรรูปไม้ เพื่อประดิษฐ์กรรม ใส ซอย ทำวงกบ ขอบประตูขอบหน้าต่าง บานประตู บานหน้าต่าง ไม้คิ้ว ไม้บัว และทำเครื่องเรือน เครื่องใช้จากไม้ผลิตแป้งมันสำปะหลัง ผลิตเครื่องตีผสมปูนไพร์ ทำคอนกรีตผสมเสร็จและทำผลิตภัณฑ์คอนกรีต ทำมันเส้น ทำภาชนะจากพลาสติก ซ่อมและเคาะฟันสิริรถยนต์และแอสฟัลต์ติกคอนกรีตเชื่อมโลหะทุกชนิด และทำอาหาร สำเร็จรูปสำหรับเลี้ยงสัตว์

ปี พ.ศ. 2561 โรงงานที่ได้รับอนุญาตประกอบกิจการ ได้แก่ ประเภทประกอบกิจการ ตากกากแป้งมัน สำปะหลัง สีส้าวชนิดแยกแกลบแยกรำ ผลิตยางเครป ทำคอนกรีตผสมเสร็จและทำผลิตภัณฑ์คอนกรีต ซ่อมและเคาะ ฟันสิริรถยนต์ดูดทราย ทำอาหารสำเร็จรูปสำหรับเลี้ยงสัตว์ ผลิตขึ้นไม้สับจากไม้ที่ปลูกขึ้นโดยเฉพาะ 13 ชนิด ตามมติ คณะรัฐมนตรีเพื่อจำหน่าย แปรรูปไม้เพื่อประดิษฐ์กรรม ใส เซาะร่อง ทำวงกบขอบหน้าต่าง บานประตู ขอบ หน้าต่าง บานประตู บานหน้าต่าง ทำเครื่องเรือนจากไม้ผลิตเครื่องตีผสมปูนไพร์ เผาถ่านจากไม้ผลิตขวดพลาสติก ห้องเย็น แช่อาหาร ผลิตน้ำแข็งก้อนเล็ก ผลิตแอสฟัลต์ติกคอนกรีต และบด ย่อย เศษพลาสติกเก่า

ปี พ.ศ. 2562 โรงงานที่ได้รับอนุญาตประกอบกิจการ ได้แก่ ประเภทประกอบกิจการ ตากกากแป้งมัน สำปะหลัง เก็บรักษาข้าวสาร คัดคุณภาพข้าวสารเพื่อ จำหน่าย ทำพลาสติกเป็นเม็ด สีส้าว ทำคอนกรีตผสมเสร็จ ทำขวดพลาสติกและทำน้ำดื่ม ซ่อมและเคาะฟันสิริรถยนต์ผลิตไส้ผ้าห่มจากเส้นใยและทำที่นอน ผลิตแอสฟัลต์ติก คอนกรีต ผลิตยางเครป ทำส่วนประกอบสำหรับใช้ในการก่อสร้างอาคาร ซ่อมและเคาะฟันสิริรถยนต์

โรงงานที่สำคัญในจังหวัดกาฬสินธุ์

ลำดับ ที่	ชื่อสถานประกอบการ	ประกอบกิจการ	เงินทุน (ล้านบาท)	คนงาน (คน)
1	บริษัท น้ำตาลมิตรภาพสินธุ์ จำกัด	ทำน้ำตาลทรายดิบ (กำลังการผลิต 35,000 ตันอ้อย/วัน)	1,517.57	855
2	บริษัท อุตสาหกรรมน้ำตาล อีสาน จำกัด	ทำน้ำตาลทรายดิบและน้ำตาลทรายขาว (กำลังการผลิต 15,000 ตันอ้อย/วัน)	345.00	471
3	บริษัท บางนาแป้งมัน จำกัด	ผลิตแป้งมันสำหรับหลัง (กำลังการผลิต 350 ตันแป้ง/วัน)	30.00	105
4	บริษัท สยามโปรดักส์ (1994) จำกัด	ทำแป้งมันสำหรับหลัง (กำลังการผลิต 466.67 ตันแป้ง/วัน)	65.12	94
5	บริษัท เอเชียโมดิไฟด์สตาร์ช จำกัด	ทำแป้งมันสำหรับหลัง (กำลังการผลิต 900 ตันแป้ง/วัน)	228.638	95
6	บริษัท ไทยวา จำกัด (มหาชน)	ผลิตแป้งมันสำหรับหลัง (กำลังการผลิต 400 ตันแป้ง/วัน)	63.00	457
7	บริษัท แป้งมันกาฬสินธุ์ จำกัด	ทำแป้งมันสำหรับหลัง (กำลังการผลิต 1,66.67 ตันแป้ง/วัน)	380.00	449
8	บริษัท เนชั่นเนลสตาร์ช แอนด์ เคมิคัล (ไทยแลนด์) จำกัด	ผลิตแป้งมันสำหรับหลัง และแป้ง สำเร็จรูป (กำลังการผลิต 250 ตันแป้ง/วัน)	407.00	150
9	บริษัท จิรัฐพัฒนาการเกษตร จำกัด	ผลิตแป้งมันสำหรับหลัง (กำลังการผลิต 633 ตันแป้ง/วัน)	80.00	50
10	บริษัท เอเชียโมดิไฟด์สตาร์ช จำกัด	ผลิตแป้งมันดัดแปลง (Modified Starch) (กำลังการผลิต 85 ตันแป้ง/วัน)	110.00	100
11	บริษัท แป้งมันสมเด็จ จำกัด	ทำแป้งมันสำหรับหลัง (กำลังการผลิต 1,000 ตันแป้ง/วัน)	62.00	297
12	บริษัท อีสาน พรีเมียม สตาร์ช จำกัด	ผลิตแป้งมันสำหรับหลังและพลังงานผลิต ไฟฟ้าขนาด 2.99 เมกะวัตต์ เพื่อใช้เอง ในโรงงาน (กำลังการผลิต 630 ตัน/วัน)	603.545	180
13	บริษัท ศรีตรังแอโกรอินดัสทรี จำกัด (มหาชน)	ผลิตยางเครป ยางแท่ง เอสทีอาร์ 20 ยางผสม (กำลังการผลิต 150,000 ตัน/ วัน)	183.00	180
14	บริษัท อีสเทิร์นไรซ์มิลล์ จำกัด	สีข้าวหนึ่ง (กำลังสีสูงสุด 1,200 เกวียน/วัน)	130.00	27
15	บริษัท โรงสีข้าวไทยเกษตร 2005 จำกัด	สีข้าว (กำลังสีสูงสุด 400 เกวียน/วัน)	100.00	19
16	บริษัท ชันพาร์ค จำกัด	ผลิตกระแสไฟฟ้าจากพลังงาน แสงอาทิตย์ (1.25 เมกะวัตต์)	95.00	6
17	บริษัท ชันพาร์ค 2 จำกัด	ผลิตกระแสไฟฟ้าจากพลังงาน แสงอาทิตย์	95.00	6

ลำดับ ที่	ชื่อสถานประกอบการ	ประกอบกิจการ	เงินทุน (ล้านบาท)	คนงาน (คน)
		(1.25 เมกะวัตต์)		
18	บริษัท วี.โอ.เน็ต ไบโอดีเซล เอเชีย จำกัด	ผลิตกระแสไฟฟ้าจากพลังงาน แสงอาทิตย์ (1 เมกะวัตต์)	66.50	5
19	บริษัท เค.เอส.ไบโอ-พลัส จำกัด	ผลิตพลังงานไฟฟ้า (กำลังการผลิต 2.86 เมกะวัตต์)	45.00	6
20	บริษัท เค.เอส.ไบโอ-พลัส จำกัด	ผลิตพลังงานไฟฟ้า จากก๊าซชีวภาพ (กำลังการผลิต 4.8 เมกะวัตต์)	50.00	6
21	บริษัท เอส ดี ไบโอสัพพลาย จำกัด	ผลิตพลังงานไฟฟ้าเชื้อเพลิงก๊าซชีวภาพ จากน้ำเสีย (กำลังการผลิต 1.2 เมกะ วัตต์)	62.00	3
22	บริษัท อีสานไบโอเพาเวอร์ จำกัด	ผลิตพลังงานไฟฟ้าจากเชื้อเพลิงชีวมวล (กำลังการผลิต 12 เมกะวัตต์)	600.00	54
23	บริษัท มิตรผลไบโอ-เพาเวอร์ (ภูมินารายณ์) จำกัด	ผลิตพลังงานไฟฟ้าจากเชื้อเพลิงชีวมวล (กำลังการผลิต 45 เมกะวัตต์)	3,027.45	15
24	บริษัท มิตรผลไบโอ-เพาเวอร์ (กาฬสินธุ์) จำกัด	ผลิตส่งและจำหน่ายพลังงานไฟฟ้า (กำลังการผลิต 68.39 เมกะวัตต์)	3,252.62	30
25	บริษัท กมลลาไสย ไบโอ เพาเวอร์ 2010 จำกัด	ผลิตพลังงานไฟฟ้า (กำลังการผลิต 9.9 เมกะวัตต์)	685.00	34
26	บริษัท พี แอนด์ ปภพ รีนิวเอ เบิล จำกัด	ผลิต ส่งและจำหน่ายพลังงานไฟฟ้า (กำลังการผลิต 1 เมกะวัตต์)	103.00	4

แสดงสถิติจำนวนโรงงานแยกตามเงินลงทุนของจังหวัดกาฬสินธุ์ ณ วันที่ 31 พฤษภาคม 2558

แยกตามหมวดอุตสาหกรรม 21 ประเภท (จำพวกที่ 2 และจำพวกที่ 3)

รายการ	จำนวน	เงินทุน (ล้านบาท)	คนงาน (คน)	เครื่องจักร (แรงม้า)
1. ผลิตภัณฑ์จากพืช	148	3,692.38	1,672	203,290.10
2. อุตสาหกรรมอาหาร	49	2,307.56	1,824	428,588.68
3. อุตสาหกรรมเครื่องตี	5	2,109.12	145	9,262.47
4. สิ่งทอ	15	80.91	270	1,554.79
5. อุตสาหกรรมเครื่องแต่งกายยกเว้น รองเท้า	1	0.90	40	14.19
6. ผลิตหนังสัตว์และผลิตภัณฑ์จากหนัง สัตว์	1	20.37	74	65.00
7. แปรรูปไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้	46	162.14	447	7,119.17
8. เครื่องเรือนหรือเครื่องตกแต่งในอาคาร จากไม้ แก้วยาง หรือโลหะอื่น ๆ	10	10.07	100	638.30
9. ผลิตกระดาษและผลิตภัณฑ์จาก กระดาษ	0	0	0	0
10. การพิมพ์ การเย็บเล่ม ทำปกหรือการ	1	10.30	28	93.74

รายการ	จำนวน	เงินทุน (ล้านบาท)	คนงาน (คน)	เครื่องจักร (แรงม้า)
ทำแม่พิมพ์				
11. เคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมี	9	80.19	116	1,900.39
12. ผลิตภัณฑ์จากปิโตรเลียม	12	222.14	124	6,454.62
13. ยางและผลิตภัณฑ์ยาง	8	266.58	86	22,709.30
14. ผลิตภัณฑ์พลาสติก	24	149.10	245	3,042.02
15. ผลิตภัณฑ์โลหะ	89	679.69	80	11,509.92
16. ผลิตโลหะขั้นมูลฐาน	0	0	0	0
17. ผลิตภัณฑ์โลหะ	49	361.91	407	4,693.69
18. ผลิตเครื่องจักรและเครื่องกล	16	17.08	57	562.87
19. ผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์	1	5.50	7	123.11
20. ผลิตยานพาหนะและอุปกรณ์รวมทั้ง การซ่อมยานพาหนะและอุปกรณ์	66	885.60	497	2,627.17
21. การผลิตอื่นๆ	52	9,182.59	649	637,167.80
รวม	602	20,244.14	7,588	1,336,417.33

6.8 แรงงาน

สถานการณ์ด้านแรงงาน ปี2561 จังหวัดกาฬสินธุ์มีประชากรที่มีกำลังแรงงานที่มีอายุ15 ปีขึ้นไป จำนวน 653,217 คน เป็นผู้มีงานทำ 418,314 คน ผู้ว่างงาน 2,517 คน และผู้รอฤดูกาล 1,785 คน

การมีงานทำ ผู้ทำงาน 418,314 คน ทำงานในภาคเกษตรกรรม 252,317 คน หรือร้อยละ 60.3 ผู้มีงานทำนอกภาคเกษตรกรรม มีจำนวน 165,997 คน ร้อยละ 39.7 โดยกลุ่มผู้ทำงานนอกภาคเกษตรกรรม จะทำงานในอุตสาหกรรมการขายส่ง ขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์จักรยานยนต์ ของใช้ส่วนบุคคลและของใช้ในครัวเรือน จำนวน 51,538 คน ร้อยละ 12.3 รองลงมาได้แก่ อุตสาหกรรมการผลิต จำนวน 28,134 คน ร้อยละ 6.7 และการบริหารราชการและป้องกันประเทศ จำนวน 27,784 คน ร้อยละ 6.9

แรงงานนอกระบบ มีผู้ทำงานอยู่ในแรงงานนอกระบบ จำนวน 356,808 คน หรือร้อยละ 82.93 ของประชากรที่มีงานทำ โดยแรงงานนอกระบบเหล่านี้ จะทำงานในภาคเกษตรกรรม เป็นส่วนใหญ่ ร้อยละ 76.22 หรือ 249,451 คน ส่วนนอกภาคเกษตร ร้อยละ 23.78 หรือ 77,854 คน ในภาคอุตสาหกรรมที่มีแรงงานนอกระบบ ทำงานสูงสุด ได้แก่ การขายส่ง ขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์จักรยานยนต์ของใช้ส่วนบุคคลและของใช้ในครัวเรือน จำนวน 33,314 คน (ร้อยละ 10.17) การผลิต จำนวน 19,051 คน (ร้อยละ 5.82) และ ที่พักแรม และ บริการด้านอาหาร จำนวน 8,145 คน (ร้อยละ 2.48) ตามลำดับ

การบริการจัดหางานในประเทศ ในปี 2561 มีตำแหน่งงานว่างในจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 2,579 คน ช่วงอายุที่เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานในปีนี้ ส่วนใหญ่จะมีอายุระหว่าง 18 – 24 ปีโดยที่ตลาดมีความต้องการ สูงสุด มีตำแหน่งงานว่าง ร้อยละ 49.58 รองลงมาคือ อายุ 25 – 29 ปี ร้อยละ 32.06 สำหรับอาชีพที่มี ตำแหน่งงานว่างสูงสุด คือ การผลิต จำนวน 1,489 อัตรา (ร้อยละ 38.35) ผู้ลงทะเบียนสมัครงานในปี2561 มีจำนวน 3,177 คน มีผู้ลงทะเบียนสมัครงานสูงสุดในอาชีพ ขึ้นพื้นฐานต่าง ๆ ในด้านการขายและการให้บริการ จำนวน 1,193 คน (ร้อยละ 37.54) รองลงมาคือ พนักงานบริการและพนักงานในร้านค้าและตลาด จำนวน 753 คน (ร้อยละ 23.69) ขณะที่ ผู้ได้รับการบรรจุงาน จำนวน 1,756 คน ในปี2561 การบรรจุงานตามประเภทอุตสาหกรรมใน ด้านอุตสาหกรรม พบว่า การบรรจุงานสูงสุดคือ อาชีพขึ้นพื้นฐานต่าง ๆ ในด้านการขายและการให้บริการ จำนวน 1,133 คน (ร้อยละ 45.25) รองลงมาคือ อาชีพพนักงานบริการและพนักงานในร้านค้าและตลาด จำนวน 623 คน (ร้อยละ 25.80)

การใช้แรงงานต่างด้าว จำนวนคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตทำงานในจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 3,505 คน จำแนกเป็นกลุ่มต่างๆ ดังนี้

1. คนต่างด้าวมาตรา 59 ประเภททั่วไป ได้แก่ คนต่างด้าวที่มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร หรือได้รับ อนุญาตให้เข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองโดยมิใช่ได้รับอนุญาตให้เข้ามาใน ฐานะนักท่องเที่ยว หรือผู้เดินทางผ่าน และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนดในกฎกระทรวง จำนวน 682 คน

2. คนต่างด้าวมาตรา 59 นำเข้าตาม MOU ได้แก่ คนต่างด้าวสัญชาติเมียนมา ลาว และกัมพูชา ที่เข้ามาทำงานตามความตกลงระหว่างรัฐบาลไทย กับรัฐบาลประเทศต้นทาง จำนวน 1,151 คน

3. คนต่างด้าวมาตรา 59 พิสูจน์สัญชาติได้แก่ คนต่างด้าวสัญชาติเมียนมา ลาว และกัมพูชา ที่หลบหนีเข้าเมืองได้รับผ่อนผันให้ทำงานและอยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว ตามมติรัฐมนตรีได้ผ่านการพิสูจน์ สัญชาติและปรับสถานะการเข้าเมืองถูกกฎหมายเรียบร้อยแล้ว จำนวน 1,648 คน

4. คนต่างด้าวมาตรา 13 ประเภทชนกลุ่มน้อย ได้แก่คนต่างด้าวที่ไม่ได้รับสัญชาติไทยตามกฎหมาย ว่าด้วยสัญชาติและกระทรวงมหาดไทยได้ออกเอกสารเพื่อรอพิสูจน์สถานะยื่นขอใบอนุญาตทำงาน จำนวน 24 คน

แรงงานไทยในต่างประเทศ ปี2561 ผู้แจ้งความประสงค์เดินทางไปทำงานต่างประเทศผ่าน สำนักงานจัดหางานจังหวัดกาฬสินธุ์จำนวน 463 คน ส่วนใหญ่เป็นผู้มีการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 195 คน คิดเป็นร้อยละ42.09 ของผู้แจ้งความประสงค์ทั้งหมด รองลงมาคือระดับมัธยมศึกษา จำนวน 162 คน ร้อยละ 39.90 ระดับ ปวช. ปวส. ปวท. และอนุปริญญา จำนวน 94 คน ร้อยละ 12.41 ปริญญาตรีจำนวน 10 คน ร้อยละ 5.35 และ ระดับปริญญาโท จำนวน 2 คน ร้อยละ 0.24

การเลิกจ้างแรงงาน ปี2561 (มกราคม -ธันวาคม 2561) มีรายงานการเลิกจ้างแรงงานในจังหวัด กาฬสินธุ์เกิดขึ้นจำนวน 4 แห่ง เป็นสถานประกอบการขนาด 5 – 9 คน 1 แห่ง เป็นสถานประกอบการขนาด 10 – 19 คน 1 แห่ง เป็นสถานประกอบการขนาด 20 – 49 คน 1 แห่ง เป็นสถานประกอบการขนาด 100 – 299 คน 1 แห่ง ประเภทกิจการติดตั้งอินเทอร์เน็ต มีลูกจ้าง 7 คน ประเภทกิจการผลิตก๊าซชีวภาพ มีลูกจ้าง 16 คน บริษัทไทยเบฟ เวอเรจ โลจิสติกส์จำกัด มีลูกจ้าง 21 คน และ บริษัทเอกชัยดิสรวิวัฒน์ ชิสมิทร จำกัด มีลูกจ้าง 42 คน ตามลำดับ โดยมี ลูกจ้างที่ถูกเลิกจ้าง จำนวน 86 คน

6.8.1 อัตราการจ้างงาน

อัตราการจ้างงานเป็นตัวชี้วัดที่แสดงให้เห็นภาวะการมีงานทำ ในตลาดแรงงานของจังหวัดกาฬสินธุ์ว่ามีสัดส่วนมากน้อยเพียงใด ในปี 2561 พบว่าอัตราการจ้างงานในจังหวัดอยู่ที่ร้อยละ 64.0 ลดลงจากปีที่แล้ว ร้อย ละ 67.0 แต่เมื่อเปรียบเทียบกับไตรมาสเดียวกันปีก่อนที่อยู่ร้อยละ 61.24 พบว่ามีแนวโน้มการขยายตัวเพิ่มขึ้น ส่วน อัตราการจ้างงาน ในภาคเกษตร จังหวัดกาฬสินธุ์ มีอัตราร้อยละ 62.74 เมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา พบว่าอัตราการ มีงานทำในภาคเกษตรจังหวัดกาฬสินธุ์มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นจากไตรมาส 2 ปี 2561 จากอัตราร้อยละ 53.96 และเมื่อเปรียบเทียบกับไตรมาสเดียวกันของปีที่ผ่านมา มีสัดส่วนเพิ่มขึ้น ร้อย ละ 62.47 ทั้งนี้เป็นผลกระทบจาก ไตรมาส 3 และไตรมาส 4 ซึ่งเกษตรกรบางส่วนที่ทำการเกษตรกรรม จึงทำให้การ จ้างแรงงานในภาคเกษตรเพิ่มขึ้น ส่วนอัตราการจ้างงานนอกภาคเกษตร ก็จะมีสัดส่วนที่ลดลงในไตรมาส 3 ปี 2561 กล่าวคือ ในไตรมาส 2 ปี 2561 มีอัตรา 46.04 ปรับลดลงเป็น 37.26 ในไตรมาส 3 ปี 2561 สาเหตุที่อาจสืบเนื่อง จากแรงงานในภาคเกษตรเคลื่อนย้ายเข้าไปอยู่ภาคเกษตรกรรม อันมีสาเหตุจากการที่เริ่มต้นฤดูกาลเพาะปลูก

6.8.2 อัตราการว่างงาน

อัตราการว่างงานในปีที่ผ่านมา จะพบว่าอัตราการว่างงานของจังหวัด กาฬสินธุ์แต่ละไตรมาสจะ ปรับตัวสูงขึ้นและลดลงตามปัจจัยในเรื่องฤดูกาล เป็นหลัก เนื่องจากจังหวัดกาฬสินธุ์เป็นพื้นที่เกษตรกรรม ไตรมาส 1 เป็นช่วงฤดูแล้งนอกฤดูการเกษตร หรือนอกฤดูเก็บเกี่ยว ส่งผลให้แรงงานในภาคเกษตรของจังหวัด กาฬสินธุ์ว่างงาน อัตราการว่างงานในไตรมาส 1 คงที่และเริ่มสูงขึ้นในไตรมาส 2 เนื่องจากเป็นช่วงที่กำลังแรงงานใหม่สำเร็จการศึกษา เริ่มเข้าสู่ตลาดแรงงาน สำหรับไตรมาส 3 เป็นช่วงฤดูการเกษตร ประกอบกับกำลังแรงงานใหม่ที่กำลังสำเร็จการศึกษาเริ่ม เข้าสู่ตลาดแรงงานจึงเป็นปัจจัยที่มีผลต่ออัตราการว่างงานที่ลดลง และอัตราการว่างงานจะเริ่มขยับตัวสูงขึ้นอีก เล็กน้อยในไตรมาส 4 แต่ยังคงอยู่ในระดับทรงตัว เนื่องจากไตรมาส 4 เป็นช่วงฤดูเก็บเกี่ยว ยังต้องใช้แรงงานในภาค เกษตรกรรมอยู่ดังนั้นอัตราการว่างงาน จึงเป็นเครื่องชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยฤดูกาล นอกจากนี้อัตราการว่างงานจะ เกี่ยวข้องกับภาวะเศรษฐกิจและพื้นที่ที่กล่าวคือ แรงงานจะมีการเคลื่อนย้ายสู่ภาคเกษตรในไตรมาสที่เป็นฤดูเพาะปลูก จังหวัดที่เป็นพื้นที่การเกษตรจะมีอัตราการว่างงานต่ำ ขณะที่จังหวัดในพื้นที่ของอุตสาหกรรมจะมีอัตราการว่างงานสูง สำหรับอัตราการว่างงานในจังหวัดกาฬสินธุ์ประจำปี 2561 (มกราคม – ธันวาคม 2561) มีอัตรา เฉลี่ยร้อยละ 0.35 ลดลงจาก ปี 2560 (มกราคม – ธันวาคม 2560) จากอัตราเฉลี่ยร้อยละ 0.22

ตารางแสดงจำนวนผู้มีงานทำเฉลี่ยในจังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามสถานภาพแรงงาน

สถานภาพแรงงาน	2557	2558	2559	2560	Q4/2561		
					ชาย	หญิง	รวม
ประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป	668,514	650,624	651,916	652,785	339,592	313,625	653,217
1. ผู้อยู่ในกำลังแรงงาน	451,259	424,626	409,564	397,455	186,652	233,448	420,099
1.1 ผู้มีงานทำ	450,172	423,437	408,636	395,305	186,547	231,767	418,314
1.2 ผู้ว่างงาน	611	962	881	1,379	-	-	-
1.3 ผู้รอฤดูกาล	705	227	48	772	104	1,681	1,785
2. ผู้ไม่อยู่ในกำลังแรงงาน	177,078	225,998	242,352	255,330	152,940	80,177	233,118
2.1 ทำงานบ้าน	75,149	77,106	88,363	98,765	83,939	5,523	89,461
2.2 เรียนหนังสือ	54,378	57,118	57,422	55,469	28,059	27,398	55,457
2.3 อื่น ๆ	87,675	91,773	96,567	101,095	40,943	47,257	88,200

ตารางแสดงจำนวนผู้มีงานทำจำแนกตามระดับการศึกษา

ประเภทการศึกษา	2557	2558	2559	2560	Q4/2561		
					ชาย	หญิง	รวม
1. ไม่ได้รับการศึกษา	415	741	651	413	-	-	-
2. ต่ำกว่าประถมศึกษา	126,889	114,176	108,110	100,528	46,474	60,953	107,427
3. ประถมศึกษา	160,226	151,413	139,217	131,111	60,948	74,348	135,296
4. มัธยมศึกษาตอนต้น	54,691	48,715	47,460	45,806	20,877	33,391	54,269
5. มัธยมศึกษาตอนปลาย	65,562	59,965	59,623	66,069	25,943	40,021	65,964
- สายสามัญ	59,956	52,238	53,178	59,534	23,886	35,630	59,516
- สายอาชีวศึกษา	8,547	7,518	6,445	6,534	2,057	4,399	6,457
- สายวิชาการศึกษา	60	209	-	-	-	-	-
6. อุดมศึกษา	45,354	48,583	53,575	51,379	32,304	23,046	55,350
- สายวิชาการ	20,612	21,473	23,098	21,552	14,363	11,055	25,418
- สายอาชีพ	12,857	16,654	15,363	18,759	10,670	9,533	20,203
- สายวิชาการศึกษา	8,886	10,457	15,114	11,068	7,271	2,458	9,728
7. การศึกษาอื่น ๆ	58	-	-	-	-	-	-
8. ไม่ทราบ	-	-	-	-	-	-	-
รวม	450,172	423,437	408,636	395,305	186,547	231,767	418,314

ที่มา : สำนักงานสถิติจังหวัดกาฬสินธุ์

7. ศาสนา ประเพณี วัฒนธรรม

7.1 การนับถือศาสนา

ประชากรส่วนใหญ่ของจังหวัดกาฬสินธุ์นับถือศาสนาพุทธ จึงมีวัดและสำนักสงฆ์ในพุทธศาสนากกระจายอยู่ทั่วไปในจังหวัดข้อมูล ณ เดือน มิถุนายน 2559 จังหวัดกาฬสินธุ์ มีวัด/สำนักสงฆ์ จำนวนทั้งสิ้น 865 แห่ง ที่พักสงฆ์ 426 แห่ง พระสงฆ์ 4,642 รูป พุทธศาสนิกชน 982,882 คน นอกนั้นเป็น คริสต์ศาสนิกชนจำนวน 1,395 คน และอิสลาม จำนวน 62 คน

ตารางแสดงข้อมูลสำคัญทางพระพุทธศาสนาจังหวัดกาฬสินธุ์

ข้อมูลสำคัญ/ปี พ.ศ.	2555	2556	2557	2558	2559
จำนวนวัด/สำนักสงฆ์ (แห่ง)	777	817	843	859	865
ที่พักสงฆ์ (แห่ง)	380	385	390	415	426
วัดร้าง (แห่ง)	49	49	49	49	49
พระสงฆ์ (รูป)	5,785	5,600	4,801	4,728	4,642
จำนวนพุทธศาสนิกชน (คน)	983,336	982,282	983,159	982,878	982,882

7.2 ประเพณีและงานประจำปี

จังหวัดกาฬสินธุ์มีการสืบสานประเพณีท้องถิ่นอีสาน “ฮีตสิบสอง คองสิบสี่” คำว่า “ฮีต” คือคำว่า จารีต และ “สิบสอง” หมายถึง สิบสองเดือน ดังนั้น “ฮีตสิบสอง”จึงหมายถึง ประเพณีที่ชาวลาวในภาคอีสานปฏิบัติกันมาในโอกาสต่าง ๆ ทั้งสิบสองเดือนของแต่ละปี เป็นการผสมผสานพิธีกรรมที่เกี่ยวกับเรื่องผีและพิธีกรรมทางการเกษตรเข้ากับพิธีกรรมทางพุทธศาสนา ขณะที่ “คองสิบสี่” เป็นคำและข้อปฏิบัติคู่กับ “ฮีตสิบสอง” คำว่า “คอง” แปลว่า แนวทาง หรือ ครรลอง ธรรมเนียมประเพณี และ “สิบสี่” หมายถึง ข้อวัตรหรือแนวทางปฏิบัติสิบสี่ข้อ ดังนั้น “คองสิบสี่” จึงหมายถึง ข้อวัตรหรือแนวทางที่ประชาชนทุกระดับ นับตั้งแต่พระมหากษัตริย์ ผู้มีหน้าที่ปกครองบ้านเมือง พระสงฆ์ และคนธรรมดาสามัญพึงปฏิบัติสิบสี่ข้อ

ประเพณีและงานประจำปีที่สำคัญของจังหวัดกาฬสินธุ์ มีดังนี้

1) งานมาฆปุรณมี ทวารวดีมีงหล้า เมืองฟ้าแดดสงยาง ทะเลตุงหนึ่งเดียวในอีสาน ด้วยแรงศรัทธาในพระพุทธศาสนาและความศรัทธาในองค์พระธาตุยาคู ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ หรือในช่วงวันมาฆบูชาของทุกปี ชาวจังหวัดกาฬสินธุ์จะร่วมกันถักทอसान ตุง หรือ ธุง แล้วนำมาถวายต่อองค์พระธาตุยาคูที่ชาวจังหวัดกาฬสินธุ์นับถือและศรัทธา เพื่อถวายเป็นพุทธบูชาต่อองค์พระธาตุยาคู ในวันมาฆบูชา บริเวณพระธาตุยาคู อำเภอภมกลไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ สำหรับ “ตุง” หรือ “ธุง” ทำเป็น 2 แบบ คือ แบบตุงผ้า และตุงใย ซึ่งชาวบ้านจะช่วยกันประดิษฐ์ลวดลายตุง ต่อเติม โครงสร้างซุ้มด้านหน้า ตั้งแต่ ตุงใย ขนาดเล็ก ไปจนถึงตุงใยขนาดใหญ่ แสดงให้เห็นถึงความสามัคคี และพลังศรัทธา ในพระพุทธศาสนา ตามความเชื่อของชาวอีสาน “ตุง” หรือ “ธุง” เป็นสัญลักษณ์ที่เป็น สิริมงคล ความดีงาม เชื่อว่าเมื่อได้ถวายตุง จะเป็นบันไดไปสู่สวรรค์

2) งานประเพณีบุญบายศรีสู่ขวัญข้าวคุณลาน สืบสานตำนานพระแม่โพสพ วัดเศวตวันวาราม บ้านด่อน ตำบลเหนือ อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ ประเพณีบุญคุณลานเป็นประเพณีของชาวอีสาน หรือ “ฮีตสิบสอง คองสิบสี่” เมื่อถึงเดือนยี่หรือเดือนสอง จะมีพิธีหรืองานบุญเพื่อเป็นสิริมงคลคือ “บุญคุณลาน” บุญบายศรีสู่ขวัญข้าวคุณลาน ของชาวบ้านด่อน ตำบลเหนือ ถือว่าเป็นประเพณีที่ยิ่งใหญ่และมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น มีความโดดเด่นแตกต่างจากประเพณีบุญคุณลานทั่วไป โดยเฉพาะปราสาทรวงข้าวที่เกิดจากแรงศรัทธา ถือว่าเป็นศิลปะแห่งศรัทธาในพระแม่โพสพที่เปี่ยมไปด้วยคุณค่าและยังเป็นสื่อสะท้อนอันชัดเจนให้เห็นถึงเอกลักษณ์ทางวิถีวัฒนธรรมไทยอีสาน โดยการจัดสร้างเป็นปราสาทรวงข้าวขนาดใหญ่สูงกว่า 20 เมตร โดยอาศัยแรงศรัทธาจากชุมชนร่วมกันสร้างปราสาทและนำมัดรวงข้าวมาประดับตกแต่ง ใช้เวลากว่า 3 เดือนจึงสำเร็จเป็นปราสาทรวงข้าวอันวิจิตรสวยงามเพื่อใช้ในการประกอบพิธีกรรมบุญคุณลาน เป็นศิลปะแห่งศรัทธาในพระแม่โพสพที่เปี่ยมคุณค่าและหาชมได้ยาก

3) ประเพณีวัฒนธรรมผู้ไทบุญบั้งไฟทะเลล้น บ้านกุดหว้า ตำบลกุดหว้า อำเภอภูพานารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นประเพณีที่สะท้อนวิถีชีวิตดั้งเดิมของชาวอีสานเป็นบุญประเพณีการขอฟ้าขอฝน เพื่อทำการเกษตรกรรมในการเพาะปลูกข้าวประจำปี การจุดบั้งไฟทะเลล้นบูชาพญาแถนเป็นการสืบสานงานวัฒนธรรมผู้ไท เสริมสร้างความสามัคคี ความเข้มแข็งของชุมชน และส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์วัฒนธรรม มีลักษณะเฉพาะตัวของบั้งไฟเป็นเอกลักษณ์แห่งเดียวของภาคอีสาน คือ ตัวกระบอกของบั้งไฟ ทำด้วยเหล็กบรรจุดินประสิว ยาวตั้งแต่ 3-6 เมตร และขึ้นประกอบอีกส่วนก็คือ ไม้ไผ่สานซึ่งล้อมรอบตัวกระบอกบั้งไฟ อันเป็นเอกลักษณ์ของบั้งไฟทะเลล้น บ้านกุดหว้าเป็นหมู่บ้านที่มีการผลิตทะเลล้นหมู่บ้านเดียวในประเทศไทย แต่ละปีก็ได้จัดงานประเพณีนี้ขึ้นมาด้วยทีมช่างทำทะเลล้นที่มีความชำนาญและมีชื่อเสียง เริ่มจากการทำ บั้งไฟทะเลล้น เป็นบั้งไฟทะเลล้น และในที่สุดจึงได้มีการสร้างบั้งไฟทะเลล้นขนาดใหญ่หรือ บั้งไฟทะเลล้น

4.) ประเพณีตักบาตรเทโวโรหณะ เป็นประเพณีทำบุญตักบาตรในวันออกพรรษาแต่พระสงฆ์จำนวนหลายร้อยรูปเดินที่ลงมาจากบันไดยอดเขาภูสิงห์ จำนวน 654 ชั้น พร้อมขบวนอัญเชิญ

พระพุทธรูป เทวดา นางฟ้า ตามความเชื่อของพุทธศาสนิกชนที่ว่า วันออกพรรษาเป็นวันที่ พระพุทธเจ้าเสด็จกลับลงมาจากสวรรค์ หลังจากไปเทศนาโปรดพุทธมารดาจากบันไดสวรรค์ มี ประชาชนจากจังหวัดกาฬสินธุ์ ร้อยเอ็ด อุตรดิตถ์ และพุทธศาสนิกชนในจังหวัดใกล้เคียงมาร่วมทำบุญ ตักบาตรเป็นจำนวนมาก ตลอดระยะทางกว่า 2 กิโลเมตรของถนนสายบุญแห่งนี้ การจัดงานเพื่อ ส่งเสริมสืบสานงานประเพณีวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่นให้คงอยู่สืบไป และส่งเสริมการท่องเที่ยว วัตวิถี ให้ประชาชนได้มีโอกาสทำบุญตักบาตร และสร้างความอบอุ่นในครอบครัว นอกจากนี้ มีกิจกรรมต่าง ๆ มากมาย เช่น การจำหน่ายสินค้า OTOP ของอำเภอสหัสขันธ์ กิจกรรมบำเพ็ญบุญ ตักบาตรวันเกิด ตักบาตร 108 การแสดงศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านกาฬสินธุ์ การประกวดขับร้อง สรภัญญะประเภทเยาวชน และประชาชนทั่วไป การปฏิบัติธรรม

5) งานมหกรรมโปงลาง แพรวา จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นงานประเพณีท้องถิ่นของจังหวัดที่ จัดเป็นประจำทุกปี เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย ประชาชนและนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยชาว ต่างประเทศต่างให้ความสนใจกับงานเทศกาลนี้ โดยในแต่ละปีจะเดินทางมาเที่ยวชมและเลือกซื้อ สินค้าพื้นเมืองเครื่องใช้ของจังหวัดไปปีละเป็นจำนวนมาก เป็นการส่งเสริมรายได้อุตสาหกรรมท้องถิ่น อีกทางหนึ่งด้วย วัตถุประสงค์หลักของงานนี้มุ่งเผยแพร่ พื้นฟู อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมขนบธรรมเนียม ประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น เพื่อสนับสนุนเผยแพร่ความรู้ด้านเทคโนโลยีและผลงานของส่วน ราชการทั้งภาครัฐและเอกชนของจังหวัดแก่ประชาชนผู้สนใจทั่วไป จุดเน้นสำคัญของงานคือขบวน แห่ในพิธีเปิดงานที่มหัศจรรย์ที่แสดงให้เห็นถึง ประเพณีศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นที่สร้างขึ้นจากคำขวัญ ของจังหวัดกาฬสินธุ์ที่ว่า "หลวงพ่อดังคำลือเลื่อง เมืองฟ้าแดดสงยาง โปงลางเลิศล้ำ วัฒนธรรม ผู้ ไทย ผ้าไหมแพรวา ผาเสวยภูพาน มหาธารลำปาว ไดโนเสาร์สัตว์โลกล้านปี"

6) ประเพณีแข่งขันเรือยาวชิงถ้วยพระราชทาน จัดขึ้นเป็นประจำทุกปีในช่วงก่อน ออกพรรษา โดยจัดแข่งขัน ณ สนามแข่งเรือบริเวณสะพานข้ามลำปาวเขตติดต่อระหว่าง อ.กมลาไสย ไปตัวเมืองกาฬสินธุ์ ถนนสายกาฬสินธุ์-ร้อยเอ็ด มีเรือแชมป์จากกลุ่มน้ำต่างๆ ทั่วประเทศและเรือจาก ประเทศลาว มาร่วมแข่งขันชิงถ้วยพระราชทานกันอย่างคึกคัก เป็นการจัดงานเพื่ออนุรักษ์ประเพณี แข่งเรือยาวในลำน้ำปาวที่สืบทอดกันมากกว่า 30 ปี เป็นการส่งเสริมท่องเที่ยวและยกระดับการแข่งขัน เรือยาวอำเภอ กมลาไสย เป็นงานระดับประเทศ โดยเรือที่เข้าแข่งขันมีหลายประเภท เช่นประเภทเรือ ยาวใหญ่ขนาด 47-55 ฝีพาย ประเภทเรือยาวกลางทั่วไปขนาด 40 ฝีพาย ประเภทเรือยาวเล็กทั่วไป ขนาด 8-10 ฝีพาย ผู้ชนะเลิศได้รับถ้วยรางวัลพระราชทานสมเด็จพระนางเจ้าฯ สิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พร้อมเงินรางวัล นอกจากนี้ภายในงานจะจำหน่ายสินค้าโอท็อปของจังหวัดกาฬสินธุ์อีกด้วย

7) งานนมัสการพระธาตุพนมจำลอง อำเภอห้วยเม็ก

ประเพณีนี้จัดขึ้น เพื่อเป็นการแสดงความเคารพสักการะพระบรมสารีริกธาตุและพระ อรหันตธาตุ ส่งเสริมทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมที่ดีงามของท้องถิ่น นับเป็นหนึ่งในประเพณีฮีตสิบสอง คองสิบสี่ของ จ.กาฬสินธุ์ โดยจัดงาน ณ บริเวณพุทธมณฑล วัดป่า ธรรมพิทักษ์ เขตเทศบาลตำบลห้วยเม็ก อ.ห้วยเม็ก จ.กาฬสินธุ์ เป็นประจำทุกปีในเดือน กุมภาพันธ์ ภายในงานมีการจัดริ้วขบวนแห่รอบอำเภออย่างอลังการ พิธีสูขวัญข้าว บวงสรวงองค์พระ

ธาตุพนมจำลอง พิธีอัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุ พระอุรังคธาตุ และพระอรหันตธาตุ โดยจะมีคณะ กงสุลใหญ่ สปป.ลาว และอินโดนีเซียมาร่วมงาน

8) งานมหกรรมเส็งกลองร้องคำ แข่งขันประชันกลองพื้นบ้านอีสาน กลองเส็ง เป็น กลอง ที่มีมาแต่โบราณ นิยมเล่นกันในงานบุญประเพณีต่างๆเช่น บุญบั้งไฟ บุญผะเหวด บุญแข่ง เรือ ซึ่งนิยมตีเป็นกลองคู่ แต่ถ้าตีเพื่อการแข่งขันจะแข่งขันโดยการวัดระดับความดัง ของเสียง จึง เรียกว่าเส็งกลอง ซึ่งคำว่าเส็งหมายถึงการแข่งขัน “งานมหกรรมเส็งกลองร้องคำ แข่งขันประชันกลอง พื้นบ้านอีสาน” เป็นประเพณีที่จัดขึ้น โดยกำหนดจัดงานในวันที่ 5-7 กุมภาพันธ์ เป็นประจำทุกปี เพื่อ อนุรักษ์สืบสานภูมิปัญญาและมรดกทางวัฒนธรรม อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรม และสร้างความรักความเข้มแข็งความสามัคคี ให้คนในชุมชนตลอดจนเป็นการสร้าง รายได้ ให้กับประชาชนในพื้นที่ กิจกรรมในงานมีขบวนแห่กลองเส็ง กลองยาว ฆ้องกลองเส็ง ขบวน ฟ้อนรำ การแสดงนิทรรศการเศรษฐกิจพอเพียงจากตำบลต่าง ๆ ในอำเภอร้องคำ และการแสดงโชว์ ฟ้อนรำ การเต้นบาสโลบ การแสดงกลองยาว พร้อมกับการแข่งขันประชันกลองเส็งหน้าแคบ และการ แข่งขันกลองเส็งหน้ากว้าง ซึ่งจะมีคณะกลองจากทั่วภาคอีสานและประเทศเพื่อนบ้าน สปป.ลาวเข้า ร่วมจำนวนมาก

7.3 ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภาษาถิ่น

7.3.1 ภูมิปัญญาท้องถิ่นของจังหวัดกาฬสินธุ์ ได้แก่

7.3.1.1 การทอผ้าไหมแพรวา เป็นผ้าทอมืออันเป็นเอกลักษณ์ของชาวผู้ ไทยหรือภูไท การทอผ้าแพรวามีมาพร้อมกับวัฒนธรรมของชาวภูไท ซึ่งเป็นชนกลุ่มหนึ่งที่มีถิ่นกำเนิด ในบริเวณแคว้นสิบสองจุไทย (ดินแดนส่วนเหนือของลาวและเวียดนาม ติดกับดินแดนภาคใต้ของจีน) อพยพเคลื่อนย้ายผ่านเวียดนาม ลาว แล้วข้ามฝั่งแม่น้ำโขง เข้ามาตั้งหลักแหล่ง อยู่แถบเทือกเขาภู พาน ทางภาคอีสานของไทย ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในจังหวัดกาฬสินธุ์ นครพนม มุกดาหาร สกลนคร โดย ยังคงรักษาวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ การแต่งกาย และการทอผ้าไหม ที่มีภูมิปัญญาในการทอ ด้วยการเก็บลายจากการเก็บขิด และการจกที่มีลวดลายโดดเด่น นับเป็นภูมิปัญญาที่ได้รับการถ่ายทอด มาจากบรรพบุรุษและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เนื่อง ผ้าแพรวา จึงเหมือนเป็นสัญลักษณ์ของกลุ่มชนที่สืบ เชื้อสายมาจากกลุ่มผู้ไท โดยผู้หญิงจะผูกฝักทอผ้า มาตั้งแต่อายุ 9 – 15 ปี ชาวผู้ไทยที่ทอผ้าแพรวา ส่วนใหญ่จะอยู่ที่บ้านโนน อำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์ ประกอบกับการเลือกใช้เส้นไหมน้อยหรือ ไหมยอที่มีความเหนียว ผ้าไหมแพรวาจึงถือว่าเป็นของล้ำค่า และมีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตของชาว ผู้ไทยอย่างผ้าแพรวา มีความหมายรวมกันว่าผ้าทอเป็นผืนที่มีขนาดความยาว 1 วา หรือ 1 ช่วงแขน ใช้ สำหรับคลุมไหล่หรือห่มสไบเฉียง ที่เรียกว่าผ้าเปียงของชาวผู้ไทย ซึ่งใช้ในโอกาสที่มีงานเทศกาลบุญ ประเพณี หรืองานสำคัญอื่นๆโดยประเพณีทางวัฒนธรรมของหญิงสาวชาวภูไท จะต้องยึดถือปฏิบัติ คือ จะต้องตัดเย็บผ้าทอ 3 อย่างคือ เสื้อดำ ตำแพรว (หมายถึงการทอผ้าแพรวา) และชิ้นไหม ผ้าแพรวา มีความหมายตามรูปศัพท์ซึ่งเป็นคำผสมระหว่างคำมูล 3 คำคือ ผ้า หมายถึง วัสดุอย่างหนึ่งที่ลักษณะ เป็นผืน ได้จากการเอาเส้นใยของฝ้าย ไหม ป่าน ปอ ฯลฯ ซึ่งผ่านกรรมวิธีหลายอย่าง เป็นต้นว่าการปั่น เส้นใยให้เป็นด้าย ย้อมสี ฟอกสี การฟั่นเกลียว การเคลือบผิว ฯลฯ แล้วนำมาทอเข้าด้วยกันให้เป็นผืน

มีขนาดความกว้าง ความยาว แตกต่างกันไปตามความต้องการใช้สอยประโยชน์ เมื่อทอเสร็จเป็นผืนแล้ว จะเรียกชื่อแตกต่างกันออกไปตามชื่อวัสดุที่นำมาใช้ถักทอ เช่น ถักทอจากใยฝ้าย เรียกว่าผ้าฝ้าย หรือถักทอจากเส้นใยไหม เรียกว่าผ้าไหมแพรว หรือ **แพ (ภาษาอีสาน)** หมายถึง ผ้าที่ยังไม่ได้แปรรูปให้เป็นเสื้อ หรือซ่ง (โสังหรือกางเกง) คือยังมีลักษณะเป็นผืนผ้าที่เสร็จจากการถักทอ มักเรียกชื่อแตกต่างกันออกไปตามลักษณะวัสดุที่ใช้ เช่น แพไหม แพฝ้าย แพอีโป้ เป็นต้น วา หมายถึง มาตราวัดความยาวอย่างหนึ่ง ได้จากการกางแขนทั้ง 2 แขนออกไปจนสุดแล้วทาบกับสิ่งที่ต้องการวัดขนาดความยาว ด้วยการทาบลงไปให้แขนตรงเป็นเส้นขนาน ทำอย่างนี้แต่ละครั้งเรียกว่า 1 วา (ต่อมาปรับปรุงมาตราวัดนี้ใหม่ว่า 1 วา มีขนาดเท่ากับ 4 ศอก ดังนั้นคำว่า ผ้าแพรวา จึงมีความหมายรวมกันว่า ผ้าทอเป็นผืนที่มีขนาดความยาว 1 วาหรือ 1 ช่วงแขน ผ้าแพรวาได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมจากโครงการศูนย์ศิลปาชีพพิเศษ ในสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เมื่อครั้งเสด็จเยี่ยมพสกนิกรชาวอำเภอคำม่วง เมื่อปี 2520 ได้ทอดพระเนตรเห็นชาวภูไทบ้านโพน แต่งตัวโดยใช้ผ้าแพรวาหม่ม ตามแบบสไบเฉียง หรือเรียกว่าผ้าเบี่ยงทรงสนพระทัยมาก จึงโปรดให้มีการสนับสนุน และได้มีพระราชดำริให้ขยายหน้าผ้าให้กว้างขึ้น เพื่อที่จะนำไปใช้เป็นผ้าผืนสำหรับ ตัดเสื้อผ้าได้ อีกทั้งพัฒนาลวดลายให้เหมาะสมตามความต้องการของตลาด การพัฒนาการทอผ้าแพรวา เกิดขึ้นเพราะพระบารมีของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ที่ทรงทอดพระเนตรเห็นความงาม และคุณค่าแห่งศิลปะชิ้นนี้ในครั้งนั้น

ลวดลายและกรรมวิธีการทอ ลวดลายผ้าแพรวา นับเป็นผ้ามรดกของครอบครัว โดยในแต่ละครัวเรือนจะมีผ้าแช่ว ซึ่งเป็นผ้าไหม ส่วนใหญ่ทอพื้นสีขาว ขนาดประมาณ 25 x 30 เซนติเมตร มีลวดลายต่าง ๆ เป็นต้นแบบ ลายดั้งเดิมแต่โบราณ ซึ่งทอไว้บนผืนผ้าที่สืบต่อมาจากบรรพบุรุษ บนผ้าแช่วผืนหนึ่งๆ อาจมีลวดลายมากถึงประมาณกว่า 100 ลาย การทอผ้าจะดูลวดลายจากต้นแบบในผ้าแช่ว โดยจะจัดวางลายใดตรงส่วนไหนหรือให้สีใด ขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้ทอ เกิดเป็นเอกลักษณ์ของผ้าแพรวาจากการวางองค์ประกอบของลวดลายต้นแบบ และการให้สีสันของผู้ทอลวดลายของแพรวา มีลักษณะคล้ายคลึงกับลายชิดอีสาน แตกต่างกันบ้างที่ความหลากหลายของสีสันทันทีแต่ละลวดลาย แต่มีลักษณะรวมกันคือ ลายหลักมักเป็นรูปสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูนซึ่งเป็นโครงสร้างพื้นฐานของลายผ้า ส่วนสีสันทันผ้าแพรวา แต่เดิมนิยมพื้นสีแดงคล้ำ ย้อมด้วยครั่งมีลายจกสีเหลือง สีน้ำเงิน สีขาว และสีเขียวเข้ม กระจายทั้งผืนผ้าสอดสลับในแต่ละลาย แต่ละแถวลวดลายที่ปรากฏบนผ้าทอแพรวา ที่ถือว่าเป็นเอกลักษณ์ของผ้าประเภทนี้ **ซึ่งจะประกอบด้วยตัวลาย ทั้งหมด 3 ส่วน ดังนี้**

1) **ลายหลัก** คือลายที่มีขนาดใหญ่ ซึ่งปรากฏอยู่ในพื้นที่ส่วนใหญ่ของลายผ้าในแนวนอนลายหลักแต่ละลายมีความ กว้างของลายสม่ำเสมอ คือกว้างประมาณแถวละ 8 – 12 เซนติเมตร ในแพรวาผืนหนึ่งๆ จะมีลายหลักประมาณ 13 แถว ลายหลักต่างๆ เช่น ลายนาค ลายสี่แขน ลายพันธุ์มหา ลายดอกสา ฯลฯ ส่วนประกอบสำคัญของลายหลัก คือ ลายนอก ลายใน และลายเครือ ลายนอก คือส่วนที่มีลักษณะเป็นตารางสามเหลี่ยมประกอบ 2 ข้างของลายใน มีลวดลายครึ่งหนึ่งของลายใน ตลอดความกว้างของผืนผ้า ลายใน คือส่วนที่อยู่ตรงกลางของแถวหลัก มีลวดลายเต็มรูปอยู่ในกรอบสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน ตลอดความกว้างของผืนผ้าเช่นกัน ลายเครือ คือส่วนที่อยู่ในกรอบแถวบนของกรอบสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน ในแต่ละแถวมี กึ่งกลางของลายหลักเป็นส่วนยอดของลายเครือ

2) **ลายคั่น หรือลายแถบ** คือลายที่มีขนาดเล็กอยู่ในแนวขวางผืนผ้า ความกว้างของลายประมาณ 4 – 6 เซนติเมตร ทำหน้าที่เป็นตัวแบ่งลายใหญ่ออกเป็นช่วงสลับกันไป เช่น ลายตาไก่ลายงูลอย ลายขาเข ฯลฯ

3) **ลายช่อปลายเชิง หรือลายเชิงผ้า** คือลายที่ปรากฏอยู่ตรงช่วงปลายของผ้าทั้ง 2 ข้าง ทอดติดกับลายคั่น ทำหน้าที่เป็นตัวเริ่มและตัวจบของลายผ้า มีความกว้างประมาณ 4 – 10 เซนติเมตร เช่น ลายช่อชั้นหมาก ลายดอกบัวน้อย ฯลฯ

ส่วนประกอบของผ้าแพรวา ผ้าแพรวา เป็นผ้าทอจากเส้นใยไหม ที่มีลักษณะลวดลายผสมกันระหว่างลายขีดและจกบนผืนผ้า ในกระบวนการขีดจะใช้วิธีเก็บลายขีดบนผ้า ผืนเรียบ ใช้ไม้เก็บขีด คัดเก็บขิดยกลาย โดยต้องนับจำนวนเส้นไหม แล้วใช้ไม้ลายขิดสายเป็นลายเก็บไว้ ในการทอเก็บลายจะแบ่งเป็นช่วง แต่ละช่วงเก็บลายไม่เหมือนกัน ส่วนที่อยู่ตรงปลายต่อกับผ้าเรียบ เป็นการเก็บขิดดอกเล็ก ส่วนต่อไปเป็นการเก็บขิดดอกใหญ่ เรียกว่า “ดอกลายผ้า” ใช้ไม้ในการเก็บลายต่างกันส่วนกรรมวิธีการจก ซึ่งคือกรรมวิธียกเส้นด้ายยืน แล้วสอดเส้นไหมสีซึ่งเป็นเส้นพุ่งพิเศษเข้าไปในผืนผ้า ทำให้เกิดลวดลายผ้าที่ต้องการ การทอแพรวาแบบผู้ไทเท่านั้น จะไม่ใช้อุปกรณ์อื่นช่วย ไม่ว่าจะเป็นเข็ม ไม้ หรือชนม่น แต่จะใช้ไม้ก้อยจกเกาะเกี่ยว และสอดเส้นไหมสีซึ่งเป็นเส้นพุ่งพิเศษแล้วผูกเก็บปมเส้นด้ายด้านบน เพื่อให้เกิดลวดลาย โดยใช้การเกาะลายด้วยไม้ก้อยตลอด จากริมผ้าข้างหนึ่งไปยังอีกข้างหนึ่งตลอดทั้งแถว

จุดเด่นและความเป็นเอกลักษณ์ของผ้าแพรวา คือ ลวดลายสีสัน และ ความมีระเบียบ ความเรียบ ความงามของผืนผ้า ในผ้าแพรวาผืนหนึ่งจะมีอยู่ประมาณ 10 หรือ 12 ลาย ใช้เส้นไหมในการทอตั้งแต่ 2-9 สี สอดสลับในแต่ละลายแต่ละแถว ลวดลายที่ปรากฏจะประณีต เรียบเนียนเป็นเนื้อเดียวกันตลอดทั้งผืนผ้าลักษณะของ ลายผ้าของแพรวาที่ทอในปัจจุบัน แบ่งเป็น 3 ประเภทใหญ่ๆได้แก่ ผ้าแพรวาลายล่อง ผ้าแพรวาลายจก และผ้าแพรวาลายเกาะผ้าแพรวาลายล่อง หมายถึง ผ้าแพรวาที่มีลวดลายเรียบง่าย มี 2 สี สีหนึ่งเป็นสีพื้น อีกสีหนึ่งเป็นลวดลายผ้าแพรวาลายจก หมายถึง ผ้าแพรวาลายล่อง ที่มีการเพิ่มความพิเศษโดยการจกเพิ่มดอกเข้าไปในลายล่องบนผืนผ้า เพื่อแต้มสีสันให้สวยงามยิ่งขึ้น แต่สีจะไม่หลากหลายสดใสเหมือนแพรวาลายเกาะผ้าแพรวาลายเกาะ หมายถึงผ้าแพรวาที่มีลวดลายและสีสันหลายสีเกาะเกี่ยวพันกันไป ลวดลายที่ใช้ทอแพรวาลายเกาะส่วนใหญ่เป็นลายดอกใหญ่ ซึ่งเป็นลายหลักของการทอผ้าแพรวา อาจจะทอไม่ให้ซ้ำลายกันเลยในแต่ละแนวก็ได้การนำไปใช้ประโยชน์ แต่โบราณนิยมเพื่อนำไปใช้เป็นผ้าห่มตัว โดยห่มเฉียงป่าหรือห่มเฉียงนอก ฯลฯ และใช้ปูสำหรับกราบพระ นิยมใช้คู่กับแพรมนซึ่งมีขนาดเล็กกว่า ทำเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส มีชายครุยทั้ง 2 ด้าน ใช้สำหรับคลุมศีรษะหรือเป็นผ้าเช็ดหน้า ปัจจุบันมีการทอเป็นผ้าผืนหน้ากว้าง สำหรับตัดเป็นเสื้อผ้าสวมใส่

7.3.1.2 โป่งกลาง นิยมทำจากไม้มะหาด หรือไม้หมากเหลื่อม เพราะเป็นไม้ที่มีความอยู่ตัวมากกว่าไม้อื่นๆ วิธีการทำเอาไม้มาถากเหลาให้ได้ขนาดลดหลั่นกันตามเสียง ที่ต้องการในระบบ 5 เสียง โป่งกลาง 1 ชุดจะมีจำนวนประมาณ 12 ลูก ใช้เชือกร้อยรวมกันเป็นผืน เวลาตีต้องนำปลายเชือก ด้านหนึ่งไปผูกแขวนไว้กับเสาในลักษณะห้อยลงมา ส่วนปลายเชือกด้านล่างจะผูกไว้กับขา หรือเอวของผู้ตี วิธีการเทียบเสียง โป่งกลาง ทำโดยการเหลาไม้ให้ได้ขนาด และ

เสียงตามต้องการ ยิ่งเลาให้ไม้เล็กลงเท่าใดเสียงก็จะยิ่งสูงขึ้น ซึ่งแตกต่างจากระนาดในปัจจุบัน ที่มีเจ็ดเสียง และมีการปรับแต่งเทียบเสียงด้วยการใช้ ตะกั่วผสมขี้ผึ้ง ถ่วงใต้พื้นระนาด เพื่อให้ได้ระดับเสียง และคุณภาพเสียงที่ต้องการ การบรรเลงหมากกลิ้งกล่อม หรือโปงกลาง นิยมใช้ผู้บรรเลงสองคน ต่อเครื่องดนตรีหนึ่งชิ้น แต่ละคนใช้ไม้ตี ๒ อัน การเรียกชื่อเพลงที่บรรเลงด้วยโปงกลางมักจะเรียกตามลักษณะและลีลาของเพลงโดยการสังเกตจากสภาพของธรรมชาติที่อยู่รอบ ๆ ตัว เช่น เพลง "ลายนกไขบินข้ามทุ่ง" หรือเพลง "ลายกาเต้นก้อน" เป็นต้น

โปงกลางนั้นนอกจากจะใช้บรรเลงตามลำพังแล้ว ยังนิยมใช้บรรเลงเป็นวงร่วมกับ เครื่องดนตรีอื่น ๆ เช่น พิณ แคน กลอง เพื่อการฟังและใช้บรรเลงประกอบการฟ้อนพื้น บ้านอีสานได้เป็นอย่างดี ต่อมาภายหลัง อาจารย์เปลื้อง ฉายรัศมี ซึ่งเป็นศิลปินแห่งชาติ ได้ประยุกต์วงโปงกลางขึ้นใหม่ โดยนำกระดิ่งผูกคอวัวที่เป็นโลหะมาแขวนเรียงแทนลูกโปงกลางเดิม ที่ทำด้วยไม้ ทำให้เกิดมิติของเสียงที่แตกต่างจากการบรรเลงโปงกลางแบบเดิม นับเป็นต้นแบบของการพัฒนาโปงกลางในระยะต่อมา เช่น การทำลูกโปงกลางด้วยแผ่นทองเหลืองขนาดต่าง ๆ รวมถึงการนำเอาไม้แผ่นมาเหลาให้มีขนาดลดหลั่นกัน ทำให้ได้เสียงที่ทุ้มและนุ่มนวลขึ้น

ต้นกำเนิดโปงกลาง โปงกลาง บางแห่งเรียกว่า หมากกลิ้งกล่อม หมากเตอะเติน เป็นเครื่องดนตรีที่พัฒนามาจาก "เกราะลอ" หรือ ขอลอ คำว่า "โปงกลาง" นี้ ใช้เรียกดนตรีชนิดหนึ่ง ที่มีการเล่นแพร่หลายทางภาคอีสานตอนกลางและตอนเหนือบางส่วน โดยเฉพาะจังหวัดกาฬสินธุ์ มีการเล่นแพร่หลายมาก เพราะเป็นที่กำเนิดโปงกลาง ความหมายของโปงกลางนั้นมาจากคำ ๒ คำ คือ คำว่า "โปง" และ "กลาง"

โปง เป็นสิ่งที่ใช้ตีบอกเหตุ เช่น ตีในยามวิกาลแสดงว่ามีเหตุร้าย ตีตอนเข้าก่อนพระบิณฑบาตให้ญาติโยมเตรียมตัวทำบุญตักบาตร และ ตีเวลาเย็นเพื่อประโยชน์ให้คนหลงปากกลับมาถูก เพราะเสียงโปงกลางจะดังกังวาลไปไกล (สมัยก่อนใช้ตีในวัด) ส่วนคำว่า ลาง นั้น หมายถึง ลางดี ลางร้าย โปงกลางนั้นก่อนที่จะเรียกว่า โปงกลาง มีชื่อเรียกว่า "เกราะลอ" ซึ่งเกราะลอ มีประวัติโดยย่อคือ ท้าวพรหมโคตร ซึ่งเคยอยู่ประเทศลาวมาก่อนเป็นผู้ที่คิดทำเกราะลอขึ้น โดยเลียนแบบ "เกราะ" ที่ใช้ตีตามหมู่บ้านในสมัยนั้น เกราะลอทำด้วยไม้หมากเลื่อม (ไม้เนื้ออ่อน สีขาว มีเสียงกังวาล) ใช้เถาวัลย์มัดร้อยเรียงกัน ใช้ตีไล่ฝูงนก กา ที่มากินข้าวในไร่ ในนา ต่อมาท้าวพรหมโคตร ได้ย้ายมาอยู่ที่บ้านกลางหมื่น อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ และได้ถ่ายทอดการตีเกราะลอให้แก่นายปาน นายปานได้เปลี่ยนเกราะลอ จากเดิมมี 6 ลูก เป็น 9 ลูก มี 5 เสียง คือ เสียง โด เร มี ซอล และ ลา เมื่อนายปานเสียชีวิต นายขานน้องนายปานได้รับการถ่ายทอดการตีเกราะลอ และนายขานนี่เองที่เป็นคนถ่ายทอด การตีเกราะลอให้กับศิลปินแห่งชาติผู้พัฒนาโปงกลางให้เป็นเครื่องดนตรีที่ใครๆ ก็รู้จัก นายเปลื้อง ฉายรัศมี เนื่องจากเกราะลอใช้สำหรับตีไล่ ฝูงนก กา ที่มากินข้าวในไร่ในนา ดังนั้น จึงมีเกราะลออยู่ในทุกโรงนา (อีสานเรียกว่า เถียงนา) เมื่อเสร็จจากภาระกิจในนาแล้ว ชาวนาจะพักผ่อนในโรงนาและใช้เกราะลอเป็นเครื่องตี เพื่อเป็นการพักผ่อนหย่อนใจ โดยเกราะลอนี้จะตีนอกหมู่บ้านเท่านั้น เพราะมีความเชื่อว่า ถ้าตีในหมู่บ้านจะเกิดเหตุการณ์ไม่ดี เช่น ฟ้าฝนจะไม่ตก ต้องตามฤดูกาล เป็นต้น

การเรียนการตีเกราะลอในสมัยก่อน เป็นการเลียนแบบ คือเป็นการเรียนที่ต้องอาศัยการจำ โดยการจำทำนองของแต่ละลาย เกราะลอที่มี 9 ลูกนี้จะเล่นได้ 2 ลายคือ ลายอ่านสือใหญ่ (อ่าน

หนังสือใหญ่) และลายสุดสะแนน (เช่นเดียวกับลายแคนและลายพิณ ดังนั้นเมื่อนำมาเล่นผสมผสานกัน จึงได้อรรถรสยิ่งนัก)

ครูเปลื้อง ฉายรัศมี ศิลปินแห่งชาติ

ประวัติ

นายเปลื้อง ฉายรัศมี เกิดวันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2475 ตำบลม่วงนา อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นบุตรของนายคง นางนาง ฉายรัศมี จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากโรงเรียนบ้านนา ตำบลม่วงนา อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ สมรสครั้งสุดท้ายกับนางยุพิน ฉายรัศมี เมื่อปี พ.ศ. 2519 มีบุตรชาย 2 คน บุตรีธิดา 1 คน ปัจจุบันอยู่บ้านเลขที่ 157 หมู่ 13 บ้านโพหนอง อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

ผลงาน/เกียรติประวัติ

นายเปลื้อง ฉายรัศมี เป็นนักดนตรีอีสานที่มีความสามารถเป็นพิเศษคือ สามารถเล่นสอนและทำเครื่องดนตรีอีสานได้ทุกชนิดที่สำคัญที่สุดคือ นายเปลื้อง ฉายรัศมี เป็นผู้ที่ได้ศึกษาค้นคว้าปรับปรุงและพัฒนาโปงลางมาตลอดระยะเวลา 40 ปี จนทำให้ กอลอ (เกราะล่อ) ซึ่งแต่เดิมเป็นเพียงกระบอกไม้ที่ใช้ตีไล่นกกาตามหัวไร่ปลายนา หรือขอลอที่ใช้ตีบอกเวลา บอกเหตุในหมู่บ้านธรรมดา กลายมาเป็นเครื่องดนตรีธรรมชาติที่ทรงไว้ซึ่งคุณค่าแห่งความบริสุทธิ์และงดงาม ทั้งยังนำความภาคภูมิใจและหวงแหนมาสู่ชาวเมืองกาฬสินธุ์ด้วย "โปงลาง" ได้กลายเป็นสัญลักษณ์ของจังหวัดกาฬสินธุ์ในลักษณะของมรดกทางวัฒนธรรมอันล้ำค่า ด้วยเหตุนี้ นายเปลื้อง ฉายรัศมี จึงได้รับยกย่องเชิดชูเกียรติเป็น ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (ดนตรีพื้นบ้าน) ประจำปี พ.ศ. 2529

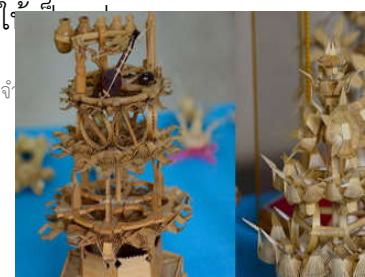
จากการบอกเล่าของนายเปลื้อง ฉายรัศมี ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดงดนตรี พื้นบ้านว่า โปงลางนั้นบางแห่งจะเรียกว่า หมากกลิ้งกล่อม หมากเดอะเดิน เป็นเครื่องดนตรีที่ พัฒนามาจาก "เกราะล่อ" หรือ "ขอลอ" เดิมทีทำพรมโครตได้อพยพมาจากประเทศลาว เข้ามาอยู่ฝั่งไทย ได้คิดทำเกราะล่อโดย คิดเลียนแบบจากเกราะที่ใช้ตีตามหมู่บ้าน เมื่อผู้ใหญ่บ้านต้องการเรียกลูกบ้านมาประชุม แจ้งเหตุต่างๆ โดยนำเกราะล่อที่ทำจากไม้เหลื่อมมัดเรียงกันด้วยเถาวัลย์ มีอยู่ 6 ลูก 5 เสียง มีเสียงซอล ลา โด เร มี (ซอลสูง) เพื่อตีไล่ฝูงนกกาที่มากินข้าวในไร่นา ต่อมาทำพรมโครตได้ย้ายมาอยู่บ้านกลางหมื่น อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้ถ่ายทอดการตีเกราะล่อให้แก่ นายปาน ต่อมา นายปาน เสียชีวิตลง นายชาน ผู้เป็นน้องชายได้สืบทอดการตีเกราะล่อมาและได้ถ่ายทอดให้ นายเปลื้อง ฉายรัศมี ซึ่งได้ทำการปรับปรุงการทำเกราะล่อ โดยใช้ไม้หมากหัดซึ่งเป็นไม้เนื้อแข็ง เวลาตีแล้วไม่บวมง่าย มีเสียงดังกังวาน มีการเพิ่มลูกจาก 9 ลูก เป็น 12 ลูก และ 13 ลูก เพิ่มจาก 5 เสียง เป็น 6 เสียง พร้อมกับคิดลายใหม่ๆ เพิ่มขึ้นคือ ลายอ่านหนังสือใหญ่ ลายอ่านหนังสือ น้อย ลายสุดสะแนน ลายสร้อยและลายเช และได้เปลี่ยนชื่อจากเกราะล่อมาเป็น "โปงลาง" แล้วนำโปงลางมาเล่นร่วมวงกับดนตรีอีสานชนิดอื่น เช่น แคน ซอ พิณ กลอง หมากกับแก๊บ ไท เกิดความไพเราะและได้รับความสนใจจากผู้ที่ได้ชมทั่วไป

ทำนองลายโปงลางที่บรรเลงนั้น ได้จากการเลียนเสียงธรรมชาติและชีวิตความเป็นอยู่ประจำวันของชาวอีสาน เช่น

1. ลายลมพัดพร้าว ลีลาของเพลงแสดงถึง เสียงลมที่พัดมาถูกใบมะพร้าวจะแกว่งสะบัดตามแรงลมกลายเป็นเสียงและลีลาที่น่าฟังยิ่ง
2. ลายโปงลาง ลีลาของเพลงนี้จะทำให้ผู้ฟังนึกถึงเสียงกระดิ่งผูกคอวัวที่ตั้งอยู่ไม่ขาดระยะมองเห็นวัดเดินตามกันเป็นทิวแถวข้ามทุ่ง
3. ลายซ่างซิ่นภู ลีลาของเพลงจะมีความเนิบช้าสง่างาม เหมือนลีลาการเดินทางของซ่าง ที่กำลังเดินขึ้นภูเขาสูง ด้วยความเนิบช้าสง่างาม
4. ลายแมงภู่ตอมดอก ลีลาของเพลงจะทำให้มองเห็นภาพของแมลงภู่ ที่บินวนเวียน ดูน้ำหวานจากเกสรดอกไม้เป็นหมู่ๆ พร้อมกับส่งเสียงร้องด้วยความสดชื่น
รื่นเริง
5. ลายนกไขบินข้ามทุ่ง ลีลาของเพลงบรรยายถึงลีลาของนกที่บินเป็นหมู่ข้ามท้องทุ่ง อันเขียวขจีด้วยนาข้าว
6. ลายแม่ฮ้างกล่อมลูก ลีลาของเพลงสะท้อนให้เห็นถึงความอ้างว้างว่าเหวของหญิงที่ถูกสามีทอดทิ้งต้องกล่อมลูกอยู่เดียวดาย ตามลำพัง
7. ลายภูไทยเลาะตูป ลีลาของเพลงแสดงถึงภาพชีวิตของหนุ่มสาวภูไทที่มักจะแวะเวียนไปพบกับหญิงสาวตามบ้านต่างๆ ในเวลาค่ำ

7.3.1.3 มาลัยไม้ไผ่ แรกเริ่มเมื่อปี พ.ศ. 2456 มีพ่อค้าจากเมืองเวียง อ.เรณูศวรร จ.นครพนม ได้มาพักที่วัดกกตองกุดหว้า ซึ่งเป็นวัดศูนย์กลางใจของชาวผู้ไท ในหมู่บ้านกุดหว้า โดยตั้งใจที่จะมาทำบุญ แต่ไม่ได้เตรียมสิ่งของทำบุญมาด้วย เมื่อมองไปรอบ ๆ วัดเห็นไม้ไผ่มีจำนวนมาก จึงได้นำไม้ไผ่มาสานคล้ายกับพวงดอกไม้นำมาถวายแทน เมื่อชาวบ้านกุดหว้าเห็นว่าแปลกใหม่ และมีความสวยงาม จึงได้ลองทำตามแล้วนำมาถวายวัดจนกลายเป็นงานประเพณีบุญพวงมาลัยที่สืบทอดต่อกันมา

“มาลัยไม้ไผ่” เป็นงานหัตถกรรมที่มีขั้นตอนการทำประณีตเป็นอย่างมาก โดยทำมาจากไผ่ไร่ที่ตัดทิ้งไว้ประมาณ 15 วัน จากนั้นนำมาตัดท่อนให้เป็นซี่ๆ เหลาให้บาง ความกว้างความยาวจะขึ้นอยู่กับขนาดของแต่ละดอก โดย 1 ดอกจะใช้ไม้ไผ่ที่เหลาแล้วจำนวน 6 ซิ่น นำมาหักสลักพันปลาแปงระยะให้สวยงาม พร้อมผ่าหน้ากว้างออกเป็นซี่เล็กๆ จากนั้นนำแต่ละซิ่นมาประกบเข้าคู่โดยคลี่ซี่ไม้ไผ่ที่ผ่าไว้แล้วประกบเข้าด้วยกัน ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ใช้ความละเอียดประณีตเป็นอย่างมาก หลังประกบเข้าคู่ 3 คู่แล้วจึงเจาะรูตรงกลางเพื่อใช้ก้านไม้ไผ่ร้อยเป็นดอก ผูกยึดด้วยเชือกเส้นเล็ก ๆ ใช้แขวนปัจจัยต่าง ๆ ในการทำบุญพวงมาลัย เมื่อใกล้ถึงวันกำหนดงาน คณะกรรมการหมู่บ้านจะนำมลัยไม้ไผ่มาแจกจ่ายให้ชาวบ้านเพื่อใช้เป็นเครื่องผูกร้อยพืชพรรณธัญญาหารตามฤดูกาล หรือสิ่งของอุปโภคบริโภค พร้อมด้วยดอกไม้ ธูป เทียน เป็นเครื่องไทยธรรม แล้วนำไปประกอบพิธีแห่มลัยไม้ไผ่รอบโบสถ์ ก่อนจะนำมาแขวนไว้รวมกันที่โครงเหล็ก ที่เรียกว่า “ต้นกัลปพฤกษ์” เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา นอกจากมลัยไม้ไผ่ที่ใช้ประกอบพิธีในงานบุญพวงมาลัยแล้ว ชาวผู้ไทกุดหว้า ยังมีการประดิษฐ์มาลัยไม้ไผ่ที่ประดับด้วยสิ่งของที่มีค่า เช่น เงิน ทองคำ และเครื่องประดับต่าง ๆ เพื่อใช้ในการบูชาพระรัตนตรัย

ต่างๆ ใช้เป็นเครื่องประดับตกแต่ง และจัดประกวดตามโอกาสต่างๆ มาลัยไม้ไผ่จึงเป็นเอกลักษณ์งานหัตถกรรมฝีมือของชาวผู้ไท กุดหว้า ที่สะท้อนถึงความศรัทธาในพระพุทธศาสนา และสืบสานคุณค่าของภูมิปัญญาในอีสานที่สืบทอดต่อกันมาได้เป็นอย่างดี

7.3.1.3 เสื้อผู้ไทปักมือ/ เสื้อเย็บมือ เป็นงานหัตถกรรมพื้นบ้านที่ถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษของชนเผ่าผู้ไท ในวัฒนธรรมผู้ไทก่อนจะมีเหย้ามีเรือนหญิงสาวชาวผู้ไทจะต้องฝึกฝนงานบ้านงานเรือน เช่น เข็นฝ้าย ทอหูก ทอผ้า ตัดเย็บเสื้อผ้าไว้ใช้เองในครัวเรือน ถ้าหญิงสาวใดมีฝีมือดีก็จะเป็นที่หมายตาของชายหนุ่มในการเลือกเป็นคู่ครอง นอกจากนี้เมื่อมีงานบุญประเพณี โดยเฉพาะการทำบุญเพื่ออุทิศส่วนกุศลแด่บุพการีผู้ล่วงลับดับขันธืไป ก็จะต้องเย็บเสื้อมาปักลายประดับให้สวยงามเย็บอย่างประณีต เพื่อหวังจะได้บุญกุศลมาก ๆ หรือเมื่อจะเข้าพิธีแต่งงานหญิงสาวชาวผู้ไท จะทำเครื่องเรือน เช่น ผ้าห่ม แพรถือ ซิ่นไหมมัดหมี่ โดยเฉพาะการเย็บเสื้อด้วยมือจะทำอย่างพิถีพิถัน เพื่อให้ธมนานบุญคุณญาติผู้ใหญ่ฝ่ายเจ้าบ่าว ดังนั้นการเย็บเสื้อด้วยมือจึงเป็นผลงานของสตรีชาวผู้ไทที่ได้รับการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษจากรุ่นสู่รุ่นมาถึงปัจจุบัน เมื่อมีผู้มาพบเห็นต่างชื่นชมในฝีมือการเย็บที่มีความประณีตและสวยงาม เมื่อนำมาสวมใส่ก็ได้รับการชมเชยว่ามีความสวยงาม ใส่ได้ทุกโอกาส ทุกงาน แถมยังราคาถูกต่อมาได้มีการรวมตัวกันตั้งกลุ่มทอผ้าพื้นเมืองขึ้น กลุ่มแม่บ้านจะทำการทอผ้าแล้วแปรรูปเป็นเสื้อผู้ไทประยุกต์ แต่เดิมเสื้อผู้ไทโบราณจะตัดเย็บเพื่อสวมใส่เองในครอบครัว ต่อมาเมื่อผู้สนใจอยากจะได้ไปเป็นเจ้าของ จึงเกิดการตัดเย็บเพื่อจำหน่าย มีการพัฒนาลวดลายจากการใช้ได้เย็บสีเดียวมาเป็นหลายหลายสี ลายโบราณพื้นบ้านพัฒนาเป็นลาย ที่ทันสมัย แปลกใหม่ ตรงกับความต้องการของลูกค้า โดยนำด้ายเย็บหลากสี ใช้สีแดงเป็นหลัก เอกลักษณ์ผ้าผู้ไทคือผ้าพื้นสีดำ ส่วนลวดลายก็จะเย็บหลากหลาย เช่น ลายพญานาค ลายมังกร ลายดอกมะลิ ฯลฯ ทำให้เพิ่มความสวยงามคุณค่า และมูลค่ามากยิ่งขึ้น และได้มีการขยายเครือข่ายการทอผ้าเสื้อเย็บมือในชุมชนที่มีความสนใจ มีการถ่ายทอดภูมิปัญญานี้ ฝึกสอนให้เยาวชนหรือผู้สนใจรุ่นหลัง ทำให้คนในชุมชนมีงานทำและรายได้ตลอดปี ปัจจุบันมีการจัดจำหน่ายเสื้อเย็บมือไปยังตลาดต่าง ๆ ทำให้ลูกค้ารู้จักในวงกว้าง และยังเป็น การอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมนี้ไว้ให้ลูกหลานได้สืบทอดต่อไปไม่ให้สูญหายไปตามกาลเวลา

7.3.2 ภาษาถิ่น ส่วนภาษาใช้ภาษาอีสาน /ภาษาผู้ไท (ภาษาถิ่น)

7.4 สินค้าพื้นเมืองและของที่ระลึก

7.4.1 สินค้าพื้นเมือง

7.4.1.1 ผ้าไหมแพรวา

7.4.1.2 เสื้อผู้ไทปักมือ/ เย็บมือ

7.4.1.3 ข้าวเหนียวเขาวง

7.4.1.4 เครื่องจักรสานเขาวง

7.4.1.5 ไม้กวาดปลาปากผืนสี

7.4.1.5 หมูทุบ/ หมูเค็ม

7.4.1.6 เมี่ยงนาคว

7.4.1.7 ของฝากจากเขื่อนลำปาว (ปลาแห้ง ปลาต้ม ส้มไข่ปลา กุ้งก้ามกราม)

7.4.2 ของที่ระลึก

7.4.2.1 หลวงพ่อองค์ดำ

7.4.2.2 โปงกลางจำลองที่ระลึก

8. ทรัพยากรธรรมชาติ

8.1 น้ำ

แหล่งน้ำผิวดิน แหล่งน้ำตามธรรมชาติของจังหวัดกาฬสินธุ์ มีความสำคัญต่อการใช้อุปโภคของประชาชนในชนบท ตลอดจนใช้ในการทำเกษตรกรรม ได้แก่

1) ลำน้ำปาว มีต้นกำเนิดจากเทือกเขาภูพาน และหนองกุมภวาปี ไหลผ่านพื้นที่ของจังหวัดด้านทิศตะวันตก โดยไหลผ่าน อำเภอท่าคันโท อำเภอก้ามวง อำเภอสหัสขันธ์ อำเภอนองกุ้งศรี อำเภอเมือง อำเภอขามเฒ่า และอำเภอฆ้องชัย ไหลมาบรรจบกับแม่น้ำชีที่อำเภอกมลาไสย ทั้งนี้ ได้มีการพัฒนาลำน้ำปาว เพื่อเกษตรกรรม ได้แก่ โครงการชลประทานเขื่อนลำปาว ซึ่งมีการก่อสร้างเขื่อนขนาดใหญ่ที่สามารถกักเก็บน้ำได้ถึง 1,430 ล้านลูกบาศก์เมตร และมีพื้นที่ชลประทานประมาณ 314,300 ไร่

2) ลำพะยัง มีต้นกำเนิดมาจากเทือกเขาภูพาน ไหลผ่านพื้นที่ของจังหวัดด้านทิศตะวันออก โดยไหลผ่าน อำเภอเขาวง อำเภอห้วยผึ้ง อำเภอกุฉินารายณ์ มาบรรจบกับแม่น้ำชี ที่จังหวัดร้อยเอ็ด มีพื้นที่ลุ่มน้ำประมาณ 4,126 ตารางกิโลเมตร ปัจจุบันมีการใช้ประโยชน์จากลำน้ำยังค่อนข้างน้อย เนื่องจากมีปริมาณน้ำไม่มาก

3) แม่น้ำชี ไหลผ่านพื้นที่ของจังหวัดกาฬสินธุ์ในช่วง อำเภอขามเฒ่า อำเภอฆ้องชัย อำเภอกมลาไสย และอำเภอร่องคำ ทั้งนี้ ตาม “โครงการโขง - ชี - มูล” ได้มีการก่อสร้างฝายวังยาว ที่อำเภอฆ้องชัย ซึ่งจะสามารถให้บริการพื้นที่เกษตรกรรม จำนวน 21,230 ไร่

แหล่งน้ำใต้ดิน ส่วนใหญ่เป็นน้ำที่ได้จากการเจาะบ่อบาดาลซึ่งแหล่งน้ำใต้ดินนั้น ปัจจุบันมีปัญหาเรื่องคุณภาพน้ำที่ไม่อยู่ในเกณฑ์เพียงพอที่จะใช้บริโภค เพราะมีความเค็มและกร่อยเพราะว่ามีเกลือหินปนอยู่ในบางพื้นที่

แหล่งน้ำจากโครงการชลประทาน แหล่งน้ำจากโครงการชลประทานขนาดใหญ่คือเขื่อนลำปาว โครงการชลประทานขนาดกลาง จำนวน 15 โครงการ และโครงการชลประทานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จำนวน 19 โครงการ ปริมาณน้ำเก็บกักทั้งสิ้น 95.80 ล้าน ลบ.ม. พื้นที่ชลประทานรวมทั้งสิ้น 95,527 ไร่ ซึ่งอยู่ในความดูแลรับผิดชอบของโครงการชลประทานกาฬสินธุ์ นอกจากนี้กรมชลประทาน โดยโครงการชลประทานกาฬสินธุ์ยังได้ดำเนินการก่อสร้างสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้า เพื่อขยายพื้นที่ชลประทานในจังหวัดกาฬสินธุ์แล้วเสร็จจำนวน 60 สถานี พื้นที่ส่งน้ำประมาณ 90,112 ไร่แม่ลำปาว มีพื้นที่รับน้ำ 5,980 ตร.กม. พื้นที่อ่างเก็บน้ำ 356,600 ไร่ ปริมาณน้ำระบายเฉลี่ย 1,000 ล้าน ลบ.ม./ปีมีพื้นที่เกษตรในเขตพื้นที่ชลประทาน 391,319 ไร่

8.2 ป่าไม้

จังหวัดกาฬสินธุ์ มีป่า 4 ลักษณะ คือ ป่าดิบแล้ง ป่าเต็งรังป่าเบญจพรรณ และทุ่งหญ้า มีป่าสงวนแห่งชาติ จำนวน 14 ป่า จากข้อมูลตัวชี้วัดการพัฒนาจังหวัดที่จัดทำโดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พบว่า อัตราการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ป่าของจังหวัด

กาฬสินธุ์ ปี พ.ศ. 2556-2557 อยู่ที่ร้อยละ +1.42 เนื่องจากประชาชนให้ความสำคัญด้านทรัพยากรป่าไม้มากขึ้น จากการที่ภาครัฐจัดให้มีการฝึกอบรมราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า และการฝึกอบรมป่าชุมชน และในช่วงหลายปีที่ผ่านมาเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์มีการปลูกยางพาราเป็นจำนวนมาก จึงทำให้พื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์มีพื้นที่ป่าเพิ่มมากขึ้น

ตารางแสดงพื้นที่ป่าไม้ของจังหวัด ปี 2556 - 2560

หน่วย : ไร่ , ไร่ย่อย

ปี	เนื้อที่จังหวัด (ไร่)	พื้นที่ป่า	คิดเป็นร้อยละของพื้นที่จังหวัด
2556	4,341,719	457,086.55	10.52
2557	4,341,719,	463,584.52	10.69
2558	4,341,719	418,190.98	10.80
2559	4,341,719	418,582.69	10.81
2560	4,341,719	464,706.66	10.72

ที่มา : www.forest.go.th

ตารางแสดงพื้นที่ทรัพยากรป่าไม้จังหวัดกาฬสินธุ์ ปี 2560

ลำดับ	ชื่อป่า	ท้องที่อำเภอ	เนื้อที่ ตามกฎกระทรวง	เนื้อที่ กรมอุทยาน ฯซ้อนทับ	เนื้อที่ สปก.	คงเหลือ พื้นที่ ป่าสงวน แห่งชาติ
1	ป่าดงระแนง	ยางตลาด, ห้วยเม็ก	69,375	-	18,621	50,754
2	ป่าดงแม่แฝด	นามน, ห้วยผึ้ง, กุฉิ	119,375	-	89,094	30,281
3	ป่าดงหมู	นารายณ์, ดอนจาน	88,075	2,854	558	84,663
4	ป่าภูพาน	เขาวง, นาคู	214,843	86,185	15,714	112,944
5	ป่าดงมูล	คำม่วง, สามชัย, สมเด็จ	258,526	2,854	193,063	62,609
6	ป่านาจารย์และ	ห้วยเม็ก, หนองกุงศรี, ท่า	(กันออก)	-	47,318	1,298
7	ป่าดงขวาง	คันโท	48,616 (กันออก)	-	32	12,518
8	ป่าดงนามน	เมืองกาฬสินธุ์, สมเด็จ,	12,550	-	14,918	-
9	ป่าโคกกลาง	สหัสขันธ์, นามน	14,918	13,451	39,517	55,154
10	หมื่น	กมลาไสย, ร่องคำ, เมือง	108,122 (กั น	52,209	8,751	27,602
11	ป่าดงห้วยฝา	กาฬสินธุ์, ดอนจาน	ออก)	19,263	11,600	45,766
12	ป่าแก้งกะอาม	เมืองกาฬสินธุ์, ดอนจาน	88,562	-	23,049	15,388
13	ป่าดงด่านแย้	ห้วยผึ้ง, นาคู	76,629	7,462	2,315	2,254
14	ป่าภูโหล่ย	สมเด็จ, ห้วยผึ้ง	38,437	2,850	-	-
	ป่าดงบังอีแปลง ที่หนึ่ง	กุฉินารายณ์, เขาวง	12,031			
	ป่าดงบังอีแปลง ที่สอง	กุฉินารายณ์	2,850			
	รวม		1,152,909	187,128	464,550	501,231

8.3 ภูเขา

จังหวัดกาฬสินธุ์ มีพื้นที่ที่เป็นภูเขา ได้แก่ เทือกเขาภูพาน ซึ่งมีระดับความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 200 - 500 เมตร อยู่ทางทิศตะวันออก และทิศเหนือของจังหวัดในพื้นที่ของอำเภอสมเด็จ, อำเภอนาคู, อำเภอเขาวง, อำเภอกุฉินารายณ์ อำเภอห้วยผึ้ง บริเวณนี้เป็นแหล่งต้นน้ำลำธารที่สำคัญได้แก่ ลำน้ำปาว,ลำน้ำพาน ส่วนสภาพที่เป็นหุบเขา อยู่ในเขตอำเภอเขาวง มีลักษณะ

เป็นที่ราบระหว่าง หุบเขาสภาพเป็นลูกคลื่น สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 175 - 250 เมตร มีลักษณะเป็นพื้นที่ลูกคลื่นลอนตื้น อยู่ในเขตอำเภอท่าคันโท อำเภอสหัสขันธ์ บริเวณทิศเหนือของอำเภอยางตลาด ทิศใต้ของอำเภอสมเด็จ และบางส่วนของอำเภอห้วยผึ้ง

8.4 คุณภาพของทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ทรัพยากรแร่ธาตุ

แร่ธาตุ แหล่งแร่สำคัญที่พบในจังหวัดกาฬสินธุ์ ได้แก่

- แร่ลิกไนต์ มีอยู่ที่อำเภอสหัสขันธ์และอำเภอกุฉินารายณ์มีพื้นที่คำขออาชญาบัตรพิเศษมีขนาด 112 ตารางกิโลเมตร หรือ 70,000 ไร่ พื้นที่ตำบลคลองขาม, ตำบลยางตลาด, ตำบลดอนสมบูรณ์, ตำบลอุ่มเม่า, ตำบลหนองฮีเฒ่า, ตำบลห้วยงัว และ ตำบลนาดี อำเภอยางตลาด ลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่ เป็นที่ราบเพื่อการเกษตรกรรมมีระดับความสูงของพื้นที่ประมาณ 160 เมตรเหนือระดับน้ำทะเลปานกลาง

- เกลือหิน พบอยู่ที่อำเภอยางตลาดในแหล่งมหาสารคาม มีความยาว 35 กิโลเมตร กว้าง 15 กิโลเมตร คลุมพื้นที่ จำนวน 740 ตารางกิโลเมตร มีความหนา จาก 168 – 505 ฟุต ซึ่งมีเกลือมากกว่า 700 ล้านตัน (ที่มา: สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดกาฬสินธุ์)

- ก๊าซธรรมชาติ พบที่แหล่งดงมูล อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ ของบริษัท อปิโก้ (โคราช) จำกัด คาดว่าจะมีปริมาณสำรองก๊าซธรรมชาติประมาณ 43 พันล้านลูกบาศก์ฟุต ซึ่งหากดำเนินการพัฒนาสำเร็จและผลิตได้จะผลิตก๊าซธรรมชาติประมาณ 8 ล้านลูกบาศก์ฟุตต่อวัน

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการ

การศึกษาประเมินผลครั้งนี้ เป็นการประเมินผลระดับความพึงพอใจของประชาชนในการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยใช้ Stufflebeam's Model มีวิธีการดำเนินการดังต่อไปนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากรในการประเมินครั้งนี้ คือ ประชากรที่มีครัวเรือนในเขตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ทำการประเมิน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง จากหมู่บ้านในเขตรับผิดชอบโดยการสุ่มหมู่บ้าน (Simple Random Sampling) จำนวนร้อยละ 5 ของหมู่บ้านหรือชุมชนในเขตรับผิดชอบ การกำหนดตัวอย่าง (Sample size) ที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้หลักเกณฑ์ของ Taro Yamane (1967) ที่ระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ ร้อยละ 0.05 ซึ่งดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากตัวแทนครัวเรือนที่มีอายุ 15 ปี ขึ้นไป โดยวิธีการสุ่มหลังคาเรือนแบบง่าย (Simple Random Sampling)

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผล

เครื่องมือที่ใช้การประเมินครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามแบบมีโครงสร้างและกึ่งโครงสร้าง (Structured and Semi – Structured Questionnaires) ใช้สอบถามตัวแทนครัวเรือนๆ ละ 1 คน ตามจำนวนขนาดตัวอย่าง เป็นแบบสอบถามที่ผู้ประเมินสร้างขึ้น ตามแนวทางการประเมินผลความพึงพอใจการให้บริการของ คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ และแนวทางการประเมินความพึงพอใจของกรมการปกครองส่วนท้องถิ่น มีทั้งหมด 4 ประเด็น จำนวน 16 ข้อ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้รับบริการ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด ให้เติมคำตอบ และปลายปิดเลือกตอบ สอบถามเกี่ยวกับเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) รวมจำนวน 4 ข้อ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลความพึงพอใจต่อการรับบริการ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบปลายปิด มาตรฐานค่า 5 ระดับ จำนวน 64 ข้อ (1) ด้านกระบวนการและขั้นตอนการให้บริการ จำนวน 16 ข้อ (2) ด้านช่องทางการให้บริการ จำนวน 16 ข้อ (3) ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ จำนวน 16 ข้อ (4) ด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก จำนวน 16 ข้อ

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะต่อการปรับปรุงการให้บริการ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นปลายเปิด

3.3 กระบวนการประเมินผล

3.3.1 การวางแผน

- สอบถามความต้องการของผู้บริหารในการประเมินผล
  - ประชุมทีมประเมินผลเบื้องต้นเพื่อทำความเข้าใจกรอบแนวคิดการประเมินผล
  - ประชุมผู้เกี่ยวข้องเพื่อทำความเข้าใจเป้าหมาย
- 3.3.2 การพัฒนากรอบการประเมินผล
- สร้างกรอบการประเมินผล โดยใช้แนวทางของ คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ และผู้ประเมินสร้างขึ้น
  - พัฒนาผู้เกี่ยวข้องปรับปรุงตัวชี้วัด (Key Performance Indicators)
- 3.3.3 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.3.4 สรุปและรายงานผลการประเมิน
- นำเสนอผลการศึกษาและการประเมินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

นักวิจัยและผู้ช่วยวิจัยดำเนินการสอบถามตัวแทนครัวเรือนที่ระบุเป็นกลุ่มตัวอย่าง ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยการขอความร่วมมือจากประชาชนที่มาใช้บริการในองค์การบริหารส่วนจังหวัด ตอบแบบสอบถาม

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูลและการประมวลผล

นักวิจัยและทีมผู้ช่วยวิจัยตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล แล้วนำมาลงรหัสวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ SPSS for WINDOWS ซึ่งมีการใช้เครื่องมือทางสถิติ 2 ส่วน ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม นำมาวิเคราะห์ด้วยการหาค่าความถี่ (f) ค่าร้อยละ (Percentage) อธิบายสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจในการรับบริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ศึกษานำมาวิเคราะห์ด้วยการหาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)

3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ทางสถิติที่สำคัญหลายอย่างถูกนำไปใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้เพื่อให้ได้ผลการวิเคราะห์ที่น่าเชื่อถือ ซึ่งการวิเคราะห์ทางสถิติดังกล่าวสามารถอธิบายได้ ดังนี้

3.6.1 ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Mean) เป็นการวัดแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลางที่ใช้กันมากที่สุดใช้สัญลักษณ์ $\bar{X}$ ค่าเฉลี่ยเลขคณิตเป็นค่าที่หาได้ โดยนำผลรวมของข้อมูลทั้งหมดหารด้วยจำนวนข้อมูลทั้งหมดเมื่อกำหนดให้ $X_1, X_2, X_3, \dots, X_n$ เป็นข้อมูลชุดหนึ่งมี n จำนวน ค่าเฉลี่ยเลขคณิต คือ $\bar{X}$ หาได้จาก

$$\bar{X} = \frac{X_1 + X_2 + X_3 \dots X_n}{n} = \frac{\sum_{i=1}^n X_i}{n}$$

เมื่อ $\bar{X}$ = ค่าเฉลี่ยเลขคณิต
 n = จำนวนข้อมูลทั้งหมด
 X_i = จำนวนข้อมูลแต่ละตัว $i = 1, 2, 3, \dots, n$

หรือเขียนอย่างย่อคือ
$$\bar{X} = \frac{\sum x_i}{n}$$

3.6.2 ฐานนิยม (Mode) ฐานนิยมเป็นการวัดแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลางอีกแบบหนึ่ง หาได้โดยการพิจารณาว่า ข้อมูลตัวใดซ้ำกันมากที่สุด หรือมีความถี่มากที่สุด ข้อมูลตัวนั้น คือ ฐานนิยม

3.6.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและแปรปรวน (Standard Deviation & Variance) การวัดการกระจายด้วยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและความแปรปรวน เป็นที่นิยมใช้กันมากที่สุด มีลักษณะคล้ายกับส่วนเบี่ยงเบนเฉลี่ยมาก ปรับปรุงโดยการยกกำลังสองผลต่างระหว่างคะแนนกับค่าเฉลี่ยของข้อมูลชุดนั้น แล้วนำมาหาค่าเฉลี่ย เราเรียกว่า ความแปรปรวน เขียนสัญลักษณ์แทนด้วย σ^2 และค่ารากที่สองของความแปรปรวน เรียกว่า ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เขียนสัญลักษณ์แทนด้วย σ

3.7 การแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล

3.7.1 เกณฑ์การตัดสินผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของคะแนนระดับความพึงพอใจ มีการแปลผลโดยใช้เกณฑ์ค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2535) ดังนี้

- 4.51 – 5.00 หมายถึง ระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับ มากที่สุด
- 3.51 – 4.50 หมายถึง ระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับ มาก
- 2.51 – 3.50 หมายถึง ระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับ ปานกลาง
- 1.51 – 2.50 หมายถึง ระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับ น้อย
- 1.00 – 1.50 หมายถึง ระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

3.7.2 เกณฑ์การตัดสินผลการวิเคราะห์ค่าร้อยละของผู้มีความพึงพอใจต่อการให้บริการ มีการแปลผลโดยใช้เกณฑ์ ดังนี้

- ค่าคะแนนความพึงพอใจ ที่ระดับ 2.51– 5.00 ถือว่า มีความพึงพอใจต่อการให้บริการ
- ค่าคะแนนความพึงพอใจ ที่ระดับ 1.00 – 2.50 ถือว่า ไม่มีความพึงพอใจต่อการให้บริการ

3.7.3 นำค่าเฉลี่ยที่ได้มาเทียบเกณฑ์หาค่าร้อยละตามเกณฑ์การประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลการปฏิบัติงานราชการเพื่อกำหนดประโยชน์ตอบแทนอื่นเป็นกรณีพิเศษ มิติที่ 2 คือ มิติ

ด้านคุณภาพการให้บริการตามมติเห็นชอบของ ก.จ., ก.ท. และ ก.อบต. และนำค่าเฉลี่ยที่ได้มาเทียบหาค่าร้อยละจากคะแนนเต็มของแต่ละด้านเพื่อจัดระดับของความพึงพอใจได้ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ระดับความพึงพอใจ(ร้อยละ)	คะแนน
มากกว่า 5	มากกว่าร้อยละ 95 ขึ้นไป	10
มากกว่า 4.75	ไม่เกินร้อยละ 95	9
มากกว่า 4.5	ไม่เกินร้อยละ 90	8
มากกว่า 4.25	ไม่เกินร้อยละ 85	7
มากกว่า 4	ไม่เกินร้อยละ 80	6
มากกว่า 3.75	ไม่เกินร้อยละ 75	5
มากกว่า 3.5	ไม่เกินร้อยละ 70	4
มากกว่า 3.25	ไม่เกินร้อยละ 65	3
มากกว่า 3	ไม่เกินร้อยละ 60	2
ตั้งแต่ 2.75	ไม่เกินร้อยละ 55	1
ต่ำกว่า 2.5	น้อยกว่าร้อยละ 50	0

3.7.4 สำหรับข้อมูลที่ได้จากคำถามปลายเปิดปิดได้ทำการรวบรวมข้อมูลทั้งหมด และดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการจัดจำแนกประเภทข้อความที่มีลักษณะเหมือนกันหรือคล้ายคลึงกันให้อยู่ในประเภทเดียวกันจากนั้นวิเคราะห์เนื้อหาของข้อมูลและนำเสนอในรูปแบบความเรียง

3.8 การนำเสนอข้อมูล

นำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลแบบตาราง และการพรรณนา

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากผลการศึกษาระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการรับบริการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งสอบถามความคิดเห็นของตัวแทนครัวเรือน ในเขตรับผิดชอบ จำนวน 400 คน โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้ประเมินสร้างขึ้น เพื่อประเมินผลระดับความพึงพอใจของประชาชน ในการรับบริการในประเด็นต่อไปนี้ ระดับความพึงพอใจด้านผลการปฏิบัติงาน 6 งาน ดังนี้

- 1) ระดับความพึงพอใจในงานบริการงานด้านสาธารณสุข คือ งานให้บริการเครื่องสูบน้ำ
- 2) ระดับความพึงพอใจในงานบริการงานด้านโครงสร้างพื้นฐาน คือ งานเกรดปรับปรุงซ่อมแซมถนนลูกรังภายในจังหวัดกาฬสินธุ์
- 3) ระดับความพึงพอใจในงานบริการงานด้านการรักษาความสะอาดในที่สาธารณะ คือ งานบริการกำจัดขยะที่มีมลพิษและเป็นอันตราย
- 4) ระดับความพึงพอใจในงานบริการงานด้านรายได้หรือภาษี คือ งานการจัดเก็บภาษีน้ำมันและค่าธรรมเนียมจากผู้เข้าพักโรงแรม
- 5) ระดับความพึงพอใจในงานบริการงานด้านการศึกษา คือ งานที่ให้บริการเกี่ยวกับงานสหนาการ ดนตรี กีฬา
- 6) ระดับความพึงพอใจในงานบริการงานด้านอื่น เช่น การให้บริการยืมโต๊ะ เต้นท์ เก้าอี้ พัดลม

ระดับความพึงพอใจในงานบริการซึ่งนำเสนอรายละเอียดตามลำดับและงานบริการที่ทำ ประเมินต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ระดับความพึงพอใจในงานบริการงานด้านสาธารณสุข คือ งานให้บริการเครื่องสูบน้ำ

ตอนที่ 3 ระดับความพึงพอใจในงานบริการงานด้านโครงสร้างพื้นฐาน คือ งานเกรดปรับปรุงซ่อมแซมถนนลูกรังภายในจังหวัดกาฬสินธุ์

ตอนที่ 4 ระดับความพึงพอใจในงานบริการงานด้านการรักษาความสะอาดในที่สาธารณะ คือ งานบริการกำจัดขยะที่มีมลพิษและเป็นอันตราย

ตอนที่ 5 ระดับความพึงพอใจในงานบริการงานด้านรายได้หรือภาษี คือ งานการจัดเก็บภาษีน้ำมันและค่าธรรมเนียมจากผู้เข้าพักโรงแรม

ตอนที่ 6 ระดับความพึงพอใจในงานบริการงานด้านการศึกษา คือ งานที่ให้บริการเกี่ยวกับงานสหนาการ ดนตรี กีฬา

ตอนที่ 7 ระดับความพึงพอใจในงานบริการงานด้านอื่น เช่น การให้บริการยืมโต๊ะ เต้นท์ เก้าอี้ พัดลม

ตอนที่ 8 สรุปผลการสำรวจความพึงพอใจของผู้ใช้บริการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์

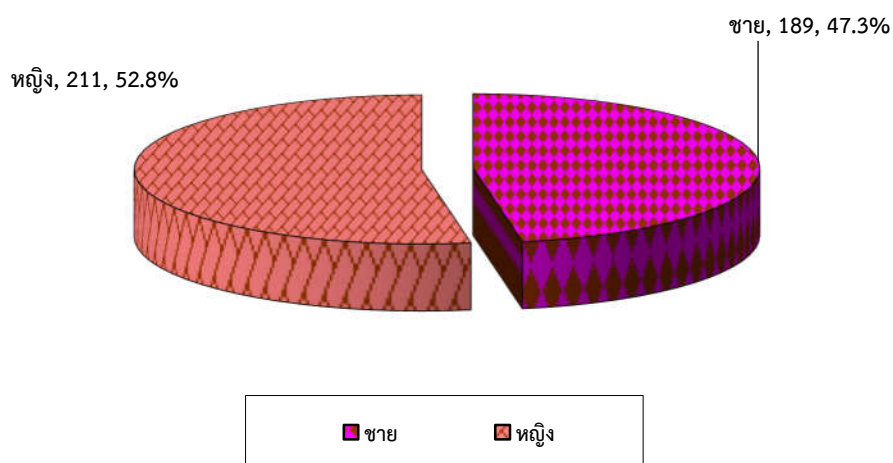
ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศชาย	189	47.25
เพศหญิง	211	52.75
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่า ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามเพื่อวัดความพึงพอใจของผู้รับบริการในองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 400 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 52.75 รองลงมา คือ เพศชาย คิดเป็นร้อยละ 47.25

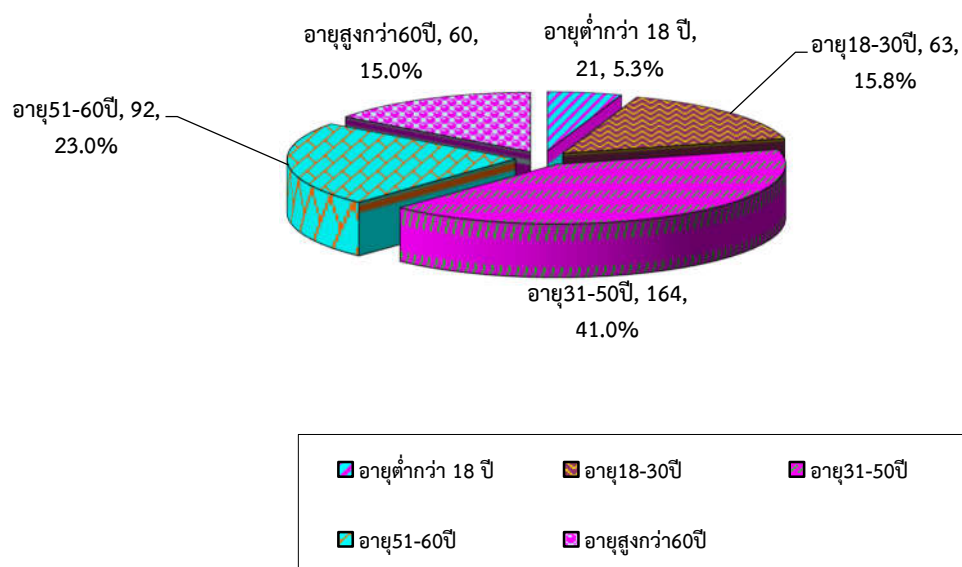
ภาพที่ 2 แสดงจำนวนและร้อยละผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตามเพศ

1.2 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามช่วงอายุ

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนและร้อยละผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตามช่วงอายุ

อายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 18 ปี	21	5.25
อายุ 18 – 30 ปี	63	15.75
อายุ 31 - 50 ปี	164	41.00
อายุ 51 – 60 ปี	92	23.00
อายุสูงกว่า 60 ปี	60	15.00
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 2 พบว่า ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามเพื่อวัดความพึงพอใจของผู้รับบริการในองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 400 คน ส่วนใหญ่มีอายุ 31-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 41.00 รองลงมา คือ อายุ 18-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 15.75 และต่ำสุด คืออายุต่ำกว่า 18 ปี คิดเป็นร้อยละ 5.25

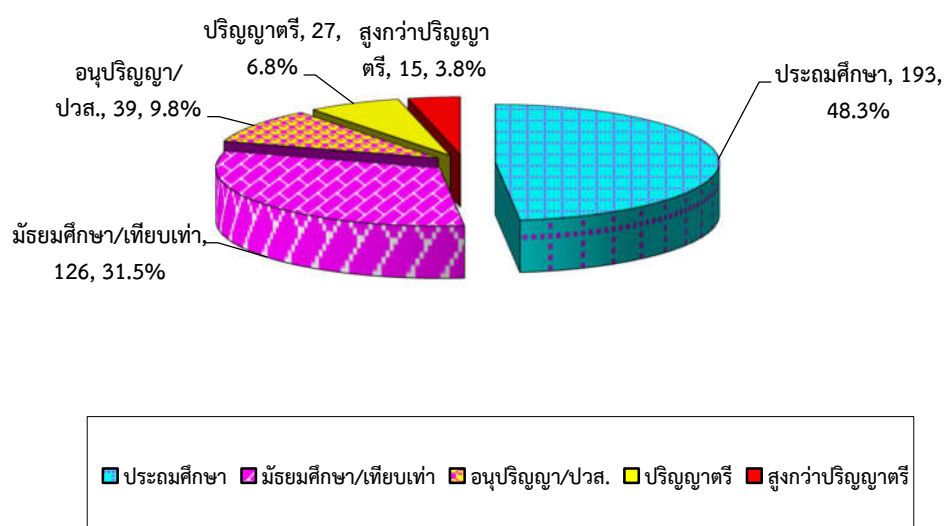
ภาพที่ 3 แสดงจำนวนและร้อยละผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตามช่วงอายุ

1.3 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระดับการศึกษา

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนและร้อยละผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ประถมศึกษา	193	48.25
มัธยมศึกษา/เทียบเท่า	126	31.50
อนุปริญญา/ปวส.	39	9.75
ปริญญาตรี	27	6.75
สูงกว่าปริญญาตรี	15	3.75
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 3 พบว่า ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามเพื่อวัดความพึงพอใจของผู้รับบริการในองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 400 คน ส่วนใหญ่มีระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 48.25 รองลงมา คือ ระดับศึกษามัธยมศึกษา/เทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 31.50 และต่ำสุด คือ ระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 3.75

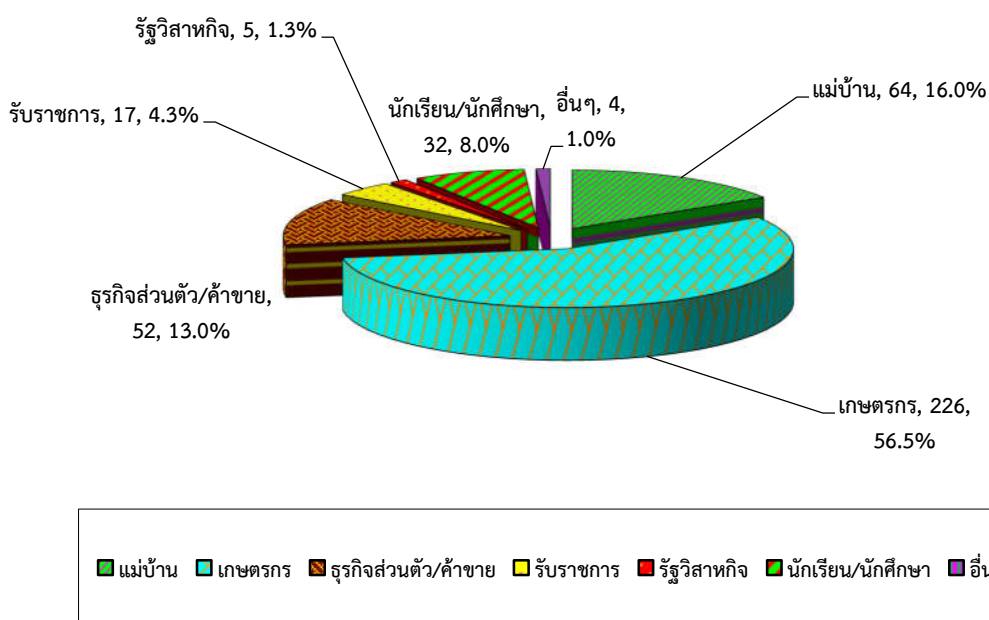
ภาพที่ 4 แสดงจำนวนและร้อยละผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตามระดับการศึกษา

1.4 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอาชีพ

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนและร้อยละผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
แม่บ้าน	64	16.00
เกษตรกร	226	56.50
ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	52	13.00
รับราชการ	17	4.25
รัฐวิสาหกิจ	5	1.25
นักเรียน/นักศึกษา	32	8.00
อื่นๆ ระบุ..(ลูกจ้างรัฐ/รับจ้าง)	4	1.00
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 4 พบว่า ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามเพื่อวัดความพึงพอใจของผู้รับบริการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 400 คน ส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 56.50 รองลงมา คือ แม่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 16.00 และต่ำสุด คือ อาชีพอื่นๆ (ลูกจ้างรัฐ/รับจ้าง) คิดเป็นร้อยละ 1.00

ภาพที่ 5 แสดงจำนวนและร้อยละผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตามอาชีพ

ตอนที่ 2 ระดับความพึงพอใจในงานบริการงานด้านสาธารณภัย คือ งานให้บริการเครื่องสูบน้ำ

ตารางที่ 5 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจ ด้านกระบวนการ และขั้นตอนการให้บริการ

ตัวชี้วัดความพึงพอใจ	ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ	($\bar{x}$)	(S.D.)	ระดับ
ด้านที่ 1 ด้านกระบวนการและขั้นตอนการให้บริการ				
1.1 มีช่องทางการให้บริการที่หลากหลาย	95.62	4.78	0.23	มากที่สุด
1.2 ขั้นตอนการให้บริการมีระบบ ไม่ยุ่งยากซับซ้อน มีความชัดเจน	96.37	4.82	0.35	มากที่สุด
1.3 ขั้นตอนการให้บริการแต่ละขั้นตอนมีความสะดวก รวดเร็ว	95.87	4.79	0.20	มากที่สุด
1.4 มีผังลำดับขั้นตอนและระยะเวลาการให้บริการอย่างชัดเจน	95.74	4.79	0.22	มากที่สุด
โดยรวม	95.90	4.80	0.37	มากที่สุด

จากตารางที่ 5 พบว่า ระดับความพึงพอใจด้านกระบวนการ และขั้นตอนการให้บริการ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ 95.90 ($\bar{x} = 4.80$, S.D. = 0.37) เมื่อพิจารณาตามด้านย่อย พบว่า ขั้นตอนการให้บริการมีระบบ ไม่ยุ่งยากซับซ้อน มีความชัดเจน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ 96.37 ($\bar{x} = 4.82$, S.D. = 0.35)

ตารางที่ 6 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจ ด้านช่องทางการให้บริการ

ตัวชี้วัดความพึงพอใจ	ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ	($\bar{x}$)	(S.D.)	ระดับ
ด้านที่ 2 ด้านช่องทางการให้บริการ				
2.1 มีช่องทางการให้บริการหลายช่องทาง	95.20	4.76	0.26	มากที่สุด
2.2 มีช่องทางในประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับทราบข้อมูลข่าวสาร	95.38	4.77	0.27	มากที่สุด
2.3 มีช่องทางการติดต่อสอบถามและให้คำแนะนำ	97.06	4.85	0.29	มากที่สุด
2.4 มีช่องทางรับฟังข้อคิดเห็นของผู้รับบริการ	96.14	4.81	0.34	มากที่สุด
โดยรวม	95.95	4.80	0.37	มากที่สุด

จากตารางที่ 6 พบว่า ระดับความพึงพอใจด้านช่องทางการให้บริการ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ 95.95 ($\bar{x} = 4.80$, S.D. = 0.37) เมื่อพิจารณาตามด้านย่อย พบว่ามีช่องทางการติดต่อสอบถามและให้คำแนะนำ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ 97.06 ($\bar{x} = 4.85$, S.D. = 0.29)

ตารางที่ 7 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ

ตัวชี้วัดความพึงพอใจ	ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ	($\bar{x}$)	(S.D.)	ระดับ
ด้านที่ 3 ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ				
3.1 เจ้าหน้าที่พูดจาสุภาพอัธยาศัยดี แต่งกายสุภาพการวางตัวเรียบร้อยเหมาะสม	95.39	4.77	0.37	มากที่สุด
3.2 เจ้าหน้าที่ให้บริการด้วยความเต็มใจ รวดเร็ว และเอาใจใส่	96.09	4.80	0.39	มากที่สุด
3.3 เจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำ ตอบข้อซักถามได้อย่างชัดเจน ถูกต้องน่าเชื่อถือ	94.57	4.73	0.28	มากที่สุด
3.4 มีผังลำดับขั้นตอนและระยะเวลาการให้บริการอย่างชัดเจน	96.67	4.83	0.23	มากที่สุด
โดยรวม	95.68	4.78	0.29	มากที่สุด

จากตารางที่ 7 พบว่า ระดับความพึงพอใจด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมียค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ 95.68 ($\bar{x} = 4.78$, S.D. = 0.29 เมื่อพิจารณาตามด้านย่อย พบว่ามีผังลำดับขั้นตอนและระยะเวลาการให้บริการอย่างชัดเจน มียค่าเฉลี่ยสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ 96.67 ($\bar{x} = 4.84$, S.D. = 0.29)

ตารางที่ 8 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจ ด้านสถานที่ และ สิ่งอำนวยความสะดวก

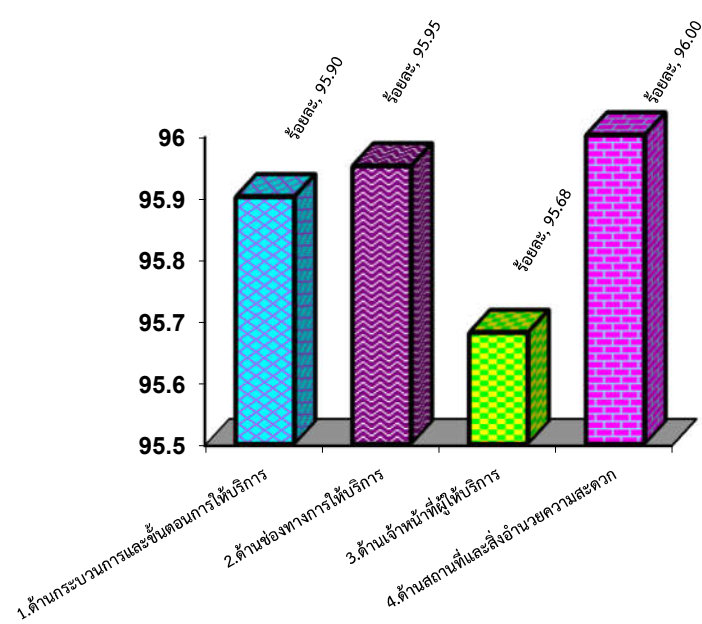
ตัวชี้วัดความพึงพอใจ	ค่าเฉลี่ยความ พึงพอใจร้อยละ	($\bar{x}$)	(S.D.)	ระดับ
ด้านที่ 4 ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก				
4.1 สถานที่ให้บริการมีความสะอาด สวยงาม เอื้อต่อการให้บริการ	95.63	4.78	0.39	มากที่สุด
4.2 สถานที่ให้บริการมีที่นั่ง ที่จอดรถ ให้ผู้มา ใช้บริการอย่างเพียงพอ	95.07	4.75	0.42	มากที่สุด
4.3 มีเครื่องมือ/ อุปกรณ์/ ระบบในการ บริการข้อมูลสารสนเทศ	96.79	4.84	0.37	มากที่สุด
4.4 มีการจัดผังการให้บริการและการใช้ อาคารไว้อย่างชัดเจน สะดวก เหมาะสม	96.52	4.83	0.56	มากที่สุด
โดยรวม	96.00	4.80	0.37	มากที่สุด

จากตารางที่ 8 พบว่า ระดับความพึงพอใจด้านสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ 96.00 ($\bar{x} = 4.80$, S.D. = 0.37) เมื่อพิจารณาตามด้านย่อย พบว่า มีเครื่องมือ/ อุปกรณ์/ ระบบในการบริการข้อมูลสารสนเทศ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ 96.79 ($\bar{x} = 4.84$, S.D. = 0.37)

ตารางที่ 9 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจในงานบริการงานด้านสาธารณภัย คือ งานให้บริการเครื่องสูบน้ำ ทั้ง 4 ด้าน

ตัวชี้วัดความพึงพอใจ	ค่าเฉลี่ย ความพึงพอใจ ร้อยละ	($\bar{x}$)	(S.D.)	ระดับ
1. ด้านกระบวนการและขั้นตอนการให้บริการ	95.90	4.80	0.37	มากที่สุด
2. ด้านช่องทางการให้บริการ	95.95	4.80	0.37	มากที่สุด
3. ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ	95.68	4.78	0.29	มากที่สุด
4. ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก	96.00	4.80	0.37	มากที่สุด
โดยรวม	95.88	4.79	0.34	มากที่สุด

จากตารางที่ 9 พบว่า ระดับความพึงพอใจในงานบริการงานด้านสาธารณภัย คือ งานให้บริการเครื่องสูบน้ำ ทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ ร้อยละ 95.88 ($\bar{x}$ = 4.79, S.D. = 0.34) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ 96.00 ($\bar{x}$ = 4.80, S.D. = 0.37)

ภาพที่ 6 แสดงร้อยละความพึงพอใจในภาพรวมงานบริการในภาพรวมงานบริการงานด้านรายได้หรือภาษี คืองานการจัดเก็บภาษีน้ำมันและค่าธรรมเนียมจากผู้เข้าพักโรงแรมทั้ง 4 ด้าน

ตอนที่ 3 ระดับความพึงพอใจในงานบริการงานด้านโครงสร้างพื้นฐาน คือ งานปรับผิวจราจรถนน ในความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์

ตารางที่ 10 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจ ด้านกระบวนการ และ ขั้นตอนการให้บริการ

ตัวชี้วัดความพึงพอใจ	ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ	($\bar{x}$)	(S.D.)	ระดับ
ด้านที่ 1 ด้านกระบวนการและขั้นตอนการให้บริการ				
1.1 มีช่องทางการให้บริการที่หลากหลาย	96.23	4.81	0.32	มากที่สุด
1.2 ขั้นตอนการให้บริการมีระบบ ไม่ยุ่งยาก ซับซ้อน มีความชัดเจน	97.31	4.87	0.26	มากที่สุด
1.3 ขั้นตอนการให้บริการแต่ละขั้นตอนมีความสะดวก รวดเร็ว	94.87	4.74	0.23	มากที่สุด
1.4 มีผังลำดับขั้นตอนและระยะเวลาการให้บริการอย่างชัดเจน	95.67	4.78	0.27	มากที่สุด
โดยรวม	96.02	4.80	0.38	มากที่สุด

จากตารางที่ 10 พบว่า ระดับความพึงพอใจด้านกระบวนการและขั้นตอนการให้บริการ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ 96.02 ($\bar{x} = 4.80$, S.D. = 0.38) เมื่อพิจารณาตามด้านย่อย พบว่า ขั้นตอนการให้บริการมีระบบ ไม่ยุ่งยากซับซ้อน มีความชัดเจน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ 97.31 ($\bar{x} = 4.87$, S.D. = 0.26)

ตารางที่ 11 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจ ด้านช่องทางการให้บริการ

ตัวชี้วัดความพึงพอใจ	ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ	($\bar{x}$)	(S.D.)	ระดับ
ด้านที่ 2 ด้านช่องทางการให้บริการ				
2.1 มีช่องทางการให้บริการหลายช่องทาง	95.74	4.79	0.26	มากที่สุด
2.2 มีช่องทางในประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับทราบข้อมูลข่าวสาร	95.31	4.77	0.25	มากที่สุด
2.3 มีช่องทางการติดต่อสอบถามและให้คำแนะนำ	95.25	4.76	0.29	มากที่สุด
2.4 มีช่องทางรับฟังข้อคิดเห็นของผู้รับบริการ	95.32	4.77	0.37	มากที่สุด
โดยรวม	95.41	4.77	0.45	มากที่สุด

จากตารางที่ 11 พบว่า ระดับความพึงพอใจด้านช่องทางการให้บริการ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ 95.41 ($\bar{x} = 4.77$, S.D. = 0.45) เมื่อพิจารณาตาม ด้านย่อย พบว่า มีช่องทางการให้บริการหลายช่องทาง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ 95.74 ($\bar{x} = 4.79$, S.D. = 0.26)

ตารางที่ 12 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ

ตัวชี้วัดความพึงพอใจ	ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ	($\bar{x}$)	(S.D.)	ระดับ
ด้านที่ 3 ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ				
3.1 เจ้าหน้าที่พูดจาสุภาพอัธยาศัยดี แต่งกายสุภาพการวางตัวเรียบร้อยเหมาะสม	95.74	4.79	0.26	มากที่สุด
3.2 เจ้าหน้าที่ให้บริการด้วยความเต็มใจรวดเร็ว และเอาใจใส่	95.31	4.77	0.25	มากที่สุด
3.3 เจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำ ตอบข้อซักถามได้อย่างชัดเจน ถูกต้องน่าเชื่อถือ	95.25	4.76	0.29	มากที่สุด
3.4 มีผังลำดับขั้นตอนและระยะเวลาการให้บริการอย่างชัดเจน	95.32	4.77	0.37	มากที่สุด
โดยรวม	95.41	4.77	0.45	มากที่สุด

จากตารางที่ 12 พบว่า ระดับความพึงพอใจด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ 95.41 ($\bar{x} = 4.77$, S.D. = 0.45) เมื่อพิจารณาตามด้านย่อย พบว่า เจ้าหน้าที่พูดจาสุภาพอัธยาศัยดี แต่งกายสุภาพการวางตัวเรียบร้อยเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ 95.74 ($\bar{x} = 4.79$, S.D. = 0.26)

ตารางที่ 13 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจ ด้านสถานที่ และ สิ่งอำนวยความสะดวก

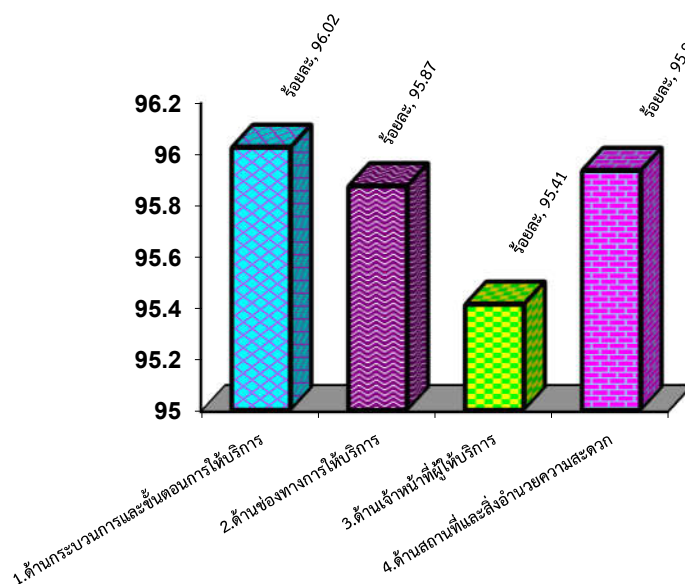
ตัวชี้วัดความพึงพอใจ	ค่าเฉลี่ยความ พึงพอใจร้อยละ	($\bar{x}$)	(S.D.)	ระดับ
ด้านที่ 4 ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก				
4.1 สถานที่ให้บริการมีความสะอาด สวยงาม เอื้อต่อการให้บริการ	95.15	4.76	0.23	มากที่สุด
4.2 สถานที่ให้บริการมีที่นั่ง ที่จอดรถ ให้ผู้มา ใช้บริการอย่างเพียงพอ	96.52	4.83	0.34	มากที่สุด
4.3 มีเครื่องมือ/ อุปกรณ์/ ระบบในการ บริการข้อมูลสารสนเทศ	97.01	4.85	0.21	มากที่สุด
4.4 มีการจัดผังการให้บริการและการใช้ อาคารไว้อย่างชัดเจน สะดวก เหมาะสม	95.03	4.75	0.20	มากที่สุด
โดยรวม	95.93	4.80	0.32	มากที่สุด

จากตารางที่ 13 พบว่า ระดับความพึงพอใจ ด้านสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ 95.55 ($\bar{x} = 4.78$, S.D. = 0.45) เมื่อพิจารณาตามด้านย่อย พบว่า มีเครื่องมือ/ อุปกรณ์/ ระบบในการบริการข้อมูลสารสนเทศ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ 97.01 ($\bar{x} = 4.85$, S.D. = 0.21)

ตารางที่ 14 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจในงานบริการงานด้านโครงสร้างพื้นฐาน คือ งานปรับผิวจราจรถนนในความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ทั้ง 4 ด้าน

ตัวชี้วัดความพึงพอใจ	ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ	($\bar{x}$)	(S.D.)	ระดับ
1. ด้านกระบวนการและขั้นตอนการให้บริการ	96.02	4.80	0.38	มากที่สุด
2. ด้านช่องทางการให้บริการ	95.87	4.79	0.49	มากที่สุด
3. ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ	95.41	4.77	0.45	มากที่สุด
4. ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก	95.93	4.80	0.32	มากที่สุด
โดยรวม	95.81	4.79	0.35	มากที่สุด

จากตารางที่ 14 พบว่า ระดับความพึงพอใจในงานบริการงานด้านโครงสร้างพื้นฐาน คือ งานปรับผิวจราจรถนนในความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ 95.81 ($\bar{x}=4.79$, S.D. = 0.35) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ 95.93 ($\bar{x}=4.93$, S.D. = 0.32)

ภาพที่ 7 แสดงร้อยละความพึงพอใจในการรวมงานบริการงานด้านโครงสร้างพื้นฐาน คือ งานปรับผิวจราจรถนนในความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ทั้ง 4 ด้าน

ตอนที่ 4 ระดับความพึงพอใจในงานบริการงานด้านการรักษาความสะอาดในที่สาธารณะ คือ งานบริการกำจัดขยะที่มีมลพิษและเป็นอันตราย

ตารางที่ 15 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจด้านกระบวนการ และขั้นตอนการให้บริการ

ตัวชี้วัดความพึงพอใจ	ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ	($\bar{x}$)	(S.D.)	ระดับ
ด้านที่ 1 ด้านกระบวนการและขั้นตอนการให้บริการ				
1.1 มีช่องทางการให้บริการที่หลากหลาย	95.35	4.77	0.38	มากที่สุด
1.2 ขั้นตอนการให้บริการมีระบบ ไม่ยุ่งยาก ซับซ้อน มีความชัดเจน	95.13	4.76	0.20	มากที่สุด
1.3 ขั้นตอนการให้บริการแต่ละขั้นตอนมีความสะดวก รวดเร็ว	95.00	4.75	0.41	มากที่สุด
1.4 มีผังลำดับขั้นตอนและระยะเวลาการให้บริการอย่างชัดเจน	95.11	4.76	0.32	มากที่สุด
โดยรวม	95.15	4.76	0.33	มากที่สุด

จากตารางที่ 15 พบว่า ระดับความพึงพอใจด้านกระบวนการและขั้นตอนการให้บริการ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ 95.15 ($\bar{x} = 4.76$, S.D. = 0.33) เมื่อพิจารณาตามด้านย่อย พบว่า มีช่องทางการให้บริการที่หลากหลาย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ 95.35 ($\bar{x} = 4.77$, S.D. = 0.38)

ตารางที่ 16 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจ ด้านช่องทางการให้บริการ

ตัวชี้วัดความพึงพอใจ	ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ	($\bar{x}$)	(S.D.)	ระดับ
ด้านที่ 2 ด้านช่องทางการให้บริการ				
2.1 มีช่องทางการให้บริการหลายช่องทาง	95.37	4.77	0.32	มากที่สุด
2.2 มีช่องทางในประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับทราบข้อมูลข่าวสาร	95.13	4.81	0.21	มากที่สุด
2.3 มีช่องทางการติดต่อสอบถามและให้คำแนะนำ	95.74	4.79	0.22	มากที่สุด
2.4 มีช่องทางรับฟังข้อคิดเห็นของผู้รับบริการ	95.85	4.79	0.20	มากที่สุด
โดยรวม	95.77	4.79	0.34	มากที่สุด

จากตารางที่ 16 พบว่า ระดับความพึงพอใจด้านช่องทางการให้บริการ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ 95.77 ($\bar{x} = 4.79$, S.D. = 0.34) เมื่อพิจารณาตาม ด้านย่อย พบว่า มีช่องทางการติดต่อสอบถามและให้คำแนะนำ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ 95.74 ($\bar{x} = 4.79$, S.D. = 0.22)

ตารางที่ 17 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ

ตัวชี้วัดความพึงพอใจ	ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ	($\bar{x}$)	(S.D.)	ระดับ
ด้านที่ 3 ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ				
3.1 เจ้าหน้าที่พูดจาสุภาพอัธยาศัยดี แต่งกายสุภาพการวางตัวเรียบร้อยเหมาะสม	95.24	4.76	0.33	มากที่สุด
3.2 เจ้าหน้าที่ให้บริการด้วยความเต็มใจรวดเร็ว และเอาใจใส่	95.12	4.76	0.45	มากที่สุด
3.3 เจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำ ตอบข้อซักถามได้อย่างชัดเจน ถูกต้องน่าเชื่อถือ	95.57	4.78	0.56	มากที่สุด
3.4 มีผังลำดับขั้นตอนและระยะเวลาการให้บริการอย่างชัดเจน	96.37	4.78	0.38	มากที่สุด
โดยรวม	95.58	4.78	0.43	มากที่สุด

จากตารางที่ 17 พบว่า ระดับความพึงพอใจด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ 95.85 ($\bar{x} = 4.79$, S.D. = 0.43) เมื่อพิจารณาตามด้านย่อย พบว่า เจ้าหน้าที่พูดจาสุภาพอัธยาศัยดี แต่งกายสุภาพการวางตัวเรียบร้อยเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ 96.40 ($\bar{x} = 4.82$, S.D. = 0.33)

ตารางที่ 18 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจ ด้านสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก

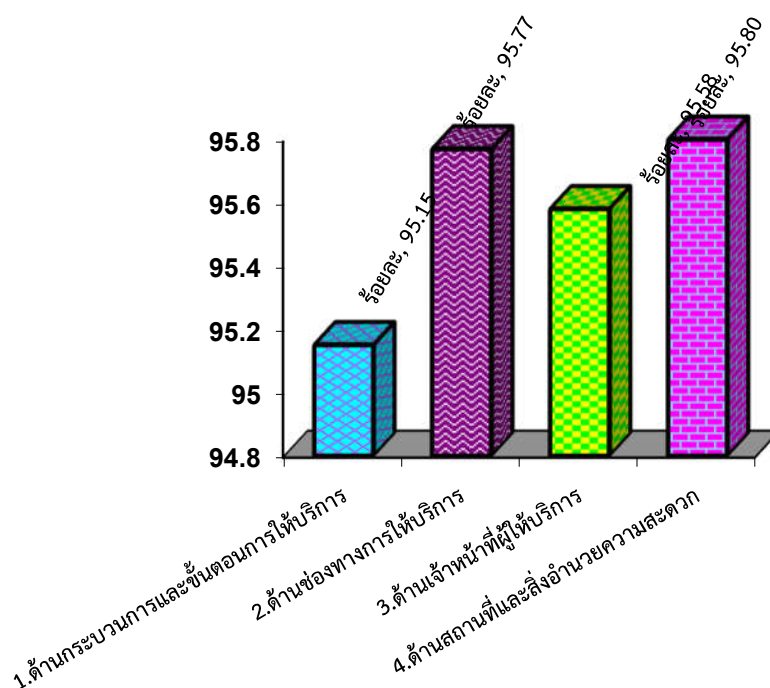
ตัวชี้วัดความพึงพอใจ	ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ	($\bar{x}$)	(S.D.)	ระดับ
ด้านที่ 4 ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก				
4.1 สถานที่ให้บริการมีความสะอาด สวยงาม เอื้อต่อการให้บริการ	96.37	4.82	0.35	มากที่สุด
4.2 สถานที่ให้บริการมีที่นั่ง ที่จอดรถ ให้ผู้มาใช้บริการอย่างเพียงพอ	95.12	4.76	0.32	มากที่สุด
4.3 มีเครื่องมือ/ อุปกรณ์/ ระบบในการบริการข้อมูลสารสนเทศ	96.18	4.81	0.26	มากที่สุด
4.4 มีการจัดผังการให้บริการและการใช้อาคารไว้อย่างชัดเจน สะดวก เหมาะสม	95.51	4.78	0.28	มากที่สุด
โดยรวม	95.80	4.79	0.37	มากที่สุด

จากตารางที่ 18 พบว่า ระดับความพึงพอใจ ด้านสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ 95.80 ($\bar{x} = 4.79$, S.D. = 0.37) เมื่อพิจารณาตามด้านย่อย พบว่า สถานที่ให้บริการมีความสะอาด สวยงาม เอื้อต่อการให้บริการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ 95.37 ($\bar{x} = 4.82$, S.D. = 0.35)

ตารางที่ 19 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจในงานบริการงานด้านการรักษาความสะอาดในที่สาธารณะ คือ งานบริการกำจัดขยะที่มีมลพิษและเป็นอันตราย ทั้ง 4 ด้าน

ตัวชี้วัดความพึงพอใจ	ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ	($\bar{x}$)	(S.D.)	ระดับ
1. ด้านกระบวนการและขั้นตอนการให้บริการ	95.15	4.76	0.33	มากที่สุด
2. ด้านช่องทางการให้บริการ	95.77	4.79	0.34	มากที่สุด
3. ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ	95.58	4.78	0.43	มากที่สุด
4. ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก	95.80	4.79	0.37	มากที่สุด
โดยรวม	95.41	4.77	0.32	มากที่สุด

จากตารางที่ 19 พบว่า ระดับความพึงพอใจในภาพรวมงานบริการด้านการรักษาความสะอาดในที่สาธารณะ คือ งานบริการกำจัดขยะที่มีมลพิษและเป็นอันตรายทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ 95.41 ($\bar{x}=4.77$, S.D. = 0.32) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ 95.80 ($\bar{x}=4.79$, S.D. = 0.37)

ภาพที่ 8 แสดงร้อยละความพึงพอใจในภาพรวมงานบริการด้านการรักษาความสะอาดในที่สาธารณะ คือ งานบริการกำจัดขยะที่มีมลพิษและเป็นอันตราย ทั้ง 4 ด้าน

ตอนที่ 5 ระดับความพึงพอใจในงานบริการงานด้านรายได้หรือภาษี คือ งานการจัดเก็บภาษีน้ำมัน และค่าธรรมเนียมจากผู้เข้าพักโรงแรม

ตารางที่ 20 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจ ด้านกระบวนการ และ ขั้นตอนการให้บริการ

ตัวชี้วัดความพึงพอใจ	ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ	($\bar{x}$)	(S.D.)	ระดับ
ด้านที่ 1 ด้านกระบวนการและขั้นตอนการให้บริการ				
1.1 มีช่องทางการให้บริการที่หลากหลาย	96.37	4.82	0.45	มากที่สุด
1.2 ขั้นตอนการให้บริการมีระบบ ไม่ยุ่งยาก ซับซ้อน มีความชัดเจน	95.00	4.75	0.29	มากที่สุด
1.3 ขั้นตอนการให้บริการแต่ละขั้นตอนมีความสะดวก รวดเร็ว	97.34	4.87	0.55	มากที่สุด
1.4 มีผังลำดับขั้นตอนและระยะเวลาการให้บริการอย่างชัดเจน	95.97	4.80	0.43	มากที่สุด
โดยรวม	96.17	4.81	0.43	มากที่สุด

จากตารางที่ 20 พบว่า ระดับความพึงพอใจด้านกระบวนการและขั้นตอนการให้บริการอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ 96.17 ($\bar{x} = 4.81$, S.D. = 0.43) เมื่อพิจารณาตามด้านย่อย พบว่า ขั้นตอนการให้บริการแต่ละขั้นตอนมีความสะดวก รวดเร็ว มีค่าเฉลี่ยสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ 97.34 ($\bar{x} = 4.87$, S.D. = 0.55)

ตารางที่ 21 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจ ด้านช่องทางการให้บริการ

ตัวชี้วัดความพึงพอใจ	ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ	($\bar{x}$)	(S.D.)	ระดับ
ด้านที่ 2 ด้านช่องทางการให้บริการ				
2.1 มีช่องทางการให้บริการหลายช่องทาง	96.70	4.84	0.27	มากที่สุด
2.2 มีช่องทางในประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับทราบข้อมูลข่าวสาร	96.00	4.80	0.26	มากที่สุด
2.3 มีช่องทางการติดต่อสอบถามและให้คำแนะนำ	95.38	4.77	0.31	มากที่สุด
2.4 มีช่องทางรับฟังข้อคิดเห็นของผู้รับบริการ	95.61	4.78	0.45	มากที่สุด
โดยรวม	95.92	4.80	0.53	มากที่สุด

จากตารางที่ 21 พบว่า ระดับความพึงพอใจด้านช่องทางการให้บริการ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ 95.92 ($\bar{x} = 4.80$, S.D. = 0.53) เมื่อพิจารณาตาม ด้านย่อย พบว่ามีช่องทางการให้บริการหลายช่องทาง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ 96.70 ($\bar{x} = 4.84$, S.D. = 0.27)

ตารางที่ 22 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจบริการ
ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ

ตัวชี้วัดความพึงพอใจ	ค่าเฉลี่ยความ พึงพอใจร้อยละ	($\bar{x}$)	(S.D.)	ระดับ
ด้านที่ 3 ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ				
3.1 เจ้าหน้าที่พูดจาสุภาพอัธยาศัยดี แต่ง กายสุภาพการวางตัวเรียบร้อยเหมาะสม	95.80	4.79	0.32	มากที่สุด
3.2 เจ้าหน้าที่ให้บริการด้วยความเต็มใจ รวดเร็ว และเอาใจใส่	97.23	4.86	0.35	มากที่สุด
3.3 เจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำ ตอบข้อซักถามได้ อย่างชัดเจน ถูกต้องน่าเชื่อถือ	94.98	4.75	0.48	มากที่สุด
3.4 มีผังลำดับขั้นตอนและระยะเวลาการ ให้บริการอย่างชัดเจน	95.67	4.78	0.33	มากที่สุด
โดยรวม	95.92	4.80	0.44	มากที่สุด

จากตารางที่ 22 พบว่า ระดับความพึงพอใจด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ 95.90 ($\bar{x} = 4.80$, S.D. = 0.44) เมื่อพิจารณาตามด้านย่อย พบว่า เจ้าหน้าที่ให้บริการด้วยความเต็มใจ รวดเร็ว และเอาใจใส่ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ 97.23 ($\bar{x} = 4.86$, S.D. = 0.35)

ตารางที่ 23 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจ ด้านสถานที่ และ สิ่งอำนวยความสะดวก

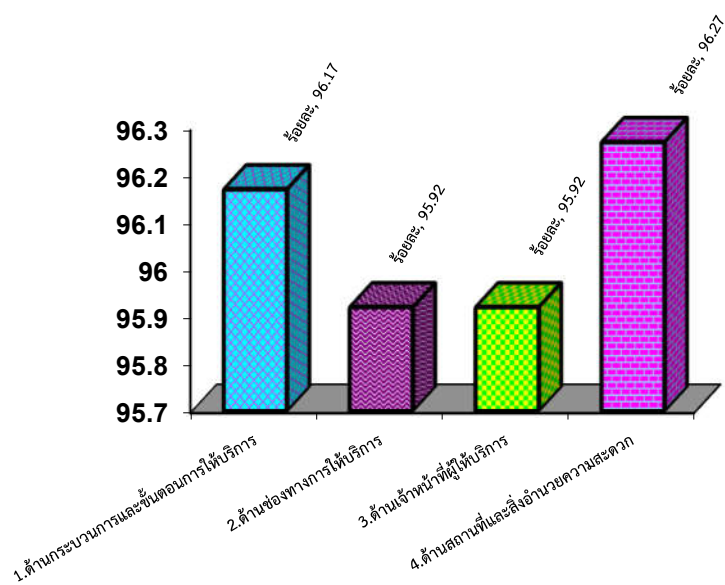
ตัวชี้วัดความพึงพอใจ	ค่าเฉลี่ยความ พึงพอใจร้อยละ	($\bar{x}$)	(S.D.)	ระดับ
ด้านที่ 4 ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก				
4.1 สถานที่ให้บริการมีความสะอาด สวยงาม เอื้อต่อการให้บริการ	96.73	4.84	0.84	มากที่สุด
4.2 สถานที่ให้บริการมีที่นั่ง ที่จอดรถ ให้ผู้มา ใช้บริการอย่างเพียงพอ	96.37	0.82	0.33	มากที่สุด
4.3 มีเครื่องมือ/ อุปกรณ์/ ระบบในการ บริการข้อมูลสารสนเทศ	95.50	4.78	0.58	มากที่สุด
4.4 มีการจัดผังการให้บริการและการใช้ อาคารไว้อย่างชัดเจน สะดวก เหมาะสม	96.49	4.82	0.44	มากที่สุด
โดยรวม	96.27	4.81	0.44	มากที่สุด

จากตารางที่ 23 พบว่า ระดับความพึงพอใจ ด้านสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก อยู่ใน ระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ 96.27 ($\bar{x} = 4.81$, S.D. = 0.44) เมื่อพิจารณาตาม ด้านย่อย พบว่า สถานที่ให้บริการมีความสะอาด สวยงาม เอื้อต่อการให้บริการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด โดยมี ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ 96.73 ($\bar{x} = 4.84$, S.D. = 0.48)

ตารางที่ 24 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจในงานบริการงานด้าน รายได้หรือภาษี คือ งานการจัดเก็บภาษีน้ำมันและค่าธรรมเนียมจากผู้เข้าพักโรงแรม ทั้ง 4 ด้าน

ตัวชี้วัดความพึงพอใจ	ค่าเฉลี่ยความ พึงพอใจร้อยละ	($\bar{x}$)	(S.D.)	ระดับ
1. ด้านกระบวนการและขั้นตอนการให้บริการ	96.17	4.81	0.43	มากที่สุด
2. ด้านช่องทางการให้บริการ	95.92	4.80	0.53	มากที่สุด
3. ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ	95.92	4.80	0.44	มากที่สุด
4. ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก	96.27	4.81	0.44	มากที่สุด
โดยรวม	96.07	4.80	0.44	มากที่สุด

จากตารางที่ 24 พบว่า ระดับความพึงพอใจในภาพรวมด้านโครงการส่งเสริมและสนับสนุน การแข่งขันกีฬาเยาวชนและประชาชน ทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ ร้อยละ 96.07 ($\bar{x}=4.80$, S.D. = 0.44) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก โดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ 96.27 ($\bar{x}=4.81$, S.D. = 0.44)

ภาพที่ 9 แสดงร้อยละความพึงพอใจในภาพรวมงานบริการระดับความพึงพอใจในภาพรวมด้าน
โครงการส่งเสริมและสนับสนุนการแข่งขันกีฬาเยาวชนและประชาชน ทั้ง 4 ด้าน

ตอนที่ 6 ระดับความพึงพอใจในงานบริการงานด้านการศึกษา คือ งานที่ให้บริการเกี่ยวกับงาน
สันตนาการ ดนตรี กีฬา

ตารางที่ 25 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจ ด้านกระบวนการ และ
ขั้นตอนการให้บริการ

ตัวชี้วัดความพึงพอใจ	ค่าเฉลี่ยความ พึงพอใจร้อยละ	($\bar{x}$)	(S.D.)	ระดับ
ด้านที่ 1 ด้านกระบวนการและขั้นตอนการให้บริการ				
1.1 มีช่องทางการให้บริการที่หลากหลาย	95.75	4.79	0.38	มากที่สุด
1.2 ขั้นตอนการให้บริการมีระบบ ไม่ยุ่งยาก ซับซ้อน มีความชัดเจน	95.90	4.80	0.22	มากที่สุด
1.3 ขั้นตอนการให้บริการแต่ละขั้นตอนมี ความสะดวก รวดเร็ว	96.05	4.80	0.21	มากที่สุด
1.4 มีผังลำดับขั้นตอนและระยะเวลาการ ให้บริการอย่างชัดเจน	95.80	4.79	0.28	มากที่สุด
โดยรวม	95.88	4.79	0.29	มากที่สุด

จากตารางที่ 25 พบว่า ระดับความพึงพอใจด้านกระบวนการและขั้นตอนการให้บริการอยู่ใน
ระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ 95.88 ($\bar{x} = 4.79$, S.D. = 0.29) เมื่อพิจารณาตาม
ด้านย่อย พบว่า มีช่องทางการให้บริการที่หลากหลาย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อย
ละ 95.75 ($\bar{x} = 4.79$, S.D. = 0.38)

ตารางที่ 26 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจ ด้านช่องทางการให้บริการ

ตัวชี้วัดความพึงพอใจ	ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ	($\bar{x}$)	(S.D.)	ระดับ
ด้านที่ 2 ด้านช่องทางการให้บริการ				
2.1 มีช่องทางการให้บริการหลายช่องทาง	96.39	4.82	0.29	มากที่สุด
2.2 มีช่องทางในประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับทราบข้อมูลข่าวสาร	96.58	4.83	0.31	มากที่สุด
2.3 มีช่องทางการติดต่อสอบถามและให้คำแนะนำ	95.27	4.76	0.26	มากที่สุด
2.4 มีช่องทางรับฟังข้อคิดเห็นของผู้รับบริการ	96.82	4.84	0.31	มากที่สุด
โดยรวม	96.27	4.81	0.34	มากที่สุด

จากตารางที่ 26 พบว่า ระดับความพึงพอใจด้านช่องทางการให้บริการ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ 96.27 ($\bar{x} = 4.81$, S.D. = 0.34) เมื่อพิจารณาตามด้านย่อย พบว่ามีช่องทางรับฟังข้อคิดเห็นของผู้รับบริการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ 96.82 ($\bar{x} = 4.84$, S.D. = 0.31)

ตารางที่ 27 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจบริการ
ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ

ตัวชี้วัดความพึงพอใจ	ค่าเฉลี่ยความ พึงพอใจร้อยละ	($\bar{x}$)	(S.D.)	ระดับ
ด้านที่ 3 ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ				
3.1 เจ้าหน้าที่พูดจาสุภาพอัธยาศัยดี แต่งกาย สุภาพการวางตัวเรียบร้อยเหมาะสม	96.21	4.81	0.65	มากที่สุด
3.2 เจ้าหน้าที่ให้บริการด้วยความเต็มใจ รวดเร็ว และเอาใจใส่	94.50	4.73	0.33	มากที่สุด
3.3 เจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำ ตอบข้อซักถามได้ อย่างชัดเจน ถูกต้องน่าเชื่อถือ	95.00	4.75	0.31	มากที่สุด
3.4 มีผังลำดับขั้นตอนและระยะเวลาการ ให้บริการอย่างชัดเจน	95.60	4.78	0.35	มากที่สุด
โดยรวม	95.33	4.77	0.40	มากที่สุด

จากตารางที่ 27 พบว่า ระดับความพึงพอใจด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมียค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ 95.33 ($\bar{x} = 4.77$, S.D. = 0.40) เมื่อพิจารณาตามด้านย่อย พบว่า เจ้าหน้าที่พูดจาสุภาพอัธยาศัยดี แต่งกายสุภาพการวางตัวเรียบร้อยเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ 96.21 ($\bar{x} = 4.81$, S.D. = 0.65)

ตารางที่ 28 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจ ด้านสถานที่ และ สิ่งอำนวยความสะดวก

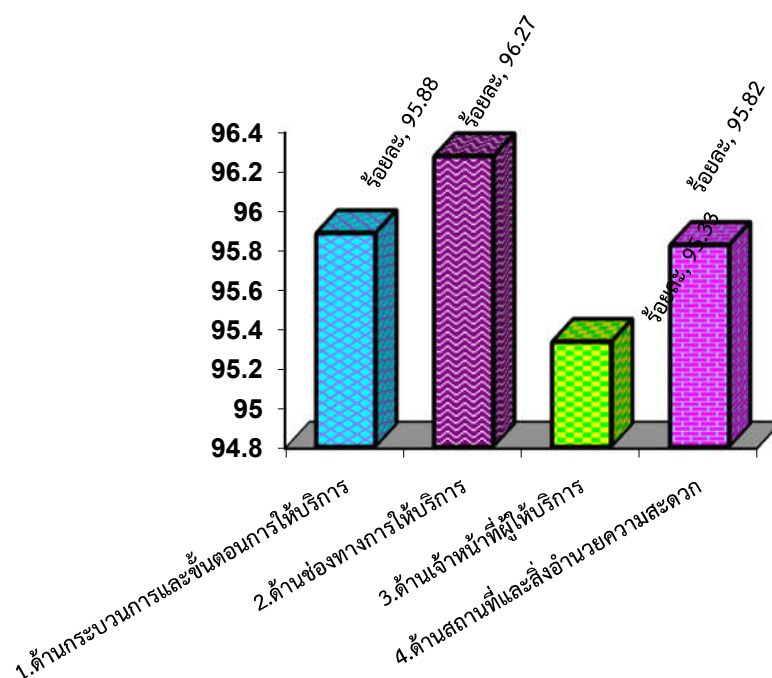
ตัวชี้วัดความพึงพอใจ	ค่าเฉลี่ยความ พึงพอใจร้อยละ	($\bar{x}$)	(S.D.)	ระดับ
ด้านที่ 4 ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก				
4.1 สถานที่ให้บริการมีความสะอาด สวยงาม เอื้อต่อการให้บริการ	96.30	4.82	0.42	มากที่สุด
4.2 สถานที่ให้บริการมีที่นั่ง ที่จอดรถ ให้ผู้มา ใช้บริการอย่างเพียงพอ	95.20	4.76	0.41	มากที่สุด
4.3 มีเครื่องมือ/ อุปกรณ์/ ระบบในการ บริการข้อมูลสารสนเทศ	95.00	4.75	0.35	มากที่สุด
4.4 มีการจัดผังการให้บริการและการใช้ อาคารไว้อย่างชัดเจน สะดวก เหมาะสม	96.78	4.84	0.34	มากที่สุด
โดยรวม	95.82	4.79	0.47	มากที่สุด

จากตารางที่ 28 พบว่า ระดับความพึงพอใจด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก อยู่ใน
ระดับมากที่สุดที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ 95.82 ($\bar{x} = 4.79$, S.D. = 0.47) เมื่อพิจารณา
ตามด้านย่อย พบว่า มีการจัดผังการให้บริการและการใช้อาคารไว้อย่างชัดเจน สะดวก เหมาะสม มี
ค่าเฉลี่ยสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ 96.78 ($\bar{x} = 4.84$, S.D. = 0.34)

ตารางที่ 29 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจในภาพรวมงานด้านการรักษาความสะอาดในที่สาธารณะ คือ งานบริการกำจัดขยะที่มีมลพิษและเป็นอันตราย ทั้ง 4 ด้าน

ตัวชี้วัดความพึงพอใจ	ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ	($\bar{x}$)	(S.D.)	ระดับ
1. ด้านกระบวนการและขั้นตอนการให้บริการ	95.88	4.79	0.29	มากที่สุด
2. ด้านช่องทางการให้บริการ	96.27	4.81	0.34	มากที่สุด
3. ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ	95.33	4.77	0.44	มากที่สุด
4. ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก	95.82	4.79	0.47	มากที่สุด
โดยรวม	95.82	4.79	0.47	มากที่สุด

จากตารางที่ 29 พบว่า ระดับความพึงพอใจในงานบริการงานด้านการศึกษาคือ งานที่ให้บริการเกี่ยวกับงานสันตนาการ ดนตรี กีฬา ทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ 95.82 ($\bar{x}=4.79$, S.D. = 0.47) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านช่องทางการให้บริการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ 96.27 ($\bar{x}=4.81$, S.D. = 0.34)

ภาพที่ 10 แสดงระดับความพึงพอใจในงานบริการงานด้านการศึกษาคือ งานที่ให้บริการเกี่ยวกับงานสันตนาการ ดนตรี กีฬา ทั้ง 4 ด้าน

ตอนที่ 7 ระดับความพึงพอใจในงานบริการงานด้านอื่น เช่น การให้บริการยืมโต๊ะ เต้นท์
เก้าอี้ พัดลมลม

ตารางที่ 30 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจด้านกระบวนการ และ
ขั้นตอนการให้บริการ

ตัวชี้วัดความพึงพอใจ	ค่าเฉลี่ยความ พึงพอใจร้อยละ	($\bar{x}$)	(S.D.)	ระดับ
ด้านที่ 1 ด้านกระบวนการและขั้นตอนการให้บริการ				
1.1 มีช่องทางการให้บริการที่หลากหลาย	94.22	4.71	0.23	มากที่สุด
1.2 ขั้นตอนการให้บริการมีระบบ ไม่ยุ่งยาก ซับซ้อน มีความชัดเจน	93.59	4.68	0.22	มากที่สุด
1.3 ขั้นตอนการให้บริการแต่ละขั้นตอนมี ความสะดวก รวดเร็ว	95.79	4.79	0.20	มากที่สุด
1.4 มีผังลำดับขั้นตอนและระยะเวลาการ ให้บริการอย่างชัดเจน	96.85	4.84	0.21	มากที่สุด
โดยรวม	95.11	4.76	0.24	มากที่สุด

จากตารางที่ 30 พบว่า ระดับความพึงพอใจงานบริการด้านกระบวนการและขั้นตอนการ
ให้บริการ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ 95.11 ($\bar{x} = 4.76$, S.D. = 0.24)
เมื่อพิจารณาตามด้านย่อย พบว่า ขั้นตอนการให้บริการมีระบบ ไม่ยุ่งยากซับซ้อน มีความชัดเจน มี
ค่าเฉลี่ยสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ 96.00 ($\bar{x} = 4.80$, S.D. = 0.32)

ตารางที่ 31 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจ ด้านช่องทางการให้บริการ

ตัวชี้วัดความพึงพอใจ	ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ	($\bar{x}$)	(S.D.)	ระดับ
ด้านที่ 2 ด้านช่องทางการให้บริการ				
2.1 มีช่องทางการให้บริการหลายช่องทาง	99.20	4.96	0.20	มากที่สุด
2.2 มีช่องทางในประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับทราบข้อมูลข่าวสาร	97.40	4.87	0.36	มากที่สุด
2.3 มีช่องทางการติดต่อสอบถามและให้คำแนะนำ	91.40	4.57	0.33	มากที่สุด
2.4 มีช่องทางรับฟังข้อคิดเห็นของผู้รับบริการ	93.60	4.68	0.29	มากที่สุด
โดยรวม	95.40	4.77	0.41	มากที่สุด

จากตารางที่ 31 พบว่า ระดับความพึงพอใจงานบริการด้านช่องทางการให้บริการ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ 95.40 ($\bar{x} = 4.77$, S.D. = 0.41) เมื่อพิจารณาตาม ด้านย่อย พบว่า มีช่องทางในประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับทราบข้อมูลข่าวสาร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ 97.40 ($\bar{x} = 4.87$, S.D. = 0.36)

ตารางที่ 32 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ

ตัวชี้วัดความพึงพอใจ	ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ	($\bar{x}$)	(S.D.)	ระดับ
ด้านที่ 3 ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ				
3.1 เจ้าหน้าที่พูดจาสุภาพอัธยาศัยดี แต่งกายสุภาพการวางตัวเรียบร้อยเหมาะสม	97.80	4.89	0.24	มากที่สุด
3.2 เจ้าหน้าที่ให้บริการด้วยความเต็มใจ รวดเร็ว และเอาใจใส่	95.80	4.79	0.27	มากที่สุด
3.3 เจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำ ตอบข้อซักถามได้อย่างชัดเจน ถูกต้องน่าเชื่อถือ	97.60	4.88	0.33	มากที่สุด
3.4 มีผังลำดับขั้นตอนและระยะเวลาการให้บริการอย่างชัดเจน	93.60	4.68	0.43	มากที่สุด
โดยรวม	96.20	4.81	0.48	มากที่สุด

จากตารางที่ 32 พบว่า ระดับความพึงพอใจงานบริการด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ 96.20 ($\bar{x} = 4.81$, S.D. = 0.48) เมื่อพิจารณาตามด้านย่อย พบว่า เจ้าหน้าที่พูดจาสุภาพอัธยาศัยดี แต่งกายสุภาพการวางตัวเรียบร้อยเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ 97.80 ($\bar{x} = 4.89$, S.D. = 0.24)

ตารางที่ 33 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจ ด้านสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก

ตัวชี้วัดความพึงพอใจ	ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ	($\bar{x}$)	(S.D.)	ระดับ
ด้านที่ 4 ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก				
4.1 สถานที่ให้บริการมีความสะอาด สวยงาม เอื้อต่อการให้บริการ	98.20	4.91	0.43	มากที่สุด
4.2 สถานที่ให้บริการมีที่นั่ง ที่จอดรถ ให้ผู้มาใช้บริการอย่างเพียงพอ	96.00	4.80	0.33	มากที่สุด
4.3 มีเครื่องมือ/ อุปกรณ์/ ระบบในการบริการข้อมูลสารสนเทศ	93.60	4.98	0.24	มากที่สุด
4.4 มีการจัดผังการให้บริการและการใช้อาคารไว้อย่างชัดเจน สะดวก เหมาะสม	95.80	4.79	0.34	มากที่สุด
โดยรวม	95.90	4.80	0.37	มากที่สุด

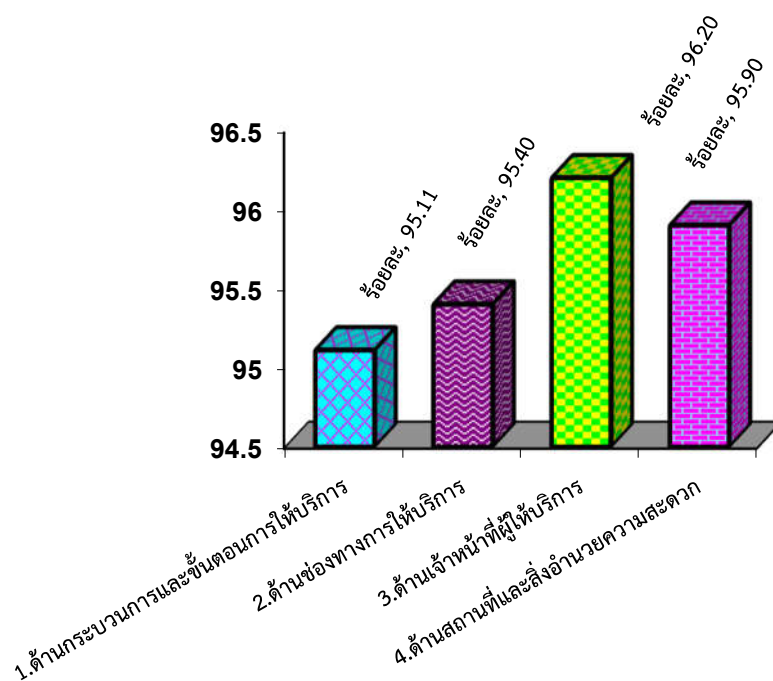
จากตารางที่ 33 พบว่า ระดับความพึงพอใจ งานบริการด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ 95.90 ($\bar{x} = 4.80$, S.D. = 0.37) เมื่อพิจารณาตามด้านย่อย พบว่า สถานที่ให้บริการมีความสะอาด สวยงาม เอื้อต่อการให้บริการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ 98.20 ($\bar{x} = 4.91$, S.D. = 0.43)

ตารางที่ 34 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจงานบริการงานด้านอื่น เช่น การให้บริการยืมโต๊ะ เต็นท์ เก้าอี้ พัดลมทั้ง 4 ด้าน

ตัวชี้วัดความพึงพอใจ	ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ	($\bar{x}$)	(S.D.)	ระดับ
1. ด้านกระบวนการและขั้นตอนการให้บริการ	95.11	4.76	0.24	มากที่สุด
2. ด้านช่องทางการให้บริการ	95.40	4.77	0.41	มากที่สุด
3. ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ	96.20	4.81	0.48	มากที่สุด
4. ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก	95.90	4.80	0.37	มากที่สุด
โดยรวม	95.65	4.78	0.56	มากที่สุด

จากตารางที่ 19 พบว่า ระดับความพึงพอใจในภาพรวมงานบริการงานด้านอื่น เช่น การให้บริการยืมโต๊ะ เต็นท์ เก้าอี้ พัดลม ทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ 95.50 ($\bar{x}=4.78$, S.D. = 0.65) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านช่องทางการให้บริการและด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ 95.65 ($\bar{x}=4.78$, S.D. = 0.58, S.D. = 0.63)

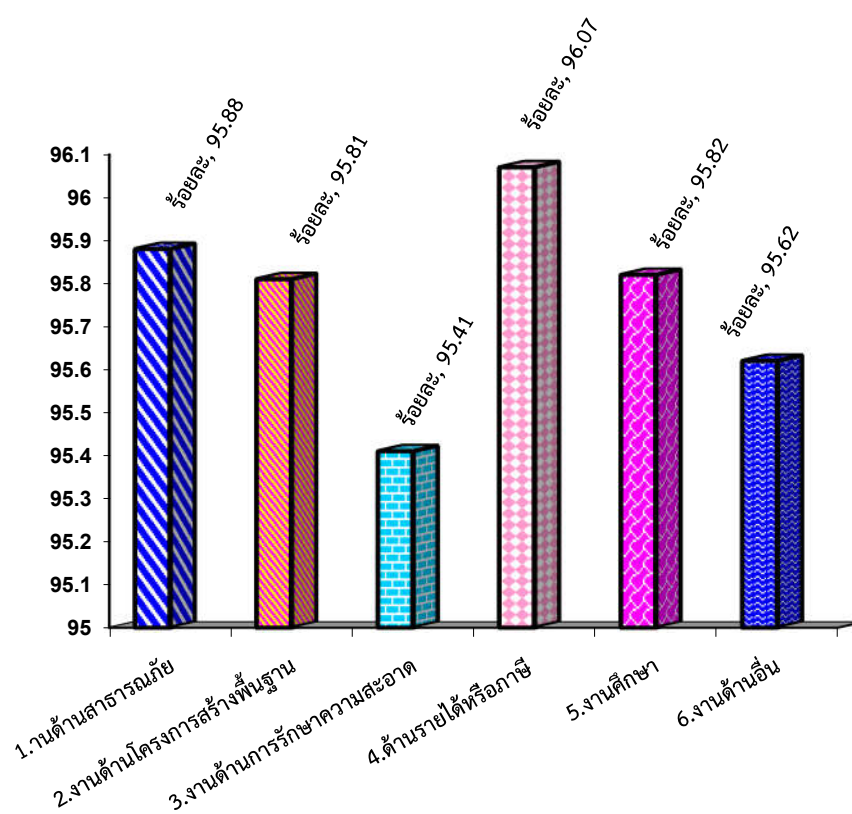
ภาพที่ 11 แสดงร้อยละความพึงพอใจในภาพรวมงานบริการงานด้านอื่น เช่น การให้บริการยืมโต๊ะ
เต็นท์ แก้วน้ำ พัดลม ทั้ง 4 ด้าน

ตอนที่ 8 สรุปผลการสำรวจความพึงพอใจของผู้ใช้บริการขององค์การบริหารส่วน
จังหวัดกาฬสินธุ์

ตารางที่ 35 แสดงร้อยละความพึงพอใจของผู้ใช้บริการองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์

ประเด็นหลัก	ค่าเฉลี่ยความ พึงพอใจร้อยละ	($\bar{x}$)	(S.D.)	ระดับ
1.งานบริการงานด้านสาธารณสุข คือ งาน ให้บริการเครื่องสูบน้ำ	95.88	4.79	0.34	มากที่สุด
2. งานบริการงานด้านโครงสร้างพื้นฐาน คือ งานเกรดปรับปรุงซ่อมแซมถนนลูกรังภายใน จังหวัดกาฬสินธุ์	95.81	4.79	0.35	มากที่สุด
3. งานบริการงานด้านการรักษาความสะอาด ในที่สาธารณะ คือ งานบริการกำจัดขยะที่มี มลพิษและเป็นอันตราย	95.41	4.77	0.32	มากที่สุด
4. งานบริการงานด้านรายได้หรือภาษี คือ งานการจัดเก็บภาษีน้ำมันและค่าธรรมเนียม จากผู้เข้าพักโรงแรม	96.07	4.80	0.44	มากที่สุด
5. งานบริการงานด้านการศึกษา คือ งานที่ ให้บริการเกี่ยวกับงานสนทนาการ ดนตรี กีฬา	95.82	4.79	0.47	มากที่สุด
6. งานบริการงานด้านอื่น เช่น การให้บริการ ยืมโต๊ะ เต้นท์ เก้าอี้ พัดลม	95.65	4.79	0.47	มากที่สุด
โดยรวม	95.77	4.79	0.38	มากที่สุด

จากตารางที่ 35 พบว่า ร้อยละความพึงพอใจของผู้ใช้บริการองค์การบริหารส่วนจังหวัด
กาฬสินธุ์โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ 95.77 ($\bar{x}=4.79$, S.D.
=0.38) เมื่อพิจารณาตามงานบริการ พบว่า ระดับความพึงพอใจงานบริการงานด้านรายได้หรือภาษี
คือ งานการจัดเก็บภาษีน้ำมันและค่าธรรมเนียมจากผู้เข้าพักโรงแรม อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมี
ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ 96.07 ($\bar{x}=4.80$, S.D. =0.44) รองลงมาคือ งานบริการงานด้านสา
ธารณสุข คือ งานให้บริการเครื่องสูบน้ำ โดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ 95.88 ($\bar{x}=4.79$, S.D. =
0.34) และงานบริการงานด้านการรักษาความสะอาดในที่สาธารณะ คือ งานบริการกำจัดขยะที่มี
มลพิษและเป็นอันตราย มีความพึงพอใจน้อยที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ 95.41 ($\bar{x}$
=4.77, S.D. = 0.32)

ภาพที่ 12 แสดงร้อยละของประชาชนที่มีความพึงพอใจต่อการให้บริการของ
องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้ สรุปผลการศึกษาดังต่อไปนี้

1. ความมุ่งหมายของการศึกษา
2. สรุปผล
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

5.1 ความมุ่งหมายของการศึกษา

ศึกษาระดับความพึงพอใจในการให้บริการและคุณภาพการให้บริการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลงานที่ปรากฏ 6 งาน ดังนี้

- 1) งานบริการงานด้านสาธารณสุข คือ งานให้บริการเครื่องสูบน้ำ
- 2) งานบริการงานด้านโครงสร้างพื้นฐาน คือ งานเกรดปรับปรุงซ่อมแซมถนนลูกรังภายในจังหวัดกาฬสินธุ์
- 3) งานบริการงานด้านการรักษาความสะอาดในที่สาธารณะ คือ งานบริการกำจัดขยะที่มีมลพิษและเป็นอันตราย
- 4) งานบริการงานด้านรายได้หรือภาษี คือ งานการจัดเก็บภาษีน้ำมันและค่าธรรมเนียมจากผู้เข้าพักโรงแรม
- 5) งานบริการงานด้านการศึกษา คือ งานที่ให้บริการเกี่ยวกับงานสันถนาการ ดนตรี กีฬา
- 6) งานบริการงานด้านอื่น เช่น การให้บริการยืมโต๊ะ เต้นท์ เก้าอี้ พัดลม

5.2 สรุปผล

จากการศึกษาประเมินผลระดับความพึงพอใจของประชาชนในการให้บริการและคุณภาพการให้บริการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยศึกษาจากประชากรกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คนในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ได้ผลสรุปดังต่อไปนี้ ประชาชนมีความพึงพอใจในการให้บริการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ในภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ 95.77 ($\bar{x}=4.79$, S.D. =0.38) และงานบริการ 6 งานด้าน พบว่า ระดับความพึงพอใจงานบริการงานด้านรายได้หรือภาษี คือ งานการจัดเก็บภาษีน้ำมันและค่าธรรมเนียมจากผู้เข้าพักโรงแรม อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ 96.07 ($\bar{x}=4.80$, S.D. =0.44) รองลงมาคือ งานบริการงานด้านสาธารณสุข คือ งานให้บริการเครื่องสูบน้ำ โดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ 95.88 ($\bar{x}=4.79$, S.D. = 0.34) งานบริการงานด้านการศึกษา คือ งานที่ให้บริการเกี่ยวกับงานสันถนาการ ดนตรี กีฬา มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ 95.88 ($\bar{x}=4.79$, S.D. = 0.47) งานบริการงานด้านโครงสร้างพื้นฐาน คือ งานเกรดปรับปรุงซ่อมแซมถนนลูกรังภายในจังหวัดกาฬสินธุ์ มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ 95.81 ($\bar{x}=4.79$, S.D. = 0.35) งานบริการงานด้านอื่น เช่น การให้บริการยืมโต๊ะ เต้นท์ เก้าอี้ พัดลม

มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ 95.65 ($\bar{X}=4.79$, S.D. = 0.47) และงานบริการงานด้านรายได้หรือภาษี คือ งานการจัดเก็บภาษีน้ำมันและค่าธรรมเนียมจากผู้เข้าพักโรงแรม โดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจร้อยละ 95.41 ($\bar{X}=4.77$, S.D. = 0.32) ซึ่งจัดอยู่ในระดับมากที่สุดตามลำดับเช่นกัน

จากผลการประเมินระดับความพึงพอใจต่อการให้บริการและคุณภาพการให้บริการอยู่ในระดับมากแสดงให้เห็นว่าองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ มีศักยภาพสูงในการให้บริการที่ดีและให้การบริการแก่ประชาชนด้วยความเป็นกลาง ยุติธรรม เสมอภาคสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์

5.3 อภิปรายผล

จากผลการประเมินระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ มีประเด็นน่าสนใจนำมาอภิปรายผล ดังนี้

ผลการศึกษาความพึงพอใจของประชาชนในการให้บริการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ในงานบริการ 6 ด้าน พบว่า ในภาพรวมมีความพึงพอใจในการให้บริการร้อยละ 95.77 แสดงว่าบรรลุนิติคุณประสงคในแผนงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ว่าด้วยการบริหารองค์กร ซึ่งให้เห็นถึงศักยภาพในการบริหารจัดการที่มีความชัดเจน ความพร้อมมีความสามัคคีในการปฏิบัติงานร่วมกันเป็นอันดี สอดคล้องกับทฤษฎีการบริหารงานของ POSDCORB ใน 7 ขั้นตอน และเมื่อเทียบกับเกณฑ์การประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลการปฏิบัติงานราชการเพื่อกำหนดประโยชน์ตอบแทนอื่นเป็นกรณีพิเศษ มิติที่ 2 มิติด้านคุณภาพการให้บริการ ตัวชี้วัดที่ 2.1 ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น คือ ระดับความพึงพอใจมากกว่าร้อยละ 95 ขึ้นไป คะแนนเต็ม 10 ผลปรากฏว่าองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ได้ 10 คะแนน

สำหรับแต่ละด้าน พบว่า

ผลงาน 6 งาน พบว่า ในภาพรวมทุกด้านมีความพึงพอใจร้อยละ 95.77 ซึ่งมีระดับความพึงพอใจสูง ที่เป็นเช่นนี้เพราะ มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้ง 5 ยุทธศาสตร์คือ

1. พัฒนาสังคมให้เป็นเมืองน่าอยู่

- 1.1 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน
- 1.2 รักษาความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
- 1.3 การขจัดปัญหาความยากจน ดูแลผู้ด้อยโอกาสและคนพิการ
- 1.4 ส่งเสริมหลักประกันสุขภาพ
- 1.5 พัฒนาแหล่งการค้าตามแนวชายแดน
- 1.6 ป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด
- 1.7 เป็นเมืองสวัสดิการถ้วนหน้า
- 1.8 เตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
- 1.9 ปลุกฝังอุดมการณ์แห่งการรัฐรักษสามัคคี
- 1.10 สร้างภูมิคุ้มกันให้เยาวชนในสิ่งไม่พึงประสงค์

2. การศึกษาประเพณี วัฒนธรรมและ ภูมิปัญญาท้องถิ่น

2.1 พัฒนาด้านการศึกษา กีฬา ศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม และ ภูมิปัญญาท้องถิ่น

2.2 พัฒนาให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้

2.3 สนับสนุนเด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการ ทางด้านการศึกษาและกีฬา

3. ส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลัก ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

3.1 นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในระดับครอบครัวและชุมชน

3.2 ส่งเสริมและสนับสนุนการทำเกษตรอินทรีย์

3.3 ส่งเสริมการผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพดีและข้าวหอมมะลิอินทรีย์ มีศูนย์ผลิต เมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชนที่ได้มาตรฐาน

3.4 พัฒนาการแปรรูปผลิตภัณฑ์ และบรรจุภัณฑ์สินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐานสากล

3.5 ส่งเสริมและสนับสนุนการรวมกลุ่มของเกษตรกรเพื่อการจำหน่ายและ ประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์

3.6 ส่งเสริมสนับสนุนดูแลพัฒนาแหล่งน้ำธรรมชาติและผู้ใช้ น้ำ

4. ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

4.1 ส่งเสริมสนับสนุนเด็กและเยาวชนเพื่อสร้างเครือข่ายด้านการอนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

4.2 บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม

4.3 ส่งเสริมการปลูก ฟืนฟืนอนุรักษ์ป่าไม้ธรรมชาติ

4.4 ส่งเสริมการบริหารจัดการขยะแบบมีส่วนร่วม

4.5 ส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

4.6 ส่งเสริมสนับสนุนให้ใช้พลังงานทางเลือก

5. การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

5.1 ส่งเสริมสนับสนุนปลูกฝังเด็กและเยาวชน ให้มีจิตสำนึกในคุณธรรมและ จริยธรรม

5.2 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคีทุกเครือข่ายสู่เมืองธรรมเกษตร ตามแนวทาง ของ ธรรมนูญประชาชน คนกาฬสินธุ์

5.3 ยึดหลัก “ธรรมาภิบาล” บริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

โดยสรุป องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ มีศักยภาพสูงในการบริการประชาชน ดังนั้น ควรรักษาระดับการบริการให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และเกิดผลสัมฤทธิ์อย่างยั่งยืนสำหรับองค์กร ตลอดไป และที่สำคัญควรพัฒนาการให้บริการอย่างต่อเนื่องสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ผู้มารับบริการ

5.4 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อ ยกย่องคุณภาพการให้บริการจากการประเมินที่พบว่า

1) ผลงานในปีที่ผ่านมาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ที่ประชาชนประทับใจ ดังนี้ การให้ประชาชนมีส่วนร่วม เช่น การจัดทำแผน การแข่งขันกีฬา และงานประเพณี งานบุญประจำปี และการบริการของเจ้าหน้าที่

2) สิ่งที่ต้องปรับปรุง

2.1 ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

1.ระบบไฟฟ้าส่องสว่างสาธารณะ (ความทั่วถึง การใช้งาน) หลอดไฟฟ้าส่องสว่างตามที่สาธารณะ ยังไม่ทั่วถึงมี หลอดไฟชำรุด ควรมีการตรวจเช็คอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง

2.ถนนตามเส้นทางจังหวัดกาฬสินธุ์หลายสายชำรุด ควรมีงบซ่อมแซม ปรับปรุงทุกปี เพื่อจะคงสภาพให้ใช้งานได้นาน ๆ ไม่ต้องลื้อทำใหม่

3.ขยายเขตไฟฟ้าเพื่อการเกษตรเพิ่มมากขึ้นและให้ทั่วถึง

4.ซ่อมแซมถนน ในพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ และเพิ่มท่อระบายในหมู่บ้าน

2.2 ด้านพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม

อยากให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ส่งเสริมอาชีพให้กับกลุ่มผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส ผู้ป่วยเอดส์และ ส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส ผู้ป่วยเอดส์

2.3 ด้านการศึกษา

อยากให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ เพิ่มปริมาณวัสดุการศึกษาสื่อการเรียนการสอนและคอมพิวเตอร์ โปรเจคเตอร์ ให้กับโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์

2.4 ด้านรายได้หรือภาษี

อยากให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ จัดอบรมให้ความรู้เรื่องภาษีต่างๆ ให้กับประชาชนในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์

2.5 ด้านสาธารณสุข

1. การกำจัดลูกน้ำยุงลาย ควรเพิ่มจำนวนครั้งในการดำเนินการ

2. ให้ความรู้เรื่องการจัดเก็บขยะที่ถูกต้องให้ชาวบ้าน และอยากให้รณรงค์ ให้ความรู้ การเก็บขยะ การแยกขยะ หรือมีถังขยะแยกประเภทแจกตามหมู่บ้าน

3) ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

3.1 จัดสรรงบประมาณด้านสาธารณสุขโรคให้มากขึ้น โดยเฉพาะงบซ่อมแซมถนนภายในหมู่บ้านองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ตามขอขอยในพื้นที่ที่ยังไม่ได้รับการปรับปรุง ซ่อมแซมและไฟฟ้าส่องสว่างสาธารณะ เพื่อความปลอดภัยและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของประชาชน

3.2 ควรมีการวางแผนพัฒนาให้บริการอย่างต่อเนื่อง ควบคู่กับการพัฒนาด้านอื่นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดรับผิดชอบ

3.3 ต้องการให้ผู้บริหารท้องถิ่นพนักงาน และเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ลงพื้นที่เพื่อมีปฏิสัมพันธ์กับประชาชนให้ทั่วถึง มีความเป็นกันเอง เพื่อรับทราบปัญหาและแนวทางการแก้ไขอย่างบูรณาการ

3.4 การจัดสรรงบประมาณช่วยเหลือด้านการเกษตร เช่น งบประมาณช่วยเหลือภัยแล้ง และส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาสตรีและครอบครัว

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. 2548. คู่มือการติดตามและประเมินผลการจัดทำและแปลง
แผนไปสู่การปฏิบัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ
กรองแก้ว อยู่สุข. (2542). พฤติกรรมองค์การ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย
- กาญจนา อรุณสุขขรจี. (2546). การพึงพอใจของสมาชิกสหกรณ์ต่อการดำเนินงานของสหกรณ์
การเกษตรไชยปราการจำกัดอำเภอไชยปราการจังหวัดเชียงใหม่. คณะเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ปทุมธานี : โรงพิมพ์ หจก. สยามสเตชันเนอรีซ์พลาซัส.
- เกรียงเดช รัตนวงษ์สิงห์. (2542). ความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริการของอำเภอด้าน
ทะเบียนและบัตรประจำตัวประชาชน : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอเดชอุดม จังหวัด
อุบลราชธานี. ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม, สถาบันบัณฑิตพัฒน
บริหารศาสตร์. อุดรธานี.
- โกวิทย์ พวงงาม. (2542) การปกครองท้องถิ่นไทย : หลักการและมิติใหม่ในอนาคต. กรุงเทพฯ :
วิญญูชน, 2542.
- จिरักัญญา อ่อนละออ. (2546). ความพึงพอใจของผู้รับบริการที่มีต่อการให้บริการของสำนัก
บริหารมาตรฐาน 2-3 สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร
มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- ฉัตรพร เสมอใจ. (2546). การตลาดธุรกิจบริการ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ธรรมการพิมพ์.
- ชัยสมพล ชาวประเสริฐ. (2546). การตลาดบริการ. กรุงเทพมหานคร : บริษัทส.เอเชียเพรส.
- นิเมธ พรหมพยัต. (2542). ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของสำนักงานเทศบาล
ตำบลสุโขทัย. ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม, สถาบันบัณฑิตพัฒน
บริหารศาสตร์. อุดรธานี.
- บัญญัติ แก้วส่อง. 2545. **องค์การ การจัดการและการพัฒนา**. กรุงเทพฯ : อักษรพาณิช จำกัด.
- บุญชม ศรีสะอาด. 2535. **การวิจัยเบื้องต้น**. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ปริญญา จเรรัตน์ และคณะ. (2546). ความพึงพอใจของเกษตรกรผู้ผลิตและผู้ใช้เสปียงสัตว์
จังหวัดสุพรรณบุรี รายงานวิจัยในการฝึกอบรมหลักสูตร พัฒนานักวิจัยกรมปศุสัตว์
เบื้องต้น รุ่นที่ 1 กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์การเกษตร.
- ปัญญา ต้นเงิน. (2542). ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการของสำนักงานที่ดิน
จังหวัดชลบุรี. ภาคนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขานโยบายสาธารณะ, บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. อุดรธานี.

- แผนพัฒนาท้องถิ่น (2561 – 2565) องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง,
จังหวัดกาฬสินธุ์.
- สุโท เจริญสุข. (2528). ข้อคิดพัฒนาคนให้มีความรับผิดชอบการแนะแนว. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนา
พานิช.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2546). หมวดผลลัพธ์การดำเนินการ,
ค้นเมื่อ 14 กันยายน 2562. <http://www.dnp.go.th/Desystem/G9.pdf>
- วสันต์ ใจเย็น. (2549). ปัญหาความรับผิดชอบในการบริหารงานภาครัฐ. วารสารการพัฒนา
ท้องถิ่น. 1(1). 39-55.
- อนุเทพ เบื้องบน. (2544). การศึกษาความพึงพอใจการให้บริการของธนาคารกรุงศรีอยุธยาจำกัด
(มหาชน) สาขาบางตาพูด. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขานโยบาย
สาธารณะ, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. อุดรธานี.
- Good, C.V. 1973. Dictionary of Education. New York : McGraw-hill Book.
- Mangelsdorf, P.C. 1978. The origin of corn. Sci. AM. 25:80-86.
- Wolman, B. B. (1973). Dictionary of Behavioral Science. London: Litton Educational.
- Yamane, Taro. 1967. Statistic, An Introductory Analysis, 2nd Ed. New York : Harper
and Row.